

R E P O R T R E S U M E S

ED 010 327

48

READINGS IN SANGO, PHASE 1--PREPARATION OF THE SANGO TEXTS,
PART 2.

BY- SAHARIN, WILLIAM J.

HARTFORD SEMINARY FOUNDATION, CONN.

REPORT NUMBER BR-5-1299-B

PUB DATE OCT 65

CONTRACT OEC-5-14-063

EDRS PRICE MF-\$0.27 HC-\$6.40 160P.

DESCRIPTORS- *SANGO, TAPE RECORDINGS, *LANGUAGES, READING
INSTRUCTION, *READING MATERIALS, *LANGUAGE GUIDES, CENTRAL
AFRICAN REPUBLIC, HARTFORD, CONNECTICUT

THIS SECOND TEXT OF READINGS IN THE SANGO LANGUAGE OF
THE CENTRAL AFRICAN REPUBLIC WERE PREPARED FOR THE USE OF
PEACE CORPS VOLUNTEERS. THE TEXTS WERE PREPARED FROM TAPE
RECORDINGS PLANNED FOR USE WITH THE ORIGINAL SET OF
RECORDINGS, AND PUBLISHED IN A THREE-VOLUME SERIES.
LINGUISTICALLY, THE READINGS REPRESENT THE WIDEST RANGE OF
SPEAKERS IN AGE, SEX, SOPHISTICATION, AND LANGUAGE BACKGROUND
WHILE ALSO INCLUDING INTERESTING CULTURAL CONTENT. (SEE ALSO
ED 010 326 AND ED 010 328.) (JK)

5-1299-6
(OE-5-14-063)

U. S. DEPARTMENT OF HEALTH, EDUCATION AND WELFARE
Office of Education

This document has been reproduced exactly as received from the person or organization originating it. Points of view or opinions stated do not necessarily represent official Office of Education position or policy.

ED 010827

READINGS IN SANGO

Phase I

Preparation of the Sango texts

[Part Two]

William J. Samarin

Principal Investigator

October, 1965

Hartford Seminary Foundation

Hartford, Conn.

na kótóró tǐ ɛ́babá tǐ mbi tǐ giriri, ^[+ɛ] *temps só mbi gá na ^{service} 1
 [service] pepe, mbi ngbá na kótóró / tongana babá tǐ mbi agoe na yá tǐ 2
 ngú, asára gbándá tǐ lo ngbii. amú susu / agá na ní na mamá tǐ mbi awe, 3
 mamá tǐ mbi amú susu só, afáa yá ní / asukúla, azia na yá tǐ ta / amú 4
 bingbá mafuta, atúku na yá ní / ^[atuɲna] *atourner mafuta / ní ngá pepe / amú bingbá 5
 mafuta atúku na li ní / amú yingó azia da, ndóngé kóé / na yángá tǐ kótóró 6
 tǐ mbi, ála éré [hiri] ndóngé na yángá tǐ Yakoma sambia / Sango aéré atene 7
 ndóngé / ála mú sambia, azia da / akánga yángá ní / akporo na bingbá mafuta 8
 ngbii / #akole, nzoni / #akole rzeni nzoni mingi / tongasó, mamá tǐ mbi, amú 9
 gozo só ake na ngú ní, ake na yá tǐ sakpá / agoe ^{afia} na ngú ní tongasó / 10
 #anakpan ngbii, azia ngú ní na wá / tongana akporo awe, ^{amú} gozo só, azia da, 11
 gozo ^{só} akporo gbo? gbo? gbo? / ^[a be] *eh bien lo ^[pase] *passer ngú ní / an gbé ní ngbii / lo 12
 mé / méngó ní ake ngangó ^{mingi} / só í éré na yángá tǐ Yakoma í tene 13
 #kutubo / méngó ní ake ngangó / mamá ^{amé} ngbii / amú kéké tǐ gozo ní, afáa 14
 na ní azia na yá tǐ koróngo / na kótóró tǐ mbi í hinga sembé pepe / azia 15
 na yá tǐ koróngo *mais tongana azia na yá tǐ koróngo awe, amú mbéni tǐ 16
 babá tǐ mbi, azia na ^[de'va] *devant tǐ babá tǐ mbi na ^{ita} tǐ lo / ^{amú} tǐ í 17
 áméréngé / *eh bien í te kóbe só ngbii, yá tǐ áni así / *eh bien na kóbe 18
 tǐ service, atene ^[tuɲne] *tourne ^[tuɲne] mafuta *tournengó / só así yá tǐ zo tongana 19
 yé / *tournengó mafuta / mo tó na kóbe, téré tǐ ta ní #akole nzoni pepe / 20
 atene akpé mingi / azia na yá tǐ kóbe pepe / mamá tǐ mbi ayí tǐ tó kóbe 21
 tǐ lo / wala ... ólengó susu / mamá amú kpí tǐ lo mingi, #anaka, azia na 22
 téré tǐ susu / akporo ngbii, #akole nzoni / #akole, mafuta tǐ kpí ní kóé 23
 así gígí na lé ní / tongasó, mo yí tǐ mú gozo tǐ zia na yá tǐ subu (*soupe?), 24
 gozo ní so ane / na tongana mo *tourner mafuta, mo mó kpí kété kété, sí 25
 mo zia na lo tǐ kóbe, mo gpe tǐ zia gozo na yá tǐ subu ní, ane pepe / 26
 tongasó, babá tǐ mbi, na kótóró tó áne. babá tǐ mbi agí susu / babá tǐ 27
 mbi agoe na gbándá, na ngonda, afáa yama / babá tǐ mbi ^{Kamba tǐ nyama} asára kéké, sí 28
 tongana yama agá tǐ mú kóbe ní na gbé tǐ kéké só, atí na ndo tǐ lo, lo 29

kúí awe / babá tí mbi amú, agá na ní, í eke te / na fadesó mbi gá na 1
 *service / kóbe tí *service ake tí vóngó vóngó, só fadé así yá tí zo pepe / 2
 mbi ^[pãzɛ] *penser míngi na téné tí kótóró tí mbi / ngbangatí kóbe tí kótóró tí 3
 mbi ake nzoní ahó kóbe tí *service / giriri na kótóró tí áni, áni éré 4
 kóbe tí *service kóbe tí mbunzú / *mais fadesó kóé, áni gá tí te kóbe tí 5
 mbunzú / tongana mbi sára kóbe tí kótóró tí mbi, kóli tí mbi ayí pepe, atene 6
 o mbi zía kpí míngi / mbi zía kpí míngi / só téné yé / kpí laá ake nzere 7
 na kóbe pepe / mbi yí tí mbi tí tó kóbe tí mbi bingbá mafuta sí ^[ɔkɔ́ɛ] *akole 8
 nzoní / taá finí susu só anzere táá na bingbá mafuta / finí susu ɔ́ tóku 9
 bingbá mafuta na lé tí lo, mo kánga yángá ní, tó ngú ní kété pepe / mo 10
 zía ngú míngi, akporo ngbii / tongana #akole awe, bingbá mafuta só kóé 11
^[amɛlɛŋgɛ] *amɛlanger na susu ní, ngú ní #akole nzoní / tongasó mo te, yá tí mo así / 12
 na gozo tí kótóró tí mbi só éré tí lo kutubo / tongana mo te lo na ndá 13
^[lɛ] péréré, *l'aire tí lá kúí angbá na yá tí mo / na gozo só azía na lá, mo 14
 te mo dutí ^[du] kété, nzala asára mo awe / tongasó, na lége tí kótóró tí 15
 -- Kótóró tí mbi la, na Kótóró tí -- /
 mbi, babá tí mbi afáa yáká míngi, babá tí mbi zo tí fáangó yáká / mbi, 16
 mbi sára yáká, *mais mbi gá na *service, mbi sára yáká pepe / tenetí na 17
 *service atene mo vo sése sí mo sára na yáká / *mais na kótóró tí mbi, áni 18
 vo sése vóngó pepe / ndo só mamá tí mo asára na yáká, ndo só babá tí mo 19
 asára na yáká giriri, mo sára / ^[mɛm] *mème ake tí zo o mo sára zo ní asúku 20
 na mo pepe / *mais ma Bangui ndo só tongana mo yí tí sára yáká, vení tí 21
 sése ní agoe báa mo / tongana mo dé yáká ní kóé awe, lo goe lo mú na 22
 mabóko tí mo, mo sára téné pepe / atene ake sésé tí babá tí ní / atene 23
 sésé tí ní / tongasó lége tí sára yáká ake pepe, sí mbi dutí tongasó / 24
 na kótóró mbi, mbi sára yáká míngi / mo sára yáká pepe, fadé mo te yé / 25
 tongasó ^[mɛŋgi] *merci na Nzapá, ká *mème mbi sára yáká fadesó pepe / Nzapá ake 26
 *aider mbi na lége tí kété ^[kɔ́mɛrɛ] commerce tí mbi / mbi eke wara kété kóbe 27
 tenetí mi téré tí mbi / *mais tongana mbi wara kóbe tí mbi, mbi zía tí 28
 zía kpí da míngi pepe / mbi zía kpí da míngi ahó ndó ní / sí mbi te / mbi 29

- yí tí tó ngunzá / tongana mbi yí tí tó na bingbá mafuta, mbi zía bingbá
 mafuta na yá ní / tongana mbi yí tí tó na bingbá mafuta pepe, mbi vo lé
 tí mbúrú / mbi tó ngbii mbi pika / mbi ^[pasé] *paser / mbi túku na yá tí ngunzá,
 mbi vo kárako tí mbi mínpi, mbi yóro ngbii mbi #nakan / mbi zía na yá tí
 ngunzá / awóko na ná nzoní nzoní_{nzoní} sí mbi te / mbi língbi tí mú mafuta
 kété kété sí mbi sára na ní pepe / mbi língbi tí mú kpí ^{dété} kété sí
 mbi sára na ní pepe, tenetí ake yí tí kótóró tí babá tí mbi na mamá tí mbi /
 A. *mais mbéni téné ní óko óko ake / mbi má téné ní ^{*mais} mbi hinga
 ndá ní pepe / mó tene bengbafuku / bengbafuku ake yé /
 B. bingbá mafuta /
 A. é / a, bingbá mafuta
 B. é é /
 A. taá téné? / mafuta / só ake tí vóngó ní, wala mp sára sárangó /
 B. mafuta tí mbúrú só babá tí mbi asára /
 A. ^{a/} sí mó éré mó tene bingbá mafuta so? /
 B. bingbá ní / é / ake bingbá mafuta /
 A. ^[bɔ] *bon, naka yé, naka, naka só /
 B. ^{naka na le tí} *naka, *naka / na kótóró tí mbi í naka yí na ^[bã] banc pepe, gí, kótá
 témé / mó leke lé ní ngbii, mó zía na yá tí de tí mó, sí í éré na yángá
 tí Yakoma í ^{kutubo} téné, sí mó *naka na yí ní, tongasó ála #naka kpí na ndó tí
 *banc / *mais / só mbi sára téné ní só, gózo tí ngú, só asukúla na yá tí
 ngú só ake kutubo na yángá tí Yakoma / #naka ngbii, í zía na yá tí wá,
 akporo ngbii, mó ^{akporo} *paser ngú ní sí mó ní /
 A. *bon na kpí, kpí ake yé /
 B. kpí ake kpí só, kóso na mbéréké, só, kpí /
 A. só ake....
 B. kóso / mbéréké /
 A. kóso, kóso / kóso ake yé / ^{ake} só / kugbé wala ake /
 B. kugbé / (...) kárako na mbéréké (...) í éré na yángá tí kótóró tí

#

mbi / Sango atene mbéréké / Yakoma atene sere / tongana mo yi ti sara na 1
 kóbe ní, mo pika pikángó póró na lóndó awe / *eh bien mo yórp, zía yi 2
 na wá mō yórp na ní amú awe / mo pika ngbi, mo naka / só aéré atene 3
 kpi / 4

5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29

na *temps ^[tā] tí ákótará tí mbi, babá tí mbi asára téné na mbi, mbi má / 1
 tongana kótóró tí babá tí mbi, wala, ámbení zó, na mbéni kótóró agí ála 2
 na téné / wala afáa zo tí ála, sí ála lóndó agoe tí tiri na zo ní / na 3
 kótóró tí babá tí mbi, ála tambéla na géré tí ála pepe, gí ngó, na lé 4
 tí ngú / *temps tí giriri só ^[Kanyé] *camion aeke ape, só gí ngó tí kéké tí ábabá 5
 tí mbi só / ázia na lé tí ngú awe, ála sára #válá #válá tí ála / #válá 6
 tongana zo ayí tí bi mo na likongó, mo mú válá só mo kánga na lé tí mo 7
 tongasó, likongó apíka gí válá, atí na sése / tongasó ála mú válá tí ála 8
 só, ála mú #gayango / #gayango, só Yakoma a éré atene gayango / *mais 9
 aeke tongana #zana / lí ní abáa bángó tongasó / tongasó ákótá zo agbó 10
 na mabóko tí ála, tongasó ála gbó válá na mbáge, ála gbó likongó / giriri 11
 só ngombe eke pepe / yongóro zembe tí ála, likongó tí ala, gayango tí 12
 ála só, ála goe na ní / ála sí kótá ngó, ámbení así kótá ngó, ála míngi 13
 míngi, ^{míngi} / ála goe, ála lóndó na kótóró tí mbi títene, alóndó tongana Bangui 14
 ndo só, agoe na mbáge tí M'Baiki tí tiri berá / ála sí síngó na yá tí 15
 ngó / *mais ^[me] tongana ála yí tí goe, ála mú bíá ní / ála hé bíá ní, *contre ^[Kondara] 16
 zo só aeke na mbito / tongana mo eke mbito, ála hé bíá ní atene / (song) 17
 só atene, tongana mo eke zo tí mbito, mo sí gígí, mo ngbá na kótóró, mo 18
 goe pepe / tongasó ála éré atene komangba wa mbito / komangba só atene, mo 19
 eke na yá tí ngó, *mais tí sí gígí ní, sí Yakoma aéré atene ke gígí, ko 20
 na gígí / atene komangba / atene mo sí gígí mo ngbá / tongasó ála goe 21
 na, mbéni kótóró, tongana alóndó na Bangui na ndo só agoe na M'Baiki, 22
 ála goe pika berá ngbii afáa zo / *meme ^[mem] o abáa afáale mo wáale só mo eke 23
 méréngé tí mo bale óko wála mionbe, *maniere ^[maniyer] tí gbó ála kóé, tí kpé na 24
 ná ní, aeke ape / mo mú óse wala otá, mo kpé na ní tanga ní só angbá 25
 ála fáa kóé / tongasó, ála, ákótará tí áni ní tongana ála fáa zo tongasó 26
 awe, ála fáa mabóko tí zo ní só, tongasó, agá na ní na méréngé tí ála, 27
 ála eke sára na ngiá / tongasó, ála tene, ála sóli, na yí tí giriri, 28
 ákótará tí áni asára sioní míngi / na fadesó áni kóé áni má na bé na 29

a Jésus awe só, yí só kóe / Jésus *apardonner yí só kóe awe fadesó / 1
 fángó zo aeke ngangó míngi, tongana mo fáa *même tí zo mo wara mbángbá / 2
 n fadesó fángó zo aeke pepe / *mais, ámbéní só li tí ála / ngangó, ála ngbá 3
 tí fáa zo / tongasó, tongana mbi na babá tí mbi dutí [du] na téré tí 4
 wá, lo eke sára téné, lo hé bíá lo téné, [...]tongana babá tí mbi alángó 5
 7 na bí, sí lo báa li tí lo, lo báa mamá tí lo só akúí awe só, lo báa lo, wala 6
 babá tí lo só akúí, wala ita tí lo só akúí, lo báa / na tongana ndá adé 7
 awe, babá tí mbi ní hé bíá atene, (song) só atene / ní yí tí sára téné 8
 na yángá tí sù má pepe / ní lágó na bí, na báa mamá tí ní, ní báa kpóka 9
 na mabóka tí lo / na tongana ndo ahó awe, ní kírí báa mamá tí ní gbá, 10
 *mais ní yí títene téné tí yángá tí sù má pepe / tongasó babá tí mbi aeke 11
 sára téné só lá kóe na yángá tí wá / na mē tí mbi na, / 12

[h5]

A. *bon, fa na mbi téné tí #kakeke /

B. #kakele ní óse / ^{Tongana} lége ní ake óse / mbéni lá apíka ngbii azía na yá

tí ngú / tongana ngú ní akpo / awe, apíka azía na yá tí ngú / tongasó asára

dóngó yóngóro, azía na ndó ní / na mbéni lá tongana ayí tí tó séné na yí

só, na gozo / tongasó afáa gozo ní ngbii azía na wá awe, akpo / awe, tongasó

apíka kakerehí ngbii azía ^{ní mwa azia pi} da / na sára kóbe na yángá ní ala te / lége tí

tóngó ní ake óse tongasó /

A. awe

B. tongasó / anzere míngí / só lége tí tóngó ní /

A. mo zía mbéni téné da sí / só ayo ape /

B. ayo ape tongana ye /

A. kótá kúsára tí mo só mo sára na ndá péréré ngbii asára na *midi
mais mo /B. tongana tí kusára ní na finí ní, sí ála sára sí aga kása / tongana
agoe mú na ngonda ká /

A. fa na mbi kóe ma /

B. agoe mú na ngonda ká ape? / na léngó ní só ake tí na sése só,
amú na ngonda ká ngá / tongasó amú kéké tí kpu / na amú témé, azía na

ndó ní apíka ngbii kóe / aleke téré ní kóe / tongasó azía na wá / azía

yíngó tí #swazi só da / akporo ngbii kóe, ála goe ní ngu ála sukúla téré

ní / tongana asukúla téré ní kóe awe, ála toe azía na yá tí ta / ála zía

yíngó tí #swazi da ^[angaz] *encore / ála tó ngbii kóe / tongasó amú mbéni yíatúku na yá ní, akó #kukpa, aleke na ndó ní / ^[ruska] *jusqu'à tongana asáralángó otá, afí / sí ála tó na kása ní anzere, ^[Kumãsumã] *commencement sárángó ní laá /A. *mais só ^{dimo (....)} tene yíngó tí #swazi, só ye /

B. yíngó tí Basanze laá /

A. só ake #adr? / (.....)

B. #adr? ake ndé / na só ake ndé / só yíngó tí ngonda só ála zó

zóngó só /

A. ą ą / só atene yingó tí Bazanze /
(...)

B. Sango atene yingó tí Bazanze / tongasó azia da awe / tongana
asára lángó ótá afú awe / tongasó ála *commencer tí kánga / na mbéni
ála zia na ndó tí wá na mbéni ála zia / la lá aole séngé sí ála pika
azia na yá tí kása ní ala tó ní anzere / só lége tí kakere ní / la

só aeke téné^{ti} ^[fami] *famille / na yá da, téné tí babá, na pópó tí 1
 mérengé kóli, tí lo / giriri, tongana zo, aeke na mérengé kóli tí lo, lá kóé 2
 tongana ála bǒngbi, na lá kúí na téré tí wá, lo mú wángó na mérengé kóli 3
 tí lo / lo tene, mérengé ^(kóli) tí mbi, mo gbó téré tí mo ngangó, na mo dé 4
 yáká ngangó, mo sára goigói na lége tí kusára tí mo pepe / na tongana^{na} lá 5
 kúí, mo bi bé ti mo tí fono na ^{yángá} ^{ti da tí} ^{afono mingi ahó pepe / mo} 6
 sára wá na yángá tí da tí mo vení, ^{mo bi tí yángá tí da tí mo vení} ^[jusqu'à] ^[juska] afó mo sí agá tí báa 7
 mó na yángá tí da tí mo / ^[me] *mais mo vení mo fono mingi ahó pepe / sí tongana 8
 zo agá na lá kúí tí báa mo, mó eke pepe / (...) tongasó fadé mo gá mérengé 9
 tí nzoní pepe / na mo zía bé tí mo na fángó yáká tí mo / gbó mabóko tí 10
 mo ngangó / *mème yí yé *amanquer mo gí mabóko tí mo só mo gbó ngangó, 11
 fadé aéré yí kóé só ^[manke] *amanquer mo, na mo sí mo língbi tí wara yí só / na 12
 tongana mérengé ní aeke dé yáká na babá tí lo, lo eke dé yáká na babá tí 13
 lo *jusqu'à jusqu'à jusqu'à jusqu'à jusqu'à jusqu'à, tongana lo gá kóli 14
 ní ngá
 awe / aeke tí mú wále fadé fadé na mérengé pepe / *mais abata lo / *jusqu'à 15
 tongana mérengé ní akpíngba kóli awe / kóá yángá tí lo *acomencer tí sí 16
 gígí / tongasó tongana babá ní abáa lo tongasó awe, atene *oui, mérengé 17
 tí mbi alíngbi tí wara wále fadesó / tongasó, babá ní ^{vení} abáa na yá tí 18
 *famille tí ála / tí báa zo só lo hinga só *famille tí ála giriri aeke 19
 *famille óko / tongasó lo goe na da tí zo só tí húnda wále, tenetí 20
 mérengé kóli tí lo só / na tongana ahúnda wáli só, na ^tenetí wáli ní agáa 21
 sǒnzó awe / tenetí giriri lá ní ká, taá ngínza tí mbunzú aeke pepe / *mais 22
 gí ngínza tí ázo vokó / na yí só ála eke vo na wále lá ní ká, aeke tí fúta 23
 na mbéní mbáa / tongana aeke pendere wále, wala pendere kóli, tongasó 24
 tongana babá ní aeke na ^[petetre] ^{ápbaa}, *peut-être wále ní alíngbi tí vo na ^{mbáa} 25
 óse, kóli na wále / wala kóli ^{wále} ^{na} wále óse tongasó / tongana avo wále 26
 ní na mérengé tí lo awe, ká ~~mème~~ na yá ngú óko só lo vo wále na mérengé 27
 tí lo awe só, mérengé ní angbá taá na yá da tí babá ní, na wále tí lo 28
^[kamem] ~~ka-mème~~ / tí dé yáká jusqu'à ngú óko, vení / na tongana, asára ngú óko na 29

yá da tí babá tí lo, na wále tí lo awe / ndá ní mbéni ngú óse ní só agá, '1
 babá ní amú lé kóbe, akángbi na méréngé ní, amú na lo kpóka, amú na lo 2
 dó, amú na lo riga, amú na lo yé kóé / *eh bien atene, méréngé tí mbi, 3
 fadesó mo gá zo awe, tenetí mbi báa mo na lé tí mbi mo língbi awe / tongasó 4
 lé kóbe só mbi mú na mo só ake tenetí mo / goe mo gi ^[place] *place mo dé yáká na 5
 wále tí mo / kpóka ní láá ake só, dó ní láá ake só, na yí só mbi wa mo, 6
 mo zía lége tí pendere / gbó mabóko tí mo ngangó, na lége tí kusára ní, sí 7
 mo bata wále tí mo / tongana mo wara méréngé, fadé *famille tí mo adutí 8
 nzoní / na kótá wángó só, babá amú na méréngé ní ngá / lo tene, alíngbi mo 9
 gí wá / tí ita tí mo pepe / mo gí wále tí ita tí mo pepe / gí taá wále tí 10
 mo só mo báa lo tongana wále tí mo / na tongana méréngé ní amá wángó 11
 nzoní, lo goe da tí dé yáká ngangó / na lo ^{éke} bata / *famille tí lo na lége 12
 tí kóbe, tongana nzala atí, wala yí yé, tenetí wángó ní tí babá ní só, 13
 amú ngangó na lo awe / lo eke dutí nzoní na yá *famille tí lo / na giriri, 14
 na lége ^{tí} tí mungó wále, na pópó tí, áSara, na mbáge tí Tchad, zo alíngbi 15
 tí gí wále tí ita tí lo pepe / tenetí tongana zo agí wále tí ita tí lo, 16
 wala zo akamáta wále tí ita tí lo awe, tongana lá ní só mbéni kótá kobéla, 17
 atí na yá kótóró, fadé zo só ake kúí / tenetí ála ~~kíke~~ só tongana kótá 18
 #siokpari míngi / wala tongana zo akamáta wále tí ita tí lo, na zo só, 19
 kóli tí wále só, só mbéni zo akamáta awe, tongana lo húnda *áfamille tí 20
 lo kóé tí gá berá na li tí ála / ála fáa mbéni kugbé só áwále akánga na 21
 ngbundá tí ála kózo ní, na adé bá na lége tí kugbé / só atene, kugbé 22
 só ake kugbé tí wále tí mbi / ake mbi láá mbi eke kózo kóli tí lo / 23
 tongasó / tongana lo kamáta awe só, fadé áni goe berá na li tí ála, na fadé 24
 likongó tí ála alíngbi tí sá / a yí óko na áni pepe / tongasó, tongana agoe 25
 berá na li tí zo só akamáta wá / ní awe, ázo só akamáta wá / só, likongó 26
 tí ála alíngbi tí te zo pepe / mabóko tí ála ^{Kúí} angbá na sése / na fadé 27
 kóli tí kózo wále só, ála eke hó ála na berá / ála eke fáa ázo míngi, 28
 ngbangatí wále só, ake wále tí ála kózo ní ála kamáta / tongasó ake ndiá 29

só abata na pópó tí ázo vókó, míngi ahó / *mais fadesó, tongana ámbunzú 1
 [saje]
 así awe, na yí *acommencer tí *changer míngi awe, ámbení zó míngi abi 2
 bé tí ála tí bata téné só mbéni pepe / *mais ~~ká~~ ~~même~~ akeke só adíko tongana 3
 [istory]
 #siokpari, na téné ní angbá tí tambéla ngá / só akeke *histoire só akeke 4
 giriri na pópó tí ázo / 5

6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29

i mbí eke na mbéni téné tí ^[istwa] *histoire tí giriri, tí fa na ála / só 1

g tongana kózo ní mbunzú así pepe / na ázo aake, dutí na lépe tí ^[famille] *famille 2

tí ála, só ála eke dutí / tongasó zo só adú mérengé wále, aake ngbangatí 3

mamá tí lo tí wa ála só eke mérengé tí wále / na tongana aake mérengé tí 4

i kóli, kusára ní aake na tí tí babá tí lo / sí babá ní alíngbi tí fa na 5

ála lége só mérengé tí kóli alíngbi tí tambéla / na mamá alíngbi tí fa 6

t na mérengé wále lége só lo língbi tí, kamáta na ní kóli, na babá na ní 7

da tí lo ^{na tí bata malingbi tí lo} / na babá alíngbi tí fa na mérengé kóli lége só, tongana lo gá 8

kótá awe, fadé lo eke sára tongana yé na lége tí kamáta wále, wala na 9

^{só lo} lége ^{aake} tí kamáta wále awe, lo eke sára tongana yé tí bata ála / yí só babá 10

i/i/i afa giriri ^k na ámérengé tí ála / na kusára ^{wále eke na tí maná na kusára tí mérengé} tí mérengé kóli aake na tí tí 11

b babá, sí mérengé kóli ahínga lége só babá tí lo amú giriri / na 12

mérengé wále ahínga lége só mamá tí lo alíngbi tí tambéla da / tongasó 13

na lége tí mérengé kóli, alíngbi tí wa lo / na lége só mo eke kóli, 14

fadé mo sára tongana yé, sí mo wara wále / aake ngbangatí mo tí gbó 15

ngangó, tí sára yáká tí mo / sí tongana mo wara kóbe awe, na lége tí 16

e 3 yáká tí mo, mérengé só, wala ^{só} Nzapá amú na mo tí kamáta awe, tongana mo 17

wara mérengé, nzala alíngbi tí sára ála pepe / na aake kusára só, mo 18

língbi tí sára / na ála língbi ^{tí} fa na mo lége tí goe tí gí susu / na ála 19

m/mo língbi tí fa na ^{mo} lége tí goe tí gí yama / aake yí só ^{língbi} língbi tí sára, 20

na ála língbi tí téné na mo ngá, mo língbi, ^[ghl] tí báa lége tí *jeune / 21

3 tongana ájeune agá na da tí mo na bi, fadé mo sára tongana yé tenetí 22

*ájeune / tongasó babá tí mo amanda na mo yí só ^[juzu] *jusqu'à, tongana mo gá 23

kótá awe / mo kamáta, wále awe, mo dutí na lo kété awe, lo hínga mo awe, 24

fadé lo zía mo ? / sí mo vení mo dutí, tí sára yáká tí mo, tí báa lége 25

tí wále tí mo, na tí sára yí só *jeune agá, sí mo língbi tí ^[ede] *aider lo 26

na lége tí kóbe tí mo / ^[me] *mais ahó kóé tongana mo sára yáká pepe, na mo 27

húnda mbéni wále tí zó, ála língbi tí mú mo pepe / tenetí yé ála mú na 28

mó ape, átene tongana ála mú na mo mérengé tí ála fadé ngangó tí mo tí 29

[sufri]

souffrir

7/m

7

7

#

2 7

#

7

quand même

7

7

#

7

HSF, Sango Project 1962

sára kóbe aake pepe, na fadé méréngé tí lo aake *eufri míngi na lége tí 1
 wará kóbe, na gá yí tí kamelá míngi na mo / tongasó ála fa na mo mbéní yí, 2
 só mo língbi tí sára / tongana mo de pendere, na áita tí mo aake nzoni, 3
 mo tambéla na íta tí mo só, só lí tí ála aake óse só tí tambéla na ní 4
 lá kóé pepe / tongasó amú na mo mbéní zo só lé tí lo aake ngangó kété, 5
 sí mo eke tambéla na lo / sí lo língbi tí fa na mo lége tí giriri / sí 6
 mo língbi tí hinga lége só / *mais tongana íta tí mo só lé tí mo na ála 7
 óse, tambéla lá kóé / *put-être lo hánda mo sí mo língbi tí hinga yí 8
 pepe, mo gá búbá tongana lo / tongasó mo língbi tí gí zo só lé tí lo aake 9
 ngangó, sí alíngbi tí fa na mo yí tí giriri, na mo língbi tí tambéla na 10
 lo na lége ní mbírimbíri / *mais ahó kóé tongana mo kamáta, wále awe, aake 11
 ngbangatí mo, tí #yikia mamá tí wále ní, na babá tí wále ní, tenetí ála 12
 eke tongana, babá tí mo na mamá tí mo / na ála mú na mo wángó ngá tenetí 13
 tongana, wále ní akúí, en tí tí mo, aake ngbangatí mo tí kẹ ála pepe / 14
 wala wále ní akẹ mo, aake ngbangatí mo tí kẹ ála pepe / tenetí ála só 15
 aake tongana babá tí mo / aake yí só babá aake wa na ní ámérengé kóli / 16
 na méréngé wále, mamá tí lo awa lo , tongana lo gá kótá awe, aake ngbangatí 17
 lo tí sára yẹ / tene tí na mbáge tí áni giriri wále asára yáká pepe / na 18
 kusára tí wále aake tí goe na kóbe na pekó tí kóli tí lo / sí kóli ní 19
 adutí, ate kóbe ní awe, na wále asára wá na gbé tí kéké / na kótá kusára 20
 ní kóé aake gí na tí tí kóli / *mais na lége só tongana mbunzú así awe 21
 na lége tí *coton, wále *acomencer tí sára yáká, na *commencer tí 22
 manda / ká-mème aake ngangó na ála, na wále, mamá tí lo awa lo, tongana 23
 mo kamata kóli awe, pari mo sára tongana 24
 yẹ, tí bata méréngé tí mo, na tí yángá tí kóli tí mo / na tí sára na 25
 lége só *jeune agá, tongana kóli tí mo azingo mo na bé gí kóé / aake 26
 ngbangatí mo tí lóndó, tí pika kóbe, na bí, na tí sára, yí kóé só kóli ní 27
 afa na mō tenetí *jeune / na tongana *jeune só aake gí óko, ála báa na 28
 pópó ní, méréngé só aake sára téné míngi pepe, wala ate kóbe míngi pepe / 29
 sí ála éré lo óko ázia na téré tí *jeune ní sí *jeune ní alíngbi tí te 30

kamáta mbéni kóli, atene só agá wále tí #pitan awe, na lége tí lo aake
nzoní pepe / na ázo aake ké lo ngá, aake yí tí kamelá só ála eke sára
giriri / na pópó tí ála ngá tongana, kótará adutí tí lóndó tí goe tí
kamáta wále na li tí ita tí mó, ála tene só aake kótá #siokpari míngi /
aake lége óka tongana mo fáa lo, aháa tongana mo fáa ita tí mo sí mó
kamáta wále li tí lo / *mais ázo kóé ahínga Nzapá pepe / ká ~~nême~~ ála
má wángó ní, *mais ámbéni aake sára míngi / *mais ahó kóé ála tene,
tongana mo mérengé mo má yángá tí babá tí mo pepe, lá óka ~~óka~~ pepe
kóá li tí mo agá vurú /

B. mbi goe na gbakó tí goe súru kéké / kéké tí da / ní laá mbi yí 1
 tí goe da, tí súru kéké ní só / 2

[me]
 A. *mais zo asára da tongana yé / mo fa na mbi téné tí sárangó da / 3

[fo] [mlzu] [ɛ pu]
 B. sárangó da ní / *il faut mo *mesurer place ní kózo, *et puis, 4
 *et puis (.....) kéké da / [ɛ bz]

 mo zí sése, mo sára dú awe, *et puis tí *monter kéké tí da ní / *eh bien 5

i
 tongana da ní, tongana mo *couvrir, [kuvɔt] mo [bambu]
 sála awe, sí mo zía *bambou da, mo 6

Couvrir
 kánga na ní, *couvre ndóní, kóé ahúnzi / *et tongana ahúnzi awe, sí na 7

o
 pekó ní, mo goe na yá ní, na yá tí da ní / tí goe lágó na yá ní / 8

[bɔ]
 A. *bon, *mais tenetí yí tí da, mbi hinga yángá tí Sango pepe / 9
 (-----) mo bado so

tongasó, mo *commencer na géré ní, mo fa na mbi yí tí da óko óko óko / 10

sí fadé mbi hinga na yángá tí Sango mbírimbírí / tenetí mbi hinga *même 11

só gí potopoto / *mais mbi hinga mbéni éré tí yí ní / 12

B. yí só #gangara, *ábambou só / *bon na #gangara ake kéké ma, 13

tí zía na lí tí da / *et puis na pekó ní ake *bambou tí kánga na lí 14

ni / mara tí só vení, sí taá kugbé ní laá, tí kánga na ndó ní / *et puis 15

tongana kugbé ní ahúnzi awe, *et puis^{yé} na pekó ní, ake #baket / tí zía 16

na lí ní / tí kánga na tí [mɪɔ] [alɔɔ]
 *muré ní / *et tongana ahúnzi awe, *alors mo 17

mú sése tí pika na ní, mó pika lí ní awe, awe / mo sára * [katre] cadre 18

*et puis^[kadɛrɛ] porté kóé agoe da / *et puis mo goe na yá tí *chambre* aussi, 19

*eh bien mo sára gbogbo tí mo na yá tí da ní, tí *chambre / *et puis 20

[salɛmmãza]
 *salle manger ake ndé / *et puis place tí lágó ake ndé / 21

22

23

24

25

26

27

28

29

#

[b3]
[53V] *bon ténétí mǎnga / na Nagati, éré tí kótóró ní laá Nagati / (b3V) 1

*chef Nagati, Gaston / *bon, fadesó éré tí mbi Nzambo Pierre / Jean 2
[Kamase má]

Pierre / *bon, tí *commencement tí lúngó mǎnga ní, *bon, í sára, í sára 3
[pipinye]

yí só, *pépinière kóé, *pépinière osió / *et puis na *pépinière ní, í 4
[qreni]

gá / í zía *graine da / (...) sí í gá í mú *arrosoir í *arroser na ní, 5
[arasar]

í arroser na ní / *bon, fadesó awe na ndá péréré, í goe í *arroser ní, 6
[midi] [mankari]

na *midi í arroser, na *cinq heures í *arroser / *bon, tongasó, na yá 7

tí lǎngó, (...) *même, grain ní así gígí awe / *bon ka tongasó, í 8

*arroser lá kóé lá kóé lǎkóé / *bon, tongana así gígí awe / *bon, í 9
[sispaz]

sára *suspense ní, í pika *suspense ní awe, alóndó kété / *et puis í 10
[i]

sára tí í mú pika na yáká ní bíaní í sára pika yáká ní aske na yí só / 11
[mizur] [senkate metre] [suo]

yáká ní aske na *mesure tí *cinquante metre / *cinquante sur cinquante / 12
[e pui] [akomase]

*bon ka í mú pika awe, *et puis fadesó yí ní *commencer tí lóndó / 13

ka yí ní alóndó awe só, *bon fadesó í goe tí mú na yáká / í lú, í lú, 14
[Kumase]

í lú / *bon ka lúngó ní awe / *bon fadesó, fadesó í *commencer tí mú 15

géré ní kété / [...] *fait ní óko óko *et puis / alóndó awe í zía ní / 16

*et puis après só, *bon, akono awe / akono awe só fadesó, í *commencer 17
[Ksmtuar]

tí sára *comptoir (...) tí zía kamba ní da / *et puis yí ní awe só / 18
[Ka]

(...) *bon fadesó í mú na yáká / [...] *bon mǎnga ní, tongana a ní na 19
[da metre] ha deux metres /

yí só, na deux metres / (...) *bon í *commencer tí kó *deux metre 20
[katze ve]

quatre-vingt í *commencer tí kó ní awe / mbéni í ká fait ní otá / 21

mbéni óse, *et puis ka ahúnzi awe, í mú gá na ní na kótóró / mbéni 22

awara sakpá otá, mbéni awara sakpá omaná, tongasó / *et puis, í gá 23

í *commencer tí kpo tí kpo tí kpo / ka kpóngó ní awe, í *commencer tí 24
[dimase]

kǎnga na kéké / *et puis, alángó *dimanche óse, í *commencer tí sára 25
[eliagani]

*crease ní / ka *crease ní awe, fadesó mbunzú agá atenc í, fadesó 26
[priye]

ála *prix mǎnga tí ála / *et puis í *commencer tí *prix ní [fak] só / 27
[pase]

*et puis ka *prix ní awe, *bon ála na í lǎngó tí *peser ní / *bon 28

afa na í lǎngó tí *peser ní / fadesó í de í *peser pepe í ngbá, tí 29

[Kulɛɔ] [d+zem lɛzɛɔ] [prɛmɛɔ]
 *prix ní tí *couleur / *bon, *couleur ní *deuxième léger, *premier léger
 [katrɛm] [trwaɛm] [mwɛɛm]
 *quatrième léger, *troisième léger, *et puis troisième moyen, *quatrième
 [lɔɔɛɔ]
 moyen et quatrième lourd /

A. *léger só atene yɛ /

B. *léger só aɛke nzoni ní / *léger só aɛke mbéni *couleur só aɛke
 nzere mingi / aɛke bingbá ní tongasó / báa *léger ní láá /

A. bingbá ní láá só aɛke nzoni ahó? /

B. bingbá ní láá / bingbá ní aɛke *moyen nzoni /

(...)

A. sí tongana vokó ní sí aɛke nzoni? /

B. ɛ ɛ

A A, *mais mo fa na mbi téné tí [wɔɔɔ] *orange ní aɛ /

B. téné tí *orange ní láá /

A. téné tí sárángó da na tí zía kámba da na tí kánga na ndó tí kámba
 ní, mo fa na mbi aɛ / mo goe só aɛke isoró aɛ /

B. ɛɛ / tí sárángó da ní ma /

A. ɛɛ

B. *bon, fadesó, tí da sí mbi *commencer / *bon tí da, í goe na
 yá tí ngonda / *bon í fáa kéké, áyongóro kéké, *deux metre de pied /
 [trwa] [lɔɔɛɔ] [mɛtɛnɔ] [kɔmɛɛ]
 *et puis trois metre de longer / *maintenant í *commencer tí zía (...)
 [abambu] [sɛzɛɔ]

*ábambou da, tongana í kánga awe, í zía *bambou da / *bon, mbéni *seize
 [wi] dz mi
 metre longer / mbéni *huit metre (...) / *et puis só ká í sára só awe /

vi *bon, í *commencer tí kánga, tí kánga, tí kánga, tí *mur tongasó / (...) [mɛɔ]

vi *bon, ká só awe, tí da aɛke mingi aɛ / tí da ní láá /

- ^ ká na sése só, yí sioní así da / mbéní zo óko alóndó na Weso, agá 1
 tí fa téné tí nganga / ázo míngi ála eke goe ká, tí má lo / ^[me] *mais, mbéní 2
 lá ázo alángó na téré tí lo na bí, na ndá péréré amú ála kóé, agoe na ázo 3
^{[ka mem] [a kreté]} ^[osi] ^[fikir]
^{quand même} ní na ngú tí sukúla ála ká, ála eke sambéla lo míngi / ká ^[me] *mais, mbéní ^[fikir] 4
 kóé ^[osi] *aussi ála eke goe da / lo mú na ála míngi áyoró, agá mbéní na *piqûre 5
 tí ála, na ámbéní míngi ála kpé lo / í hinga tí yí só aeke yí tí sioní, 6
⁷ só mbetí tí Nzapá atene / téné ní laá, mbi ^{sara} téné / 7
^[b3]
 A. *bon mo kírí mo fa na mbi téné tí yoró ní, aeke tongana yé, 8
 wala lo kánga yí, wala lo kporo yí, wala lo lú yí, wala yé / 9
 B. lo mú kéké, lo dé bá na kéké só míngi, lo tene, ázo tí lukundú, 10
 tongana ála só gígí na bí, fadé kéké só afáa ála / zo só tí bata kéké 11
^{ma} só éré tí wále ní aeke Namawata / yí ní laá / 12
 A. éré tí kóli ní laá / wala éré tí kéké ní / 13
^[h5]
 B. *non / éré tí zo só aeke bata kéké só abi gí na sése, éré ní 14
^[me] ^[mademoizel]
 N Namawata, *mais (...) mbéní éré tí lo *Mademoiselle / 15
 A. mm / *mais Namawata só, aeke na yángá tí Gbeya? / 16
 B. Namawata só aeke na yángá tí Gbeya wala yángá tí Ngala / 17
 A. mm / na ázo tí gígí atene, téné tí lukundú *mais eke má téné 18
 ní / *mais, ázo tí gígí atene, lukundú aeke yé / 19
 B. ázo tí gígí ála hinga lukundú míngi / 20
 A. *bon, fa na mbi téné tí lukundú, mo lungúla ndá ní kóe na mbi ma / 21
 B. ⁷ lukundú aeke mbéní yí, kété kété tongana yama, lo eke na yá 22
 tí zo / sí na bí, zo na téré tí lo, na lukundú ní ála sí gígí, ála goe 23
 tí te méné tí zo / tongana ála te zo awe, na pekó ní, zo ní alíngbi tí 24
 dú míngi na sése pepe, lo kúí / zo tí lukundú tongana lo yí tí sí gígí, 25
 bonbó aeke na téré tí lo pepe, lo eke goe na téré tí lo séngé séngé / 26
 sí lo alinda na yá tí da tí ^[kamara] *camarade tí lo, mbéní tí ^[fami] *famille tí lo, 27
 así gígí na zo só azía lo na sése, sí ^[akomaz] *acomencer tí te méné tí lo / 28
 A. mbi má só ape / mo tene kózo ní, mo tene lukundú aeke tongana 29

kété yama / eke na yáti zo / yama ní así gigi awe ate méné tí mbéni zo /

*ohare

B. lukundú lo eke tongana #far / #far ázo / tongasó, kutukutu kóé
[lumɛrɔ]
aake goe na *lumiére ní / *mais ála tene lukundú aake tongana #far /
zɔ
tongana así na yángá tí da, *bon zo na téré tí lo agoe ayó ita tí lo ká,
agá na ní na gigi, na pekó ní, lukundú apíka lo sí ate méné ní / ayó méné ní

A. *bon, tongana lukundú aake na yá mbi, sí tongana lukundú así gigi
tí te méné tí mbéni zo, mbi vení mbi goe da, wala só atene mbi eke wa tí
lukundú ní /

B. ála tene tongasó /

a/d

A. só atene mbi eke wa ní, mbi [Kɔmɑndɛr]
*commander ála /

B. ɔ ɔ / aake tongasó /

A. ɔ ɔ / mbi *commander ála, mbi vení mbi *commander ála na lege tí
yoró tí mbi /

B. mm /

A. *mais tongasó lukundú aake yí óko na yá mbi? / só mbi eke vení
tí ála, gí óko wala ála eke míngi? / mbi eke

B. lukundú, lo eke dú tongasa *directeur tí mo / lo eke *diriger mo /
[dirɛktɛr] [dirizɛ]

tongana atene, mo lóndó, sí, mó lóndó atene í goe / sí mo na lo ála goe /
mbi eke

ngbáá

A. ɔ ɔ / andáa mbi eke mbáá tí lukundú ní /

B. ɛ ɛ / tongasó /

quand même

A. ka-même, mbi yí tí sára sioní pepe, lukundú *acommander /

B. atene mo sára / mo fáa zo / tongana mo ké, afáa mo na téré tí
mo vení *aussi /

A. mm / *bon tongasó ázo tí kótóró akpé mbíto tí lukundú? /

B. akpé mbíto tí lukundú míngi / [zuska]
*jusqu'à lá só ála eke na kɔa ní /

na ámbéni yoró míngi míngi só ála zía na téré tí da, na ndúzú, na lí tí

gbogbo tí ála, [obyɛ]
*ou bien na yá-tí sandúku tí ála / ála eke sí gigi ní

kóé, ála zía na [devɑ̃]
*devant tí lo / sí /

A. na *devant tí zo wa sí /

B. *devant tí zo títganga só / ká na mbáge tí Nola /

A. *bon yoró só ázo avo tí to, tí sára sí lukundú asára ála pepe /

mo fa na mbi mará ní, mo tene mbéni aeke kéké wala mbéni yí aeke yé /

B. mbéni aeke kugbé, lége óko tongana só / aéré#ding /

A.#ding /

B. éé / mbéni aeke ^[Kulú] ~~#kele~~ / ála lú lúngó / sí así gígí, amú mbuma

ní / *bon ámbéni aeke sára kéké, ála lungúla kéké, sí ála zía na wá / ála

mú yí ní (...) ayí tí yóro ní / ála ek_A zía na wá / ála mú kéké ála yóro

na wá / *bon ^{na}pekó ní, ála lungúla ká na wá, ála zía na ^{(...)+na zo} ~~mbéni yí tongasó~~,
^[putre] ~~*ou bien [Kof]~~

ála mú poudre ní, ála zía na mbéni yí tongasó / *coeur tí yama, sí ála

zía da / *_Aou bien yí tí mbéni yama só _Angolo / tongasó ká só, ála zía da /

sí agá ngangó yoró /

A. *mais ázo asára yoró ní sárangó wala avo vóngó /

B. ámbéni aeke sára na mabóko tí lo, sí *camarade tí lo agá vo na
 lo, agoe sára na tí lo vení / [...] ámbéni aeke sára ^[Komán] *commande ní /

A. na ndo wa /

B. na mbéni ndo, ndé ndé /

A. tongasó zo awara yoró óko alíngbi tí bata téré tí lo wala alíngbi
 tí v_p míngi /

B. tongana lo wara óko, lo_Ayí wara otá / *ou bien osió, ukú kóé,
^{quand même} tí bata téré tí lo / ká ~~*même~~ _Alo aeke na lukundú pepe, yí ní kóé agá
 tongana lukundú / ázo tí lukundú aeke na ^[plá-zo] *place tí lo /

A. *bon mais na yá tí kótóró, mbi língbi hínga lé tí lukundú
 tongana yé / sí mbi hínga lo /

B. tongana mo eke na lukundú pepe, mo língbi tí hínga lo pepe /
 tongana mo eke na lukundú sí mo hínga lo /

A. tongasó ázo tí lukundú ahínga téré /

B. ázo tí lukundú ahínga téré nzoní /

A. *mais ázo tí kótóró alíngbi tí sukúla yá tí kótóró tí tomba ázo

tí lukundú na gígí? /

B. fadesó zo só agá, tongana zo tí sukúla kótóró / ní laá, ámbení
zo tó yoró ngangó ngangó, ála eke kpé lo, ála goe na ngonda, tí hónde
meme téré tí ála ká / sí zo tí nganga só atene, ká-meme, mo goe rambení ndo,
*ou bien mo goe na ngonda, mo mú lukundú tí mo, mo mú na kóndo, *ou bien
ngása / tongana lo ahó awe, kéké só apíka na tété tí kótóró tí ála só
fádé ake fáa mo / *il faut mo vo vurú bangó tongasó, mo fú lá ní só mo
kúí, ála mú alú na mo / sí ála kpé mbito míngi /

A. zo wa sí abáa yama tí lukundú zo wa / mbení zo abá awe? /

*arraigner

B. ɛɛ / yama tí lukundú ake tongana ^[aʔɛnyɪ] / lo eke tongasó, na
mabóko tí lo tongasó / lo eke dú na yá tí zo / lo eke tongasó / lukundú /

A. tí mabóko ní /

B. pepe / lukundú ní na téré tí lo / ámbení na yá tí zo ála ake
otá, *ou bien osió /

A. mmmm / *mais mbení zo óko adé abáa lo pepe ? / abáa yama pepe /

B. tongana mo dutí na ^{[sɔɛ] pɛrsyɔ} *salle operation, sí mo húnda ^[mɛdɛsɛ] *médecin, fadé
ake ^[ɛsplɪkɛ] *expliquer na mo nzoní / ^[pɛtɛtɛɾɛ] *peut-être abáa na lé tí lo /

A. tongasó ázo akpé lukundú míngi /

B. ázo akpé lukundú míngi / tí fadesó, fadé fadesó ála eke kpé /
tí kózo, tongana ade nganga agá pepe, ála kpé pepe ngbangatí yɛ, ála
eke tiri na bí / na ála ^{ála} goe tí tambéla na bí, tí gíngó /

A. zo wa /

B. ázo tí lukundú / tí gíngó ndeko tí ála / *peut-être lo ^{hi} papa
na ndeko tí lo na kótá lá / na bí lo, gí lége tí fáangó lo / na bí lo
goe tí gí *place só lo lángó da, amú lo, ate méné tí lo, *ou bien ate
bé tí lo / sí lángó otá ^{ála} lángó osió zo ní akúí / ita tí zo ní /

A. *mais téné tí mó dá alíngbi lí na yá ní pepe / tongana mo yí
títene mo gá ndurú sí fadé téné a goe dá / (...)

B. kéké ^{só} ála eke sára, lo eke kpé na sésé ^{só}, amú ámbení yoró míngi

mingi / azia na gbé ní ká / na gbé tí pika só na sése ká / amú ^[alɛmɛt] *allumette, 1
^[sɪgaret]
 # amú *cigarette, amú zembe, amú kóbe ndéndé ndé, amú témé, azia taá na 2
^[akoma.ɔ]
 C/2 gbé ní / sí *accommoder tí dé bá na li ní / apíka lége óko, adé bá apíko 3
 lége óse, adé bá apíka lége otá / adé bá apíka lége ukú / lo eke pika 4
^[mɪdi]
 yí só ngbii, *jusqu'à así na *mídi / lo zia te kóbe pepe, lá ní só aake 5
 sára yí só, alíngbi tí te kóbe pepe / lo eke dutí ká *jusqu'à mídi / na 6
^[pɔsɛr]
 pekó ní, ála kánga téré tí kéké só na gbágbá, ála mú méréngé ála *pousser 7
^{kóé}
 ála na téré ní / na téré tí kéké só kóé kóé / atene fadesó, zo tí lukundú, 8
^[ãɔɔɔ]
 # lo sí gígí *encore na bí pepe / tongana mo sígí na bí, fadé mo eke kúí / 9
^[pãnzɛ]
 zo ní lo ^alón dó na mbáge tí Weso tí gá na ndo só / mbi *penser lo eke 10
 sí na Berberatí *aussi / ála *commande lo *aussi, na Bangui fadé lo eke 11
 goe *jusqu'à na Bangui / 12

A. *mais ko sára ngbangatí yé / lo eke wara nginza tí lo da? 13

7 B. lo eke wára nginza da míngi, *mais nginza só, lo ^ate pepe / amú 14
^[bãk] ^[gouvɛnmã]
 nginza só, atúku na *banc / tí *gouvernement / 15

A. tí gouvernement / ^{aɛkɛ} ^[abyɛɔ] ^[a. sɪgaret] ^[alumɛt] 16

B. yí só lo ^ate aake gí. *abièrè, *acigarette, *allumette, yí tí lo 17
 ní láá / 18

A. na gozo lo te ape? / 19

B. lo eke te gozo, lo eke te gozo / só yí tí nginza ní láá lo eke 20
 te / aake té gí *abièrè, *cigarette, *et allumette tongasó / aake te 21

quand même gozo ^aká *même, aake yé / 22

A. tongana zo amú na lo *mille francs, lo to nginza ní na *banc? / 23
^[sɛkrɛtɛɔ]

B. lo eke na *secrétaire tí lo / 24

A. mm / 25

B. tí fa nginza só kóé, na áyí só kóé aake sára só / tongana asára ^{awɛ} 26
^[pɔst]
 siato na *poste / 27

A. tí goe na *banc? / 28

B. mm / tí goe na *banc / 29

- A. na tongana así na *banc awe, *banc ní asára na ní yę / 1
- B. a, mbi hinga ^{Ka} pepe / ngbangatí mbi língbi tí sára téné tí vené pepe / 2
- A. *mais ázo tí kótóró ahinga ndá tí téné tí *banc ape? / 3
- B. ázo tí kótóró ála hinga eke nginza só awara na mabóko tí ázo 4
- tí yoró, na ázo só, ála eke gá tenetí kóbéla tí ála, nginza ní kóé lo 5
- to na *banc / 6
- A. na ála hinga títene *banc aeke yę pepe? / 7
- B. ázo tí kótóró ma / 8
- A. ála hinga *banc pepe? / 9
- B. ála hinga / ála hinga eke *banc aeke *place só ála eke túku 10
- nginza da / nginza níagoe tí sára kóo na ^[ʁepablik sãtrafríkɛ̃n] *République Centrafricaine tí 11
- i, aeke ^[ɛde] *aider ^[a fɔksɔnɛ̃] *af/ctionnaire kírikírí / ála eke #munda ála tí ^[peyi] *payer / 12
- A. só aeke vené ape? / *banc aeke *place só zo abata nginza tí lo 13
- da / *banc aeke yí tí *gouvernement pepe / *banc tongana mo to nginza 14
- na *banc, só nginza tí mo vení / ní laá sí lo eke hánda na ázo ape? / 15
- B. *peut-être aeke tongasó, ngbangatí tongana ála hinga lége ní 16
- mbírimbíri pepe, ála eke yí yángá ní / 17
- A. mmm / *oui tongasó aeke wara nginza míngi / 18
- B. mmm / lo eke wara nginza míngi / 19
- A. na ámérenge tí Nzapá agoe da ngá? / ála kpé mbito tí lukundú? / 20
- B. ála kpé, ámérenge tí Nzapá ála goe da míngi / í gi lége tí wa 21
- ála gbá / ála eke kpé mbito, ngbangatí ámbení *áchrétien ní, ála eke 22
- bata *aussi sioní yoró na da tí ála / fadesó, tongana ála ^[mate] *manquer 23
- fadesó zo alíngbi tí bata *encore sioní yoró pepe, ála mú yoró so, 24
- agoe zía na ^[devã] *devant tí lo / tí kpé kúi / 25
- A. na tongana ála zía ngbéré yoró tí ála na sése, ála eke mú 26
- mbení finí? / ála wara yoró tí lo vení ape? / 27
- B. ę ę / aeke tongasó / tongasa ála zía yoró tí ála kóé, ^{na [devã̃n]} *devant 28
- tí lo, sí lo mú mbení ngú tí yoró, amú #nda ála / 29

A. Əla sara yç

B. amú mbéní ngú ní, ngú tí yoró ní / amú #nda ázo só, só agá na
yoró tí ála kózo só /

A, amú #nda, ²mu*nda na ála /

B. ɛ ɛ / *donner / amú na ála / sí amú mbéni azía na ndo só, tongasó / 5

A. aa / [we] /
ou /

az) Tsẽnk sã, frã 1

azō [senkã]

B. ámbéni avo *cinq cents francs/ mbéni avo *cinquante francs / mbéni

aze vo [katr] [si] [osi]
-ake vo *quatre cents francs, *six milles francs, *aussi /

A. mm /

B. na mabóko tí lo /

A. *mais ténétí yę méréngé tí Nzapá akpé mbito tí lukundú na ála? /
na ála hinga téné tí Nzapá aake kótá ahş lukundú pepe? /

[la fwa]

B. ngbangati, *la foi ti ála eke, kótá pepe / ála híńza Nzapa

ni.la a la ge go na al u /

mbirimbirí pepé/ tongana mérengé tí Nzapá hinga yí só aake yí tí sioní,

yí aske yí só téné tí Nzapá afa na í kózo, ní, ála língbí tí goe da pepe /

ngbangatí ... ade ála má ma b́e mbírimbíri pepe /

A. *mais tongana zo azia bé tí lo na Nzapá awe, lo língbi tí
kpé mbito tí yí na sése só? /

В. пере /

A. tongasó, ázo míngi ayí kúí pepe /

b. ázo míngi akpé kúí / ála yí kúí pepe /

A. *mais tí í ámérengé tí Nzapá, í kpó kúí? /

B. pepe / i kpé kúf pepe /

A. ngbangati ye /

B. nhangati mbéti ti Nzapa atene, fadé i eke kúí / kúí aake lóge

tongana í lungúla sioní bongó tí kṣá; ma yó mbéní finí ní, sí ma gá nzoní / 26

kúí aake tongasó na ámérengé tí Nzapá/

A. tongasó, aeke Zábolo aeke hánda ázo ape? / tí tene kúí kúí kúí,

[Sak 3]

aake tongana ^{tsak}tsakot ti lo / lo eke tambéla na ní tí fa na ázo, kúi kúi

kúí láá, kúí láá, sí ázo aake kpé mbito ní ape? /

B: mm / aake tongaso /

na lége tí #ngaragé, na kótóró tí áni Gbeya, ake kótá yí míngi / 1
 tongasó, tongana zo só ake ^[ris] *riche, na ngú ní, tongana lo eke na bódó 2
 míngi, así gogoro óse / na lo eke na ngiá míngi / tongasó lo tene fadé mbi 3
 éré ápendere / só atene ngaragé^{ge} / na lo to kɔa na ndo yongóró míngi / na 4
 ázo agá, ápendere mērengé tí kóli agá / tongasó, ála gá, na lo éré mbéni 5
 zo / só atene, lo eke ngáfó, na éré tí kó^tá zo ní ake Ayuwa / na tongana 6
 ámērengé tó kóli só así awe, na ála kóé, ála ɔngbi na mbéni ndo, yongóro 7
 na^{teve ti} kótóró / tongasó ála sára mbéni ^[tu] *tour / só ála dé éré ní na Gbeya, atene 8
 mana / na tongana ála li na yá ní awe, lo sára ála ngangó míngi / na tongana 9
 ndá adé, ála goe na ngonda tí zó péré ní só lo mú só / na tongana ála zó 10
 péré ní kóé awe, ála kirí na kótóró / na tongana lá akúí, ála dó dódó ní / 11
 só éré ní atene saanga / *mais ake yí tí pendere míngi / na tongana ála dó 12
 dódó só awe, na pekó ní, na pekó tí péré ní, tongana pekó ní asára^a lángó 13
 óse awe, ála sukúla ngú ní / tenetí lá ní só ála zó péré ní, #ngaragé ní 14
 ála sukúla ngú^a ní awe, ála gí yí tí pendere tí ála / *mouchoir, na 'ál'or, 15
 k nginza só / ála kóro dú ní / tongasó ála ɔ́anga na ngbundá tí ála / na 16
 í tongana mbéni lá, ála má téné tí dódó yongóro tongana kótóró tó B'oor^o ká, 17
 d na ála lóndó ála goe da / na ála dó dódó, na tongana ámērengé tí wále 18
 abáa tongasó, ála eke na ngiá míngi / na tongana ála yí tí kirí awe, 19
 ámērengé tí wále agá alutí na lége, na ála tene ake nzoní, fadé mbi mú 20
 na na kóli tí mbi / na tongasó, lo lcke téné, na mērengé tí kóli só kózo 21
 ní awe, na tongana ááara^a lángó míngi na pekó ní, na tongana *l'heure tí 22
 fá^hngá yáká alíngbi awe, tongasó Ayuwa atene; ake nzoní, fadé ála kirí 23
 na kótóró tí ála / na ála gá na nginza títene ála sukúla na ngaragé ní, 24
 ála sára téné na yángá tí Gbeya wala Sango pepe / tongasó ála tene gí 25
 yángá tí #ngaragé ní / *mais ála má yángá tí Gbeya na Sango kóé, *mais 26
 7 ála kánga bé tí ála dá / títene ála sára na yí tí kótóró / tenetí atene 27
 ake yí tí kótóró, na ake nzoní tongana atene na yángá tí Sango wala 28
 yángá tí Gbeya na fadé áwále amá ndá ní / tongasó ála yí tí tene, ála 29

sára téné na yángá tí Sango pepe / na tongana *l'heure ní alíngbi awe, 1
 ázo kóé abóngbi / ábabá tí áméréngé tí kóli só atí #ngaragé ní, na áméréngé 2
 tí wále, na áwamá tí ála / ála kóé, ála bóngbi na ndò óko na *place só 3
 ála yí tí sukúla #ngaragé ní / na tongasó, Ayuwa ahúnda nginza na tí tí 4
 ála / tongana Ayuwa ní ayí da, zo óko agá na nginza tongana bale miombe, 5
 bale miombe, tongasó / na tongana lí tí ála akeke míngi, nginza ní akeke 6
 míngi / tongasó, #ngaragé akeke yí tí wara yí míngi / na tongana ála sukúla 7
 #ngaragé ní, na lo wara yí da míngi / tongasó ála yá éré tí zo só, atene, 8
 lo eke Ayuwa / na lo eke kótá zo / na tongana lá tí ngaragé ní, lo gí 9
 mbéni dede tí yama míngi / na kótá bozó / na ámbéni kété bozó / tí áyama 10
 só akeke #nzoroko #nzoroko míngi / tongasó, lo mú na mbéni mérengé óko 11
 ayó / sí ála tene, lo eke kótá zo tí áni / na ála yá éré tí lo míngi, *même 12
 na pópó tí áni lá só / éré tí ála só ade na pópó tí áni / na *l'heure só, 13
 áni eke, atene áni eke áméréngé tí #sasasa / áni yí #ngaragé míngi pepe / 14
 na yí só áni yí míngi na pópó tí áni lá só, atene, akeke *mouvement tí 15
 [aflambo]
 *áflambeau / na áni hinga #ngaragé na pópó tí áni, akeke yí tí giriri / 16
 *mais fadesó akeke míngi pepe / ázo asára nzala ní míngi pepe / téné tí 17
 mbi lo só / 18

(....) na mbi eke na mbéni kété téné, tenetí lége tí kusára tí yáká tí
 áni, na mbáge tí Kaba aake tongasó / yí só ámbéni zo tí áni awara na
 yáká, míngi aake tongasó / tongana mbéni lá, o aake na nginza na mabóko.
 tí lo, na lo eke na mbéni zuru na mabóko tí lo ngá, na lo sára sí, lo
 hinda téné na mbéni íta tí lo / lo tene íta, lá só, mbi yí tí hunda mo
 mbéni kété téné, tongana ngú só, tongana mbéni ngú apíka sí *l'heure tí
 yáká agá ndurú awe, mbi yí mo, mo gá mo *aider mbi / tongana zo ní ayí
 awe, (...) tongasó, tongana ngú apíka na sése awe, ála *commencêr tí
 mú zuru só na ngú / sí ála zía na ngú tongana samba / na tongana *l'heure
 ní alíngbi kóé awe, lo kírí tí hunda zo ní mbéni lége, atene, fadé na
 yá dí *dimanche só fadé mbi eke pika samba ní sí, tongana mo wara lége
 mo sára téné mbírímbírí sí mbi língbi tí pika na lége ní / *mais tongana
 mo wara lége pepe, aake nzoní mo tene mbi kózo ní, sí mbi língbi tí gí
 mbéni lége tí zo ngá / tongana zo ní atene *oui mbi yí, tenetí kusára
 tí yáká aake yí só tongana mbi sára na mo, fadé mbéni lá, mo língbi tí
 *aider mbi, na lége ní aake tongasó / tongasó tongana zo ní aake zo tí
 ndaráa, kózo ní lo mú, *zalo tí tende tongana otá wala osió / na lo vení
 língbi tí gí lége na ngangó tí lo tí fáá kózó ní óko / wala lo língbi
 tí fáá óko na *demi / na lo língbi tí sára zía mbéni tí kú íta tí lo ní /
 tongana mbéni lá só, *l'heure ní alíngbi awe, zo só íta tí lo ahúnda lo
 tenetí yáká ní, alíngbi tí hunda áita tí lo óko óko na yá tí kótóró,
 wala lo língbi tí goe na mbéni kótóró só lo mú wále da wala, mbéni
 *famille tí lo só adutí yongóro kété, lo tene mbéni zo ayí mbi tí goe
 fáa yáká na lo ká, *mais tongana mo wara ngangó kété, mo gá mo *aider
 mbi da / tongasó ála goe éré zo tí pika ngo / na ála goe tí éré zo tí
 bíá / na ála leke téné só na kótóró kóé / tongana lá akúí awe, ála bǎngbi,
 ála gá alángó na lí tí zo tí yáká ní / tongasó, ála sára ngiá na bí ní /
 tongana ála sí na ndá péréré awe, ála língbi tí goe na ndá péréré na
 yáká ní pepe / tongasó ála dutí kété / tongana wala, ála eke na ngiá

- wala ála báa zo míngi awe, ála *commencer tí goe na pekó tí da tí zo ní ^[Komãz] 1
 tí báa yáká ní kózo ní / na zo ní tongana lo eke na ngiá, fadé lo mú 2
 li tí mú na ála mbéni yí na ála na kótóró kózo ní / na tongana lá alóndó ^[set ɛr] ^[wit] 3
 sí agá tongana *sept heures wala *huit heures, tongasó awe ála lóndó tí 4
 goe na yáká ní / tongasó kózo ní sí ála goe, ála báa mbéni zo só lo kpé ^(kpɔ?) 5
 lóró míngi / lo kpé kózo ní lo goe, #fɔ mbéni pére na yá yáká ní, lo 6
 kírí tí kpé na ní bíani tí goe lége yóngóro agoe bi ká / tongasá awe zo ^{*[pendere]} 7
 kóé agoe na ké kóngó así na yáká ní / mbéni kóli pendere óko ála eke na ^[asɔŋgɛ] 8
 li tí ngáfó óse óse / wala láá zo atene mbi língbi tí zo *achanger mbi 9
 pepe / tongasó ála sí na yáká ní ála fáa ngbiingbii ngbii, tongana ^[areti] 10
 ála húnzi #zalo tí tende óko / tongasó zo ní *arret ála tí te yí na tí 11
 yó samba ní / na pekó ní ála kírí da, ála fáa *jusqu'à, *même agá ndurú ^[zuska] ^[mem] 12
 na *six heures tí lá kúí / tongasó atene o na mbáge tí í na ndo só, aake 13
 E ndo só áni sála mbito míngi, tenetí ngbó aek míngi / na áíta mbi yí, 14
 ála fáa yáká na bí pepe, tongasó zo ní akánga lége tí ála awe / tongasó 15
 d ála kírí na kótóró / ála kírí na ngó tí píka na dódó / na ála sára ngiá 16
 n na yángá tí da tí zo tí yáká ní / tongasó lo yí tí mú na ála, tongasá ^[petɛ(...)] ^{*sac [sa:k]} 17
 lo eke na nginza na mabóko tí lo, *peut-être aake tongana #saki ukú, 18
 m wala opána, lo língbi tí mú na ála / lo língbi tí mú ngása wala kóndo 19
 na ndó ní na zo ní / tongasó tongana lo eke na zo só *famille tí lo aake 20
 míngi, *famille tí lo kóé alíngbi tí lóndó tí *aider lo sí ála língbi ^[plɑ:s] 21
 tí wara *place tí yáká míngi, tongana lo sára yáká só kóé na lo lú ^[kɔtɔ] 22
 9 tende da kóé awe / na pekó ní tongana lo wára taá lé tí *coton ní míngi 23
 awe, nginza tí lo así gígí kóé / na pekó ní lo língbi tí wara zuru da 24
 ngá / tongasó aake yí só mbéni zo aake na ndaráa míngi, sí ála língbi 25
 tí wara yáká / na ála aake na ndaráa na lége ní tongasó sí, ála *commencer ^[Komãz] 26
 tí wara mbéni nginza ndé ndé tongasó / yí ní láá mú lége na ála sí ^[vɛlo] 27
 m ámbéni zo avó ngonbe / na mbéni avó *vélo míngi fadesó / 28
 29

[proverbs]

mbi eke na mbéni *proverbe tí tene / na yángá tí Gbanu / dore ruma
te sara gere, ne gbea / dowa sa ore / ekezambre / só atene, tongana babá
tí m/ adú m, na ála eke ba e óko, aeke nzoni ála ngbá na ndo óko pepe /
wala tongana mbéni yí tí ngangó así, na fadé afáa ála kóé / tongasó,
tongana zo aeke na yángá tí da tí ála na ála eke míngi, aeke nzoni
mbéni amú tí lo ndé, ~~na mbéni amú tí lo ndé,~~ na mbéni agoe nando tí lo
ndé / na tongana kótá yí así, fadé afáa tanga ní / na fadé ámbéni angbá,
na mbáge / só aeke ndá tí téné ní /

na mbéni lége, tí wara susu na lége tí ngó ake na mbáge tí áni
ká ngá / tongasó mbéni lá, mbi na ita tí mbi óse í yí tí fonó na lé ngú,
na ngó / na mbéni yama tí ngú éré tí lo konó / tongasó, mbéni susu ní
ake, ayí tí sí gígí ake^ε *l'leure tí sígígí tí lo ake ndé / na lo yí tí
sí gígí ndurú na ndá de / tongana *trois heures wala tongasó / tongasó
í lánzó na kótóró ngbii/tongana í báa sí *l'heure agá ndurú awe, í yí
tí lónzó na bí tí tambéla tí goe / *mais tí tambéla na gígí séngé pepe,
í tambéla na yá tí ngó ní / tongasó ake ngangó míngi, ténctí na *l'heure
ní só, konó ake míngi na yá tí ngú ní / tongasó ála kánga lége kóé na
í awe / na í wara *manier^e tí goe óko pepe / *mais mbéni lége ake tongana
✓ mo yí tí tambéla na ngó só sí ákonó ake na *devant tí mo, tongana mo
o báa lo, lo sí gígí na ngú sí mo báa lo awe / na mo gá ndurú na téré tí
lo tongana mo eke na ndaráa, alíngbi mo zía mbito kóé kózo ní / na mo
zía ngó bíani na lí tí lo / tongana mo hinga tí sára ngó bíani / tongasó
fadé mo wara lége tí so téré tí mo da / *mais tongana mo sára mbito míngi
sí mo tene o, ake yí tí kúí láá así gígí na *devant tí mo só / ake
r nzoní fadé mo *tourner yángá tí ngó tí kíí na pekó tí mo, mo báa lége
tí *tourner taá kótá kéké na yá tí ngú ake ngangó míngi / fadé fadé
lo língbi tí hó mo, tenetí lo eke yí só ake na yá ngú, na lo hinga
lége tígú kóé ahó azo / tongasó mbi na ita tí mbi ní í tambéla í gá
ndurú awe / lo sí gígí bíani na *devant tí í, lo gá ndurú awe / na lá
kóé tongana mo só mo dutí na yá ngó, na mo dutí na pekó ní tí sára,
ake mo láá fadé lo mú mo kózo ní / sí, ndá ní lo língbi tí mú mbéni
zo só dutí na lí ní / tongasó mbéni kótá zó tí mbi, éré tí lo ake
Joseph Beata, na lo vení, lo dutí na *devant yí mbi na mbi eke tí mbi
kózo ní / tongasó í báa lo awe, mbi tene, fadé í sára tongana yé lá só /
*mais lo tene, mbi girisa téné só awe, ^{quand} ká *même í zía yí ní / tongana lo
mú í téné pepe, tenetí í eke kóli adú í tenetí kúí awe / tongasó lo zía
ngó ní bíani na lí tí yí ní / na mbi mú yángóro kéké, mbi zía na sése /

tongasó í gbóto ngangó, í gá tongana í yí tí kpo lí tí lo na yí ní awe /
 lo *commencer tí *descendre na yá tí ngú awe / í hý lo bíaní / na lo sí
 gígí na pekó tí í tó tomba í, na lége ake ape / na í eke na ngangó míngi,
 í zía mbíto kóé awe, í hý lo bíaní bíaní í goe tongasó / só ake téné
 tí *merci ~~ngá~~, tenetí Nzapá vení ahíngá lége tí bata zo na yá yí *mais
 ake nzoní mo zía mbíto tí mo kózo ní / sí tongasa mo báa yí, tongana mo
 eke kóli mo báa yí, mo sára mbíto kózo ní pepe / mo bí mbíto kózo ní
 tongana yí ní asára mo kóé téné pepe / *même ake lége óko na lége tí
 bámará / tongana mo báa bámará míngi míngi / sí ála eke, mo eke kóli /
 tongasó tongana ála yí tí sára yí na mo, ála tene, mo tene, téné pepe,
 tenetí mo eke óko na ála eke míngi, téné pepe / ^{quand} ~~ká~~ *même ála yí tí gá
 tí sára yí na mo, *peut-etre mbéní óko wala óse alíngbí tí kúí ngá sí mo
 língbí tí kúí na ála / só ake téné tí mo só ake kóli mo tene tongasó
 awe, ála ngá ála sára, tenetí ála eke zo / na ála sára *manière / tongana
 ála má téné só mo tene awe / mbéní zo ake na yá ní, tongana ake na
 mbíto, lo tene mbi língbí tí goe kózo ní sí zo alíngbí tí fáa mbi séngé
 ape, fadé ála sára mbíto míngi ngá / ^à ~~tongsó~~ ake mbéní téné tí wa tí
 téré tí mo na yá ngú / na tí so téré tí mo na yá yí kóé / *même, lége tí
 pika ngombe na gógóá wála, mbéní yí ~~yé~~, ake nzoní mo bí mbíto kózo ní /
 sí fadé Nzapá alíngbí tí *aider mo da / tongana mo eke na mbíto míngi,
 fadé mbíto vení sí alíngbí tí fáa mo kózo ní sí yí alíngbí gá /

A. susu tí mọ ní ọkẹ /

B. mọ fa só baba? / mọ má ngéré tí yí só kóé ape? / mbi díkọ na mọ,
mbi tene bale otá na páta ukú, mọ kírí mọ húnda mbi, mọ fa téré tí mọ,
wala yẹ /

A. ^[mɛ] *mais tongana mbi kóé mbi língbí tí húnda mọ na [^]mbara /

B. mọ fa só yẹ /

A. mm, mọ gá tí ká yí na ngangó? /

B. mbi ká yí na ngangó ape / mọ má kóé, mọ húnda mbi mọ húnda ndó
ní ^{mbáwá}mbara /

A. *mais tongana mọ yí tí ngbá na kótóró / mǎis mọ gá na galá
ngbangatí yẹ /

B. *mais mbi te ape nginza tí mọ, sí mbi wọ na ní /

A. *mais tongana yẹ mọ gá tí papa na galá /

B. aeké nginza tí mbi ape /
^[αpɔlɪsɪ]

*. fadé mbi éré *ápolice tí gá tí mú mọ /

B. mọ goe, tongana nginza tí mọ láá mbi wọ na ní fadé *ápolice agá
mú mbi /

A. fadé mbi éré *ápolice agá tí mú mọ / mọ

B. mọ goe ma, goe mọ éré ákólí tí mọ *ápolice ní agá ma /
^[sɪkɔ]

A. #sikur, aeké fadé agá tí mú mọ lá só /

B. mọ goe, mọ goe, mbi kpé pepe, mbi láá / mbétí tí [^]pantant tí
mbi só ^[peyɛ]*payer tí ká na susu tí mbi láá /

A. *mais aeké nzoní tongana nọ yí tí ká yí tí mọ ká yí na yángá tí mọ /

B. *mais mọ lo gí n ndó só, na mbi tene na mọ bale otá na ukú / mọ
kífí mọ húnda mbi mọ tene ọkẹ / mọ fa só yẹ /

A. mbi fa yí pepe, mbi gá tí húnda gí ngéré tí ^{vónvó}ní / *mais
yángá tí mọ ahọ ndó ní, mbi yí tí hẹ na ^[devã]*devant fadesó /

B. nginza tí mọ ní só mọ mọ mọ mọ mọ mú na mọ ngbangatí yẹ / mbi
eké tongana mọ /

A. kɔa tɪ ʔla áwále tɪ Yakoma laá ape? / kɔa tɪ ʔla laá /
[kanavu]

*caniveau

B. mɔ wara nginza só gɪ na [kanavu]ape? /

A. ʔla gá na galá, papa na ázo kóé /

B. *mais yángá tɪ mɔ laá mɔ tene na mbi só ape? / gɪ Yakoma óko
sɪ asára téné /

A. tenetɪ yɛ mbi gá mbi húnda mɔ na ngiá ape / yɛ mɔ papa na mbi
ngbangatɪ yɛ /

B. mɔ má kóé mɔ, húnda mbi ngbang^a tɪ yɛ /

A. mbi má yɛ tongana mbi má mbi gá tɪ húnda mɔ na mbóná mbóná
#mbara pepe /

B. mbi tene na mɔ kózo ní mbi tene bale ótá na ukú /
[sɛɛɪya]

A. *mais tongana mɔ díko ʔa mbi na lége tɪ *sérieux fadé mbi tene
na mɔ na lége tɪ *sérieux ngá / na mɔ lóndó na téné tɪ ʔla ní só alóndó
ká ahɔ́ #gbuks agá ʔa ní só kɔa tɪ ʔla áwále tɪ Yakoma laá, ʔla gá na
galá apapa na zo kóé / wále tɪ Yakoma /

B. gɪ patá na mabóko tɪ mɔ, mbéni nginza ake na mɔ ? /

A. na bongó só mbi yú só, mbi wara nginza ape /

B. bongó tɪ yɛ / bongó tɪ yɛ / *aider mbi só /
[ede]

A. *aider mbi *aider mbi / ei, mɔ só kóli tɪ mɔ ake na kɔa nginza
mingi /

B. kóli tɪ zo wa, kóli tɪ mbi ake [moniter]
*moniteur ape? / kóli tɪ mbi
*moniteur ape? /

kamelá

A. kamara asára mɔ ape? / wále tɪ Yakoma só /

B. kólá tɪ mɔ ake bói séngé séngé só /

A. bói só amú nginza ape? /

B. nginza tɪ bói ake yɛ /

A. *mais bongó só mbi vo óke / bongó mbivo mille deux cents só,
mɔ má awe / * mais tɪ mɔ só mɔ vo óke /

B. #tereala só na ngbunda tɪ mbi só /

A. mɔ sára nɪiá mingi / *mais ngbangatɪ yɛ [...]
ngbangatɪ

[trwa mil]

- B. *mille só na *trois mille só kóli tí mbi amú na #teregala só 1
amú na mbi só / 2
- A. *mais tenetí yẹ mo gá mo ká yí na galá / 3
- B. mbi ká yí ape tongana yẹ / mbi ká yí tongana yẹ / 4
- A. mbi yú bonó tí nginza míngi ake nzoní mo ngbá na kótóró / 5
- B. ngbangatí yẹ / mbi gí na mabóko tí mbi / 6
- A. baa lá asu mo séngé séngé / *mais tongana mo gá tí ká yí mo dúti 7
kpó / 8
- B. *mais kóli tí mo avo na mo kótá bongó, mo ngbá na kótóró mo to 9
bói ape ngbanga tí yẹ / 10
- A. *mais mbi gá na galá ape / lá só lo mú na mbi [ta ksi] *taxi tí ga na galá / 11
- B. *taxi tí yẹ / mo láá mo gá na géré tí mo / mbi baa mo ape? / 12
- A. mbi gá só yẹ / *taxi tí mbi ake na gígí ape? / 13
- B. *taxi tí yẹ / mo gá na géré tí mo / 14
- A. na mbi yó kemgá na li tí mo pepe? / 15
- B. kóngbá kóngbá tí yẹ / ká sakpá só mo gbó, baa méné tí yama so *atâcher 16
bongó tí mo kóé só / 17
- A. kamelá kamelá asára mo ape? / 18
- B. méné tí yama *atâcher bongó tí mo só / 19
- A. kamelá kamelá asára mo ape? / 20
- B. mo mú na bói ayó ape / 21
- A. lá kóé bói asukúla bongó tí mbi / 22
- B. mbi baa mo gbá / 23
- A. mo bá mbi gbá / ngbangatí fẹ tí susu ake na mo míngi / 24
- B. kóli só atomba mo lá ní ngbangatí yángá tí mo sí mo gá mo mú bói só / 25
- A. fẹ tí susu ake na mo míngi / 26
- B. mo mú bói só / kóli só ake mo ngbanga tí yángatí mo / 27
- A. mo gá tí ká yí na galá / 28
- B. *mais ngbangatí yángá tí mo / 29

A. kã mbi yí mbi dutí na kótóró bói ake sára kɔa na mbi /

B. bói tí yɛ / mbi tene na mɔ ká bói ake ^{*quán} *mème tí yángá *atácher

bongó tí mbi /

[mɔ́n̄tʁ]

A. mɔ yú *montre tongana mbi /

B. *montre tí yɛ / m/ báa kopo só lo mú kúí / kopo só lo kána na

mabóko tí lo, lo tene *montre, *montre tí yɛ /

[mɔ́n̄tʁ]

[Kɔmãndir] * [frãnz]

A. mbéti ní kóé ake / mbi *commander na France sí agá só /

B. mbi tene, ita ála eke sára téné tí kaméla tongasó ngbangatí yɛ /

A. mbi sára téné tí kaméla [...]

[lɛr]

B. *l'heure éke / *l'heure éke fadésó /

[Katr +r dãmi]

A. fadé só ake na yá tí *quatre heures demi /

B. o mɔ báa vene tí lo, vene tí lo / báa vene tí lo / hinga ape

[sɛnK +r]

fadésó *cinq heures ape /

A. *cinq heures /

B. *cinq heures laá í dutí da ape? /

A. báa kɔa tí ála áwale tí Yakoma laá / ála hinga tí ká susu bale otá na otá /

B. bale osió na osió o / gí téné ahó dó tí ála na yá tí galá /

A. ákóli ní *tomba ála na lége ní /

B. na tongana mɔ gá tí vɔ kugbé tí #ngako tí mɔ, kɔa tí ála laá

Banda laá gí tégó #ngako ape? /

A. mbi eke lángó ape (...) / sɔ ^[Kɪnɪnɛ] *quinine, sɔ *quinine laá /

B. mɔ gá mɔ zó kéké [#] tí #ngako tí mɔ ape? / mɔ vɔ kugbé tí mɔ / mɔ

vɔ veké mɔ goe mɔ zía da gí tongasó, mɔ zía ^{adoronu} #andron da /

A. só mbi pepe /

B. mbi yí tí tó kóbe na kóli tí mbi / mbi zía adorónu da /

A. zo wa sí azía adorónu da, kɔa tí mɔ laá ape? /

B. mɔ sí mɔ zía adorónu na yá tí #ngako /

A. má, lá éko zo atene bángó lí tí ita tí lo ape / só tí mɔ laá /

B. Yakoma alingbi ti tó adórónu na #ngako ape /

A. Yakoma só ate gí mbamba só / te gí mbamba apíka #mbode ngbii
asára #rekereke /

B. mbamba aake #rekereke na gbé tí ngú só aake susu ape? /

A. e mo báa yí yama só *coller tongana ndanda só mo te ngbanga tí yé /

B. B́anda ate gbara / Banda ate gbara /

A. mo zía papa na mbi, *l'heure ahó awe / mbi goe tí tó kóbe na
kíli tí mbi /

B. kíli tí mo yé, ita / wále tí kíli só agoe na kótóró sí kíli tí
mo atomba mo awe / sí mo gá kíli gí na lo / *mais tongana wále tí lo
agá, mo wara tí mo na ndo wa / mbi sára *mariage na B́iro /
[mariaʒ] [biro]

A. na B́iro /

B. na B́iro /

A. mbi sára tí mbi na lé tí *eglise abáa mbi /
[eglis]

B. *eglise wa /

A. na B́iro só gí mbunzú óko abáa /
bureau

B. mo goe ká na téné tí ála só /

A. na ndo wa mbi śimbi sí gígí só ape / *mais tí mo só / tí mbi
*eglise kóé abáa mbi /

B. mbi báa *mariage tí mo pepe / kíli só atomba mo / wále só agoe
na ngonda awe kirí mo mú kíli tí lo / só nzi só nzi /

A. mo dutí na ndo wa /

B. só nzi /

A. só mo dutí na galá tí ká susu só /

B. mbi ká susu ape, mbi gí na mabóko tí mbi / *mais tí mo só mo
gí gí na kíli tí wále só /

A. kíli tí wále tí yé /

B. kíli tí wále só /

[aˈmaɾiɐ] [trãŋgi] [(- - -)]

A. kóli *amarier mbi awe, mbi dutí *tranquil / *eh bien kóli agí

[(- - - -)]

kóbe na yángá tí mbi lo *souffrir [...]

B. kóli tí mbi atene mo eke #noko tí ní / *mais lá ní só tongasa

wále tí kóli só agá sí lo tomba mo / mo goe na da tí mbi pepe / mo goe

[ɔsi]

mbi tomba mo ngá *aussi /

A. mbi goe na mo ká ngbangá tí yé / mo mo ké *famíle¹ tí mbi /

B. kóli tí mbi atene mo eke #noko tí ní /

A. ndá ní, *mais *áfamille tí mamá tí mbi ake mingi /

B. mo goe na mamá tí mo yángá tí mo azá mingi /

A. kóla tí ála áwále tí Yakoma láá /

B. kóla tí áwále tí gánda láá / atambéla gí na géré /

A. mbi tene, Josephine, mo eke zia lé p ti kóli tí mbi ape ? /

B. mbi eke zia lége tí lo óko pepe /

A. áita tí mo áwále aeke fono tí mú kóli tí mo, mo fono tí mo na
pekó tí ákóli tí zo gí yí / ndá adé, bongó aeke na téré ape / bongó
asúru na téré tí mo kóé / mo eke bá pási séngé séngé ape? /

B. mbi hinga kóé, mbi tambéla #yeye, sí kóli tí mba abáa mbi kóé,
sí agoe gí mbi só / mbi eke zia ngá lo óko ape /

A. mo zia lo ape ngbangati yé / mo zia lo ape, mbi eke kpó yá tí
mo na zembe ape? /

B. mo kpó yá tí mbi, mbi kpó yá tí mo ngá pepe? / na mabóko tí mbi
aeke da ape? /

A. mo eke ngangó na ndo wa / mo só lá ní yí só, Eliza Cakela abi
mo só, akinda mo, ~~ngá~~ tí kóli tí lo láá /

B. *mais mo, lá ní mbéni wále apíka mo, mbi báa ape /

A. píka zo wa /

B. apíka mo ndá lí tí kóli tí mo só mo fáa téré tí mo na ní só ape? /

A. o kóli tí mbi só, mo báa? / lo gá lo tene lá ní atene, ní ké
mo awe / gí mo láá, mo eke toto, ~~ngá~~ tí ní / ndá adé mo goe na *place
tí kóli tí lo tí tene mo na lo (...) goe tí gí páta tí vo na *bière tí yó /

B. gí páta tí yó na *bière tí yé, lo ké mbi lá wa / aké mbi ape,
ahánda gí mo séngé ape? / lo hánda gí mo séngé / nginza tí kóli tí mo só,
lo mú kóé, agoe mú na mbi / mbi vo na bongó tí téré tí mbi ape? / ahánda
gí mo ape, azia mbi na ngó /

A. bongó ní na ndo wa / mbi báa bongó ní ape / *mais gí bongó ní
óko na téré tí mo, avurú kóé só /

B. avurú? / bongó tí mbi aeke na yá tí *valise / yé asára sí avurú /
mbi yú lá kóé / mo báa mbi na ní ape? /

A. mbi báa tí mbi pási tí mo ní, ahó ndó ní / (...) áita tí mo aeke
mú kóli / adutí na da tí kóli / *mais tí mo ní, mo fono gí na lége / gí

tongasó, ábóí bágara kóé aeke báa mó, aeke bara gí mó / (...) lá ní 1

kóli tí mbi agoe wara mbéni bóí bágara na da tí mó, ká, amú ándá mbo tí 2

yama, amú na mó lání na da ká, agá atene na mbi kóé ape? / 3

B. amú ma / amú ape, mbi fono ngbangatí kóbe tí yángá tí mbi ape / 4

A. kóá tí agbáá na mbáá láá, afono gí tongasó yé / 5

B. kóá tí ágbáá na mbáá láá fono / gí ngbangatí kóli tí ála / 6

tí hánda kóli tí ála tí zia ála na yá tí da ape / 7

A. o ála bá pási ape / 8

B. pási tí yé / mbi báa tí mbi pási óko ape / 9

A. ní láá Dako atene na ngú só ákombámbá kóé aeke *payer #lámbo- 10
fadé í báa na mó / 11

B. *apayer #lámbo mbi eke *payer fadé kóli tí mó aeke mú na mbi 12

nginza mbi eke *payer na ní séngé / 13

A. kaméla asára lé tí mó ape / 14

B. kaméla asára mbi asára gí mó ní ape / 15

A. o pási aeke na mó míngi / 16

B. pási aeke na mbi óko pepe / 17

A. *mais mó dutí mó mú tí mó mbéni kóli ní lá'wa só / 18

B. mbi eke mú kóli ape mbi dutí gí ngbangatí kóli tí mó só / 19

A. kóli tí mbi só aké mó ngangó só eke goe na *congé na lo só fadé 20
mó sára tongasó yé / fadé mó na lo goe / 21

B. goe na *congé lo eke to nginza na mbi lá kóé mbi eke te na kóbe / 22

A. e nginza tí ní láá í mú kóé tí goe na ní na *congé / lo wara 23
na ndo wa tí mú na mó / 24

B. mó hinga tí mó láwa lo yí tí mú na mbi só aeke tene mó láwa / 25
aeke mú gí na nzi tí mú na mbi ape / 26

A. kóli tí mbi só, *mème yí só lo eke mú / lo tene ní eke mú gí 27
*cent francs na mó / 28

B. *cent francs tí yé / hánda gí mó séngé ita / hánda gí mó séngé, 29

mbi eke te lá kóé na mo /

A. *mais lá kóé mbi wara mo na galá só gi fúku tí susu mo eke vo /
kugbé tí #ngako laá mo vo só /

B. ^{ake} ~~ake~~ / kugbé tí #ngako ^{ake} ~~ake~~ kóbe / só kóbe laá / mbi eke te séngé /
mbi te yama tí téré tí mbi akono alíngbi na tí mo ape /

A. mo báa kóbe só mbi vo apé, lá kóé mbi goe gi na galá na ^{*SAC} ~~ake~~ ^{ake} ~~ake~~ /
óse mbi vo kóbe tí mbi gá mbi tó mbi te /

B. mo goe na ^{*SAC} ~~ake~~ ^{ake} ~~ake~~ óse, mbi vó kóbe tí bale óko, mbi te mbi kono mbi
língbi na mo séngé / mbi yó ngu na pekó ní (...)

A. lá ní lo ndo ká na mo goe mo tó mbéni fúku tí susu noi / lo goe
lo te lo #sasa na bí ghbii /

B. só vene laá mo tene gi séngé / téné tí sǝngó bé laá mo tene só /

A. mo mú tí mo kóli ape /

B. mbi eke mú kóli ape o / mbi eke dutí gi ngbangatí kóli tí mǝ /
yǝ asára kóli tí mbi só ake na mǝ / só sí mbi mú kóli ngbangatí yǝ /

A. *mais da tí kombáámǝbǝ tí mo só mbi goe tí zó /

B. mo goe mo zó fadé mo hinga kǝnga tí da kǝnga tí da kóé / mo hinga
kǝnga tí da kóé / mo gbí só / mo gbí da ^{ti} ~~ti~~ mbi / só ála eke kǝnga mo mo
báa pape / mo sára kǝnga ní tongana Nzapá asára sí mo sí gígí ape /

A. kamǝlá asára lé tí mo ape /

[#] ~~#~~ / ake [#] ~~#~~ sára gi mo ape /

B. mo eke zía bé tí mo gi na / ^{li} ~~li~~ tí mo lá kóé / tí te na lo *jusqu'à
lá ^{ti} ~~ti~~ kǝa tí í, mbi eke zía ngǝ / ^{li} ~~li~~ tí mo ní óko tape /

A. tongasó mo gi ngǝ kóli ní óko ngǝ ma / só agǝ mo báa *obilette
así síngó na yǝngǝ da tí mo / *ávoiture ^u ~~u~~ yǝ /

B. ~~u~~ ~~u~~ / así síngó así síngó mo yí ape / mo yí ape /

A. o mo eke na pásí míngi /

B. mbi eke na pásí ake / ngbangatí só ákóli ní ayí mbi agǝ / ma mbi
laá sí mo báa sí bé tí mo asǝ ape /

[me]

KéKé rÉKé

A. *mais fadé mbi ^{gbá} mú bongó na kérékéfé mbi goe tí gbó ábongó só
 K kóé tí mú tí goe, na ní na mo mo sukúla ngá mbéni /

B. mbi sukúla *mais mbi sukúla kóé só bongó tí kóli tí mbi, mbi
 sukúla séngé /

A. atene mó hinga tí *repasser bongó ape /

B. zo wa sí ahánda mo só / zo ahánda mo séngé /

A. mo hinga tí *repasser bongó ape, sí ngá tonganâ tí mo só mo hinga
 tí *repasser ape, mó pika gi tongana tí Arabe mo yú só /

B. *mais ngbangati só ake bongó tí wále ma / mbi pika gi tongasó
 mbi yú yí tí mbi séngé ape /

[a... pase]

A. atene áwále *arepasser bongó, [#]ap / áita [#]tímo ákombámbá ní *arepasser
 bongó sí ake mú na [#]er na lé tí ákóli [#]tiázo / *mais tí [#]ni só mbi baa
 tí mbi yí ní ape, gi pási ahó ndó ní /

B. *mais mbi sukúla gi tongasó mbi pika mbi yú mbi língbi na ála kóé
 o / ála eke hó mbi na yí só /

A. [#]mais, ^[pó's]mo baa lá ní mbi baa yá tí *poche tí lo só mbéni [#]gbaa, tí yoró
 mo kanga tongasó / mó zia na yá tí *poche tílo / mbi baa ape /

B. mo sí mo mú na mbi yoró ní / kóli abaa mbi ngbangati lé tí mbi /
[#]mbisára tí mbi yoró ape, mbi eke zo tí Nzapá / mbi má na bé na éré tí
[#]Jésus awe / mbi sára tí mbi yoró ape /

A. o, taá vene só ake na mo só / mo laá mo goe bíri na wále só ká
 na yí só, na Manderene ká / mo goe mo sára yoró bíri sí mbi wara mo só ape /

B. mo tí mbi na ^[lér]*l'heure tí yé /

A. mbi tí mo ká ape /

B. só téné tí vene laá no tene tongasó, sí kóli tí mo ake zia mbi /

A. *mais gi kóbe laá / mo eke [#]tó gi na yoró na lo te / sí lo ngbá
 tí *compter mo só ape / yé sí mo sára / pendere tí mo ní ake na ndo wa
 sí mbi baa tí mbi ape /

B. gi pendere tí lé tí mbi /

- 77
- A. pendere tí lé tí mo ní aake na ndo wa só / ^{nda 20} gí ndá de gí tí 1
- tírí áíta tí mo / ála te álé tí mo ní kíríkírí, na ká ní kóé kóé só / 2
- B. ká ní aake na ndo wa / 3
- A. *mais ká ní laá na lé tí mo só ape / 4
- B. o ála te aake séngé / mbi eke te yí tí kóli tí ála lá kóé / 5
- A. mo ^[viye] *vie kóé mo ngbá tí [[] *comter -ájeune homme só, *mais kaméla 6
- agbó mo ngá / 7
- B. kóli tí ála ahinga mbi na [^] *vie kóé / sí agí mbi só / 8
- A. *mais gí kótá kóbe só mo eke tó gí na kóli tí ázo ahánda kóli 9
- tí zo na yángá tí da tí zo / títene alóndó tí goe gí ngbangatí kótá 10
- gozo ní só ála eke mé ndó ní así yí, sí ála mú na ákóli ní só sí ayí 11
- ála só ape / 12
- 8
- B. e e / mo hinga tí batá kóli ape, / mo hinga tí bata kóli ape, 13
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41
- 42
- 43
- 44
- 45
- 46
- 47
- 48
- 49
- 50
- 51
- 52
- 53
- 54
- 55
- 56
- 57
- 58
- 59
- 60
- 61
- 62
- 63
- 64
- 65
- 66
- 67
- 68
- 69
- 70
- 71
- 72
- 73
- 74
- 75
- 76
- 77
- 78
- 79
- 80
- 81
- 82
- 83
- 84
- 85
- 86
- 87
- 88
- 89
- 90
- 91
- 92
- 93
- 94
- 95
- 96
- 97
- 98
- 99
- 100
- 101
- 102
- 103
- 104
- 105
- 106
- 107
- 108
- 109
- 110
- 111
- 112
- 113
- 114
- 115
- 116
- 117
- 118
- 119
- 120
- 121
- 122
- 123
- 124
- 125
- 126
- 127
- 128
- 129
- 130
- 131
- 132
- 133
- 134
- 135
- 136
- 137
- 138
- 139
- 140
- 141
- 142
- 143
- 144
- 145
- 146
- 147
- 148
- 149
- 150
- 151
- 152
- 153
- 154
- 155
- 156
- 157
- 158
- 159
- 160
- 161
- 162
- 163
- 164
- 165
- 166
- 167
- 168
- 169
- 170
- 171
- 172
- 173
- 174
- 175
- 176
- 177
- 178
- 179
- 180
- 181
- 182
- 183
- 184
- 185
- 186
- 187
- 188
- 189
- 190
- 191
- 192
- 193
- 194
- 195
- 196
- 197
- 198
- 199
- 200
- 201
- 202
- 203
- 204
- 205
- 206
- 207
- 208
- 209
- 210
- 211
- 212
- 213
- 214
- 215
- 216
- 217
- 218
- 219
- 220
- 221
- 222
- 223
- 224
- 225
- 226
- 227
- 228
- 229
- 230
- 231
- 232
- 233
- 234
- 235
- 236
- 237
- 238
- 239
- 240
- 241
- 242
- 243
- 244
- 245
- 246
- 247
- 248
- 249
- 250
- 251
- 252
- 253
- 254
- 255
- 256
- 257
- 258
- 259
- 260
- 261
- 262
- 263
- 264
- 265
- 266
- 267
- 268
- 269
- 270
- 271
- 272
- 273
- 274
- 275
- 276
- 277
- 278
- 279
- 280
- 281
- 282
- 283
- 284
- 285
- 286
- 287
- 288
- 289
- 290
- 291
- 292
- 293
- 294
- 295
- 296
- 297
- 298
- 299
- 300
- 301
- 302
- 303
- 304
- 305
- 306
- 307
- 308
- 309
- 310
- 311
- 312
- 313
- 314
- 315
- 316
- 317
- 318
- 319
- 320
- 321
- 322
- 323
- 324
- 325
- 326
- 327
- 328
- 329
- 330
- 331
- 332
- 333
- 334
- 335
- 336
- 337
- 338
- 339
- 340
- 341
- 342
- 343
- 344
- 345
- 346
- 347
- 348
- 349
- 350
- 351
- 352
- 353
- 354
- 355
- 356
- 357
- 358
- 359
- 360
- 361
- 362
- 363
- 364
- 365
- 366
- 367
- 368
- 369
- 370
- 371
- 372
- 373
- 374
- 375
- 376
- 377
- 378
- 379
- 380
- 381
- 382
- 383
- 384
- 385
- 386
- 387
- 388
- 389
- 390
- 391
- 392
- 393
- 394
- 395
- 396
- 397
- 398
- 399
- 400
- 401
- 402
- 403
- 404
- 405
- 406
- 407
- 408
- 409
- 410
- 411
- 412
- 413
- 414
- 415
- 416
- 417
- 418
- 419
- 420
- 421
- 422
- 423
- 424
- 425
- 426
- 427
- 428
- 429
- 430
- 431
- 432
- 433
- 434
- 435
- 436
- 437
- 438
- 439
- 440
- 441
- 442
- 443
- 444
- 445
- 446
- 447
- 448
- 449
- 450
- 451
- 452
- 453
- 454
- 455
- 456
- 457
- 458
- 459
- 460
- 461
- 462
- 463
- 464
- 465
- 466
- 467
- 468
- 469
- 470
- 471
- 472
- 473
- 474
- 475
- 476
- 477
- 478
- 479
- 480
- 481
- 482
- 483
- 484
- 485
- 486
- 487
- 488
- 489
- 490
- 491
- 492
- 493
- 494
- 495
- 496
- 497
- 498
- 499
- 500
- 501
- 502
- 503
- 504
- 505
- 506
- 507
- 508
- 509
- 510
- 511
- 512
- 513
- 514
- 515
- 516
- 517
- 518
- 519
- 520
- 521
- 522
- 523
- 524
- 525
- 526
- 527
- 528
- 529
- 530
- 531
- 532
- 533
- 534
- 535
- 536
- 537
- 538
- 539
- 540
- 541
- 542
- 543
- 544
- 545
- 546
- 547
- 548
- 549
- 550
- 551
- 552
- 553
- 554
- 555
- 556
- 557
- 558
- 559
- 560
- 561
- 562
- 563
- 564
- 565
- 566
- 567
- 568
- 569
- 570
- 571
- 572
- 573
- 574
- 575
- 576
- 577
- 578
- 579
- 580
- 581
- 582
- 583
- 584
- 585
- 586
- 587
- 588
- 589
- 590
- 591
- 592
- 593
- 594
- 595
- 596
- 597
- 598
- 599
- 600
- 601
- 602
- 603
- 604
- 605
- 606
- 607
- 608
- 609
- 610
- 611
- 612
- 613
- 614
- 615
- 616
- 617
- 618
- 619
- 620
- 621
- 622
- 623
- 624
- 625
- 626
- 627
- 628
- 629
- 630
- 631
- 632
- 633
- 634
- 635
- 636
- 637
- 638
- 639
- 640
- 641
- 642
- 643
- 644
- 645
- 646
- 647
- 648
- 649
- 650
- 651
- 652
- 653
- 654
- 655
- 656
- 657
- 658
- 659
- 660
- 661
- 662
- 663
- 664
- 665
- 666
- 667
- 668
- 669
- 670
- 671
- 672
- 673
- 674
- 675
- 676
- 677
- 678
- 679
- 680
- 681
- 682
- 683
- 684
- 685
- 686
- 687
- 688
- 689
- 690
- 691
- 692
- 693
- 694
- 695
- 696
- 697
- 698
- 699
- 700
- 701
- 702
- 703
- 704
- 705
- 706
- 707
- 708
- 709
- 710
- 711
- 712
- 713
- 714
- 715
- 716
- 717
- 718
- 719
- 720
- 721
- 722
- 723
- 724
- 725
- 726
- 727
- 728
- 729
- 730
- 731
- 732
- 733
- 734
- 735
- 736
- 737
- 738
- 739
- 740
- 741
- 742
- 743
- 744
- 745
- 746
- 747
- 748
- 749
- 750
- 751
- 752
- 753
- 754
- 755
- 756
- 757
- 758
- 759
- 760
- 761
- 762
- 763
- 764
- 765
- 766
- 767
- 768
- 769
- 770
- 771
- 772
- 773
- 774
- 775
- 776
- 777
- 778
- 779
- 780
- 781
- 782
- 783
- 784
- 785
- 786
- 787
- 788
- 789
- 790
- 791
- 792
- 793
- 794
- 795
- 796
- 797
- 798
- 799
- 800
- 801
- 802
- 803
- 804
- 805
- 806
- 807
- 808
- 809
- 810
- 811
- 812
- 813
- 814
- 815
- 816
- 817
- 818
- 819
- 820
- 821
- 822
- 823
- 824
- 825
- 826
- 827
- 828
- 829
- 830
- 831
- 832
- 833
- 834
- 835
- 836
- 837
- 838
- 839
- 840
- 841
- 842
- 843
- 844
- 845
- 846
- 847
- 848
- 849
- 850
- 851
- 852
- 853
- 854
- 855
- 856
- 857
- 858
- 859
- 860
- 861
- 862
- 863
- 864
- 865
- 866
- 867
- 868
- 869
- 870
- 871
- 872
- 873
- 874
- 875
- 876
- 877
- 878
- 879
- 880
- 881
- 882
- 883
- 884
- 885
- 886
- 887
- 888
- 889
- 890
- 891
- 892
- 893
- 894
- 895
- 896
- 897
- 898
- 899
- 900
- 901
- 902
- 903
- 904
- 905
- 906
- 907
- 908
- 909
- 910
- 911
- 912
- 913
- 914
- 915
- 916
- 917
- 918
- 919
- 920
- 921
- 922
- 923
- 924
- 925
- 926
- 927
- 928
- 929
- 930
- 931
- 932
- 933
- 934
- 935
- 936
- 937
- 938
- 939
- 940
- 941
- 942
- 943
- 944
- 945
- 946
- 947
- 948
- 949
- 950
- 951
- 952
- 953
- 954
- 955
- 956
- 957
- 958
- 959
- 960
- 961
- 962
- 963
- 964
- 965
- 966
- 967
- 968
- 969
- 970
- 971
- 972
- 973
- 974
- 975
- 976
- 977
- 978
- 979
- 980
- 981
- 982
- 983
- 984
- 985
- 986
- 987
- 988
- 989
- 990
- 991
- 992
- 993
- 994
- 995
- 996
- 997
- 998
- 999
- 1000

X. mo gá tí má téné ní /

A. ála mú na lo kpa awe / amú na lo kpa / lo goe / tongana lo goe
pepe fadé ála pika lo / ála mú na lo kpa xia lo goe /

B. lo goe na kpa tí lo ma / tongana lo goe ape só kóbe tí yángá tí
lo agirisa ape /

A. ɛ ɛ /

B. fadé lo eke toto /

[mɛ]

C. *mais só aake gí yí tí ngiá ape? / alingbi titene zo adutí na
tété tí só tí sára téné ape /

D. zo só aake séngé / [...] zo só aake na kpa alingbi tí dutí na
téré tí só ape / áó fadé ndo avo ála ála bongbi tí hé biá tí áita tí Marie /
[...]

C. tongana mo yí Sango, na samedi, mo gá na mbi / í na mo í goe
na da tí mbi / fadé mbi fa na mo *verbe Sango áveni /

A. taá téné /

[tu]

C. na Sango tí Banda *tout / mo ma /

A. mm /

C. sí tongana mo yí / na *samedi na *midi demi /

A. *mais mbi yí ma /

C. mm /

D. taá mamá tí Sango aake taá Sango tí gbé /

A. tí gbé ní, na ndo wa /

D. taá Sango, *mais Sango tí turúgu pepe / Sango só í tene aake
Sango tí turúgu /

C. Sango tí turúgu láá í mará kóé í bongbi í tene só /

A. ɛ ɛ /

B. *mais taá wa tí Sango ní ala tene ndé / [...]

C. *mais ká lo tene lo yí ape só /

D. atene lo yí tí lo da só ngangó míngi / mo yí ngangó Sango ape /

- A. mbi yí Sango tí gbé ní ape / mbi yí Sango tí ^[sarawesi] *service / [...] 1
- *mais mbéni atene Sango tí turúgu / *mais Sango tí áturúgu agá Sango 2
- tí ázo kóó ape / atúku agoe tongana ngú alíngbi na ^[place] *place óko óko kóó / 3
- C. yángá tí zo kóó, ní wále ní kóli kóó / 4
- A. ^[mem] *même ámbéni zo ahínga yángá tí babá tí ála pepe / gí Sango / 5
- Sango / mo wara méréngé na kótóró, ahínga gí yángá tí babá tí ála pepe / 6
- C. wala mbéni Gbeya só mo tene ndo só mbéni Gbeya só adú lo na 7
- Bangui ndo só ahínga ape / [...] 8
- A. mbi wara ngá mbéni awe / 9
- B. aa / atene ndá ní yé mo hínga yángá tí Gbeya ape / atene mo, 10
- mbi eke na ngangó tí Gbey^aape, ngbangatí mbi gá kótá na Bangui / [...] 11
- lo má yángá tí kótóró ní míngi / *mais ^[Kapural ɛɛf] ténéngó ní ake pepe, mbéni 12
- asára kaméla ní / yé só Kaporol^a Chef / 13
- C. na yángá tí Sango atene yé / 14
- / B. mo gí zo wa / 15
- C. húnda lo na yángá tí Sango / [...] yángá tí Sango atene mú 16
- na lo / *vrais Sango atene hé lo / só ngangó míngi ape / mo lóndó na 17
- ndo wa / mo lóndó ndo wa / áwále ahínga Sango ahó kóli / gí áwále, na 18
- sése tí í só í dutí só / 19
- B. ^[byɛ] taá wále, ála gbá gbé tí gó tí ála, gó tí ála eke *bien / awóko 20
- wókóngó / 21
- C. atene mo gá fa Sango tí taá Sango títene azía na *verbe / tí 22
- hínga *verbe ní tí hínga mo ní / mo gá mo fa ma / mo fa mbéni na lo 23
- sí ma / 24
- A. a mbi ké, mbéni zo agá tí báa mbi na ^[ɔz] *onze heures / tongasó 25
- *l'heure ake kété / mo fa na mbi mbéni ^[istwar] *histoire tí ákótá zo tí mo / 26
- mo fa na mbi Tere / 27
- B. [...] Wan To só yángá tí Gbeya laá ape ? / 28
- A. mbi hínga sí, sí akírí na mbi / tenetí lo wara *l'heure tí 29

Caporal

sára na /

C. Tere /

A. Ari ake Wan To/

B. Ari ake Wan To *oui Ari atene tongasó / Wan To, Gbeya na

Ari atene óko / atene Wan To / [...]

akóta

A. Tere, só ake zo tí hánda / só ákóta zo afa téné tí lo / ake zo
tí hánda ázo /

[wi]

B. Tere ape / *oui oui /

- A. Gabriel / 1
 B. [wi] *oui 2
- A. mbi tene, ála dú mo na ndo wa / 3
 B. adú mbi na Bria 4
- A. na Bria 5
 B. *oui 6
- A. lá só mo sára ngú óke láá / 7
 B. lá só, mbi sára ngú bale óse na otá / 8
- A. bale óse na otá / 9
 B. *oui / 10
- A. só adú mo na ngú tí yé sí adú mo da / 11
 B. adú mbi na [la d+ 3ã-viver trãnt n+f.] *le deux janvier trente neuf / 12
- A. *trente neuf / 13
 B. *oui / 14
- A. bíaní tongasó mo eke [rezõ] [me] *régon / *mais mbi só mo bá mbi só ape / 15
 [trãnt wi+] adú mbi na *trente huit / lá só mbi sára ngú bale óse na osió awe / 16
- B. bale óse na osió / mo hinga bíaní / 17
- A. mbi hinga bíaní / osió ní láá fonghá na yá ní só / 18
 B. mo sára vene ape / 19
- A. mbi téné vene ape, ita tí mbi / ~~taá téné~~ / 20
 B. taá téné / 21
- A. mo hinga, na yá tí [kamiyõ] *camion só mo eke mú só, mbi báa tí mbi 22
 yí míngi / wala [p+etrõ] *peut-être mbito agbó mbi ahó ndó ní / 23
- B. ákoa tí *camion aeke kpa tongasó tongana mo hinga bíaní awe, 24
 mo sára ní tongasó, fadé zo kóé abáa mo eke na ngiá míngi / 25
- A. aeke lége óko tonganã tí *bikan^a só (f..) éré ní aeke na 26
 yángá tí Banda / *bikan / *bon na yángá tí Sango só éré ní aeke *vélo 27
 só / na Francis kóé láá mbi bòngbí mbi tene mo só / 28
- B. aq / *mais *bikan só mbi hinga kpa tí *bikan ape *parce que 29

mbi de [...]

A. tí ^{ou} bikan só /

B. *oui

A. mbi tene mo taá téné, ^{ou} bikan só mo báa só ape /

B. *oui /

A. ákótará tí í giriri só adú í só ape / ála sára koa ní / koa ní

ééré ní bángá só ála téné ndembú só ^{B. ní / a} / ála dé sése ngbii ngbii awara ^[šambreyer]yí tí nzoní kóé na yá ^{ná} / sí ására na ^[pant] *pneu ní / asára na ^{chambre à air} ^{ou} ^{sembreyer}ní, ására na ^{vélo} *pneu tí ^{vélo} *camion tí mo / só mo eke kpé na ní só ape /

B. aake tongasó /

A. aake tongasó /

B. taá téné /

A. taá téné / vené mbi tene mo /

B. mo báa na lé awe ma /

A. mbi báa ^a ^{ná} lé tí mbi / mbi má mángó ^[wosi] *aussi / na ázo atenembi atene, bángá só ééré ní bángá ^a na yángá tí Bandálaá / ndembú

na yángá tí Sango / bíani / tongasó, ála fáa asára ní kóé, sí amú na

mbunzú, mbunzú avo / asára na *pneu tí *camion tí mo só mo eke kpé.

na ní / sí ^{mó} hinga vení ní ^{ape} / só, na tí ^{vélo} *vélo tí mbi só mbi eke

kpé na ní sí mo báa só /

B. taá téné / ^{A. báa kutukutu só ape /} ^[parski] *parce que mbi hinga tí

mbi koa tí kutukutu /

B. nzoní /

A. kutukutu tongana mo hinga tí ^{Kond'u} *conduire nzoní awe só, naákoa ní kóé mo hinga awe só, tongana mo goe na mbéni ndo ^{ou} amerde mofadé fadé mo leke ní awe mo ^[deva] *devant yí tí mo ^[dank] *donc ahó mo goe awe aakenzoní mingi / lá ní sí í goe na lége tí Lasem ^{ká} / ^[E pan]B. mbi hinga / ^[E pi] *et puis í ngbá ^{ou} ^{en panne} na ^{ou} bem / ^{en panne}A. ^{ga} / mbi hinga tí mbi kóé /

[ā bē komandā]

B. *eh bien commandant ahô tî lo awe /

A. na géré /

B. [nô] *non, lo goe na *camion /

A. lo hô na *camion ma /

B. lo hô na mbéni *camion kôzo ní / atene *bon i [dɛmadi] *démorder tî li tî i / 5

A. éré tî *camion só Bene ape /

B. Bene mo hinga hingángó só Bene / tongasó gí í óse / mbi na [aplātɛ] (.....) [dɛpant] pi [Kitu]

*áplante tî mbi, í sára *klama í wara ní awe í *depeme kóé, í *quitter (.....) [tɛn ɔr demi]

na *place tî *commandant une heure demi / í tambéla ngbii í sí ká na [tɛwazɛr demi]

*trois heures demi / lá ní mɔ eke da ape /

A. mbi eke da bíani / mbi [máke] manquer tî hô mbi hô na [komandā] *commandant ape / 11

B. mo hô na *commandant kôzo ní awe /

A. bíani

B. *mais kɔa tî *camion só aɛke títene mo *sára na ngiá ape, mo sára nzoni lí tî mo aɛke da sí mo eke dutí na ní míngi /

A. *mais mbi tene [tɛn] *camion só mo eke kpé na ní só mo eke báa ndo 16

wala, mo eke vokó lé tî mɔ /

B. *mais tongana mɔ vokó lé tî mo fadé mo tî ape /

A. mo tî /

B. tongana mo vokó lé tî mo fadé mo eke tî tígó /

A. *mais só mo kpé na ní só *commandant eke báa mo [osi] *aussi ma / 21

B. *commandant agá mbi ma / só kɔa tî mbi *commandant aɛke

báa mbi, eke mbi báa ndo *aussi sí mbi eke kpé na ní ape / ayí títene

kpé na *camion [sɔ] *sans clé tî mo aɛke da ape / 24

A. *mais mo eke kété kété tongasó *mais mo kpé na *camion tongana yɛ / bíani / 25

B. *mais aɛke gí *idée sí amú na zo ape / [máke] (.....) 27

A. *commandant tî í só aɛke nzoni míngi, só éré tî lo *oumelmbai 28

Michel só lo eke nzoni míngi / só fadé só ato lo na *mieu tî í na [máke] (.....) 29

*ada B ndo só /

Wada na ndo só /

B. *oui mbi báa tongasó /

A. lo eke nzoní míngi / mo hinga tongana mbéni *commandant mo eke
 [pasə] [səfər]
 kpé na ní tongasó atene o, *pousser ká *chauffeur mbi eke mú / só
 aeke mbirimbiri ape /

t i B. a *mais mbi língbi tí tene mbi zía *volang / tó mbi na
 *commandant sí tongana lo túku awe atene mbi eke búbá ape / *il faut
 [aʁɛtɛ] ^
 que só kɔa tí mbi laá / ní só lo tene mbi, mbi *arrêter / tongana lo
 yí lo lungúla mbi na kɔa ní azía mbéni zo ndé na *place tí kɔa lá kóé gí
 (.....)
 *chauffeur / tongasó sí í língbi tí goe na ní / *parce que aeke mú
 [pa s kɛ]
 kusára só aeke tí lo ape aeke tí mbi / aeke tongasó /

A. ɔɔ / mo na *commandant tí mo só lé tí ála akpíngba míngi bíani /
 [pɔnzɛ]
 ngbangátí lo *penser kɔa tí lo / mo *penser kɔa tí mo ma /

B. aeke tongasó ape / zo na kɔa tí lo ape /

A. mo hinga éré tí *pnue só ape /

B. ɔɔ

A. éré tí *pnue só éré ní Gbasabanga /

B. Gbasabanga /

A. Gbasabanga mo hinga giriri /

B. na yángátí yɛ /

A. na yángá tí Banda laá ape / Gbasabanga só éré ní aeke *pnue
 na yángá tí Français /

B. ɔɔ / taá téné ɛɛ /

A. atene na yángá tí Français *pnue ape /

B. *oui

5 A. só tara tí í ɔ́ / ála sára kɔa ní míngi akúí kóókóé ála.
 [tɔ]
 kúí *tout awe / ála kóé só asára kɔa ní akúí kóé fadésó /

B. andáa ámunzú gá tí vo fadésó tongana yɛ /

A. ála vo fadésó /

B. *mais *oui /

- 7 A. Aliette / 1
- B. *oui 2
- 7 A. wále tí Ngabo só mo yí lo ape / fadé í na mo í eke tíri ándé / 3
- B. *mais lá kóé; mo yí tí mú na mbi kóli ape ngbangatí yé / 4
- 7 A. mo yó tí mo sambá mo yí. titene mo ^{#[mariye]} *marier ape só yé / 5
- 1 i B. mo yí mo te kóbe tó babá gí mo óko / 6
- A. éé / 7
- B. mo eke nzoní ape / 8
- [amarye]
- A. Ngabo *amaryier mbi giriri mo yí mbi ape, só ndá ní yé / 9
- *méchant B. á / mo eke ^[mesa] mbingi, mbi eke zía mo ape / 10
- A. mbi eke wále tí Mbabe / 11
- B. lo eke zía mo ánde / 12
- [madam]
- A. *madame Mbabe / 13
- B. mbi má awe / 14
- [parokwa]
- A. na *pour qoi mo [...] yí mbi ape / 15
- B. hý na ní ká wále tí Mbabe tí mo ní / 16
- *souler A. mo yó sambá tí mo / mo ^[sulz] *sule na mbi ape / 17
- B. mo láá mú na mbi nginza ní / 18
- 7 A. tongana mo sára í na mo í pika téré fadesó / Nzapá má / 19
- B. o zía mbi / téné tí mo ake na mbi
- A. mo hinga Nzapá ape / sí mo *marier kóli ape / só ape / 20
- B. mo eke séngé / na lé tí mbi ape / 21
- A. í , mo Aliette só mo hinga yé / 22
- B. mbi hinga yí mbingi ahó ^{mo} / 23
- A. na yé / 24
- B. mbi hinga yí mbingi / 25
- A. wále tí Mbabe Marie / 26
- B. tí mo kpa tí mo lá kóé / gí yáká 27
- B. gí A. (.....)
- A. e e / yáká láá *acomencer ázo kóé ape / mo búba mbingi / 28
- wále só / 29

A. yáká tí mɔ aɛke tongana yɛ na ngú só / [mɛ] [mɛrde] 1

B. Mbi fáa yáká na ngú só, *mais yáká só mɔ *merde mbi da lá 2

kóé só, mbi fáa yáká lá kóé *mais nginza ní aɛke pepe / tí mɔ mú yángá 3

tí mbi títene yáká tí mbi aɛke tongana yɛ na ngú só / tongana mbi fáa 4

yáká ní awe tongana mbi mú na yá tí sakpá, mɔ mú na mbi nginza pepe / 5

mbi wara tí mbi nginza pepe / tongasó mɔ *merde mbi tenetí yáká 6

lá kóé pepe / tongana mbi fáa gí yáká tí gozo fadé mbi wara pátá 7

sko mbi vo na kugbé tí kása mbi te / *mais mɔ tene mbi fáa yáká lá 8

kóé lá kóé só, *mais nginza ní só mɔ mú na mbi só aɛke na ndo wa / 9

sí mɔ *merde mbi tongasó / 10

A. mɔ mú [zaro] óke / kipi tí yáká só mɔ mú óke / 11

B. mbi mú kipi tí yáká só alingbi na lége ní só mɔ tene na 12

mbi / mɔ tene kipi tí yáká só tongana mbi mú aɛke yongoro mingi 13

fadé mbi wara [Kado] *cadeau ní / *mais encore tongana mbi fáa yáká tí mbi awe, 14

*cadeau ní aɛke pepe / mɔ gá, mɔ báa, mɔ tene o mbi fáa yáká ní aɛke 15

ndurú mingi / 16

A. *bon date só mɔ lú na yáká ní / mɔ lú na nze tí yɛ / *date yɛ / 17

B. fadé mɔ hunda mbi, tongana yɛ, mɔ eke mbunzú ní sí fadé mɔ 18

dé éré ní ape / 19

A. mbi tene / mbi tene / na [lɛ dʲsy+] [kɔtɔ] *le juillet, ála lú *coton / 20

-B. *mais mbi lú tí mbi tongana yángá tí mɔ só mɔ tene na ní 21

na mbi awe ape / 22

A. lá ní tongana bsi [lɛr] *coton akirí así na Bossembele lo tene mbi o / 23

mɔ dé mɔ lú *coton na *l'heure ní pepe / mɔ lú *coton na [trɛt] *trente 24

[Ziɣt] juillet / *mais *coton tí mɔ ade así gígí fadesó pepe / 25

B. *non mbi lú tí mbi na *l'heure ní / tongasó *coton tí mbi 26

así gígí kóé alingbi / tongana wátáká mɔ goe mɔ báa na lé tɔ mɔ / 27

A. taá téné / 28

B. taá téné / 29

- b A. *bon tongana mbi goe mbi ^[qãyz] fáa *coton ní, walá asára yí / 1
fadé tenetí zo wa, zo wa ayí tí *gagner / 2
- B. tongana mo goe mo báa *coton tongana asára yí pepe, fadé 3
mo *gagner mbi/tongana *coton tí mbi asára yó nzoní míngi sí mo 4
gbánzi mbi nginza, téné aeke na lí tí mo / 5
- A. mo lú na lége ní pepe / tongana mo lú na lége ní, bói 6
^{malú na lége ní pepe [léd+zɣt]}
*coton asára mbi téné kóé / *mais mo de mo lú na *le deux juillet 7
^[ut] ^[sɛtãmbɾ]
tongana ayí tí sí na *aout, na septembre, *bon coton agá nzoní awe / 8
^[komã] ^[saletɛ]
mo *commencer tí lungúla *saleté ní / *mais mo de mo lú na lége ní pepe / 9
- B. O só aeke téné tí ála lá kóé / ála *merde í tongasó lá 10
kóé / mbi hinga téné ní / tongana mbi lú na lége ní kóé, fadé ála 11
língbi tí mú na mbi nginza ní pepe / só aeke téné tí ála ká kóé / 1
tongana ála sára téné, tongana í goe tí sára yí ní alíngbi na lége 13
ní / ^[mɔriyei] ála kírí asára *manière tí ála lá kóé, títene í sára yí só 14
alíngbi na lége ní pepe / tongasó ála gbánzi í nginza lá kóé, mbi 15
hinga téné tí ála / 16
- A. ála sára na lége ní pepe / aeke na lége ní pepe / mo báa 17
ázo sí í zía ála, ála fa na ála *l'heure tí lúngó *coton / ála mú 18
*l'heure ní / gí na lége ní / na *l'heure ní / *bon ála fáa na 19
lége ní pepe / tongana ála fáa ngbii ayí sí na *juillet awe, ^[mɛm] *même 20
tongana ^[vɛ] *vingt na *vingt cinq juillet sí á/bení ázo / *bon ámbení 21
^[trãtɔ]
alú gí na *trente / na yí só vení afutí yáká tí ála / na ála wara 22
léngó *coton míngi míngi pepe / 23
- B. o mbi hé mo awe, ^{só} aeke tuá téné tí mo pepe / mbi ké tí 24
mbi téné tí mo awe / 25
- A. mo *ké tí mo awe tí goe na ndo wa / 26
- B. fadé mbi fáa yáká tí mo mbení pepe / fadé mbi fáa gí yáká 27
tí gozo / 28
- A. mo hinga te kóbe ape / 29

B. fadé mbi lú gozo na yáká tí mbi na fadé mbi te kóbe séngé /
 aeke nginza tí *coton sí mbi te na yí pepe / mo *merde mbi da míngi
 fadesó /

A. só vene tí mo, mo eke fáa yáká tí *coton lá kóé /

B. wátáká tí mo, mbi fáa *encore pepe /

A. *bon fadesó mbi yí tí hó tí mbi / tí goe ká na *limite tí
 báa yáká ká /

9 B. *bon mbi gōé tí mbi ngá *aussi tí dutí /

~~*. mo láa mo eke~~

[limit]

7 A. lá ní só tongana mbi mú ngása tí mbi na lá kúí, mbi zía
na yá tí da / [me] *mais zo óko adé abáa ngása só mbi zía na yá tí da
pepe / na ndá péréré mbi yí tí báa ndo, ngása tí mbi só agirisa /
na mbi hinga gí Philippe vení amú ngása só / tongasó mbi goe na
[devã] [3uzé]
*devant tí. *juge sí mbi éré lo, lo gá lo fa na mbi ngása tí mbi
só lá só /

B. téné tí mo awe /
[wi]

i A. *oui téné tí mbawe, mo sára téné tí mo fadesó /
[i fo]

n B. lá só tongana ála goe tí mú zo tí nzi / *il faut agbó lo da /
agbó mabóko tí lo da / sí atene, zo tí nzi ní láá anzi / *mais mo
báa mabóko tí mbi títene mbi goe tí mú ngása tí mo pepe / lá ní só
mo mú ngása só, só mo kánga yángá tí da / só, zo míngi ake da, ake
mbi óko sí mbi lutí na yángá tí da títene mbi mú ngása tí mo na yá
lo tí doua tí mo ape /

A. mbéni wále óko alóndó ká na ngú tí gángó ní, na lo báa
mabóko tí mo da / mo gbóto ngása só mo bi na yá tí péré / lo báa kóé /

B. *bon éré tí wále ní yé /

A. Josephine Eleine /

B. *bon mo goe mo éré lo /

7 A. fadé mbi góé tí éré lo fadé fadé /

B. lo báa mabóko tí mbi da bíani? /

A. *oui /

B. atene mbi láá mbi mú? /

A. *oui / mo yí tí bere bíani /

bele B. mbi eke bere /

A. fadé í goe na [zandarm]
*gendarme /

B. tongana mo gbó mabóko tí mbi da sí mbi tene *oui /

*mais mo gbó mabóko tí mbi da ape só mbi tene *non /
[hõ]
[t, mwã]

A. wále só abáa kóé fadé lo eke *temoin / tí mbi /

B. mo goe mo éré wále ní agá / fadé mbi eke má gí yángá tí
[plás]
wále ní / *place só lo eke báa na mbi da fadé lo eke fá na mbi
*place ní kóé / wala mbi lutí na ndo wa sí mbi mú na ngása ní,
lo eke fa kóé /

A. *bon *gendarme atene fadé fadésó atene mo goe / lo éré
[buro]
mo ká na *bureau awe, mo goe fadésó /

B. *mais tongana mbi goe na *gendarme, *gendarme ní agoe tí fáa mbi /

A. *oui fadé lo fáa mo. / mo na ndó tí ngása tí mbi ní /

B. *bôn, tongana *gendarme ní abáa atene mbi mú bíaní wala /
bô sí,
atene *témoing^e tí mbi eke wa / sí mo goe mo éré gí wále ní agé, sí
wále ní atene *oui í báa mbi da / wala lo eke fáambi ngbanga tí
ngása só wala atene, wala lo eke kángá mbi kángó séngé /

A. *témoing^e tí mbi gí Eleine só lá kóé /

B. *bon mo goe mo éré gí Elein^e ní ká, mbi yí tí báa lé tí
Elein^e ní /

A. lo eke na ^{gbé lé} gbele^e *juge ká awe /

B. ^{gbé lé} gbele^e *juge ma /

A. *oui lo goe ká awe / tongasó mo goe fadesó / í goe /

B. *bon fadesó mbi goe tí fáa gí yáká / *bon kékéréké^e
sí mbi goe na ndá péréré /

A. yáká tí yé /

B. yáká tí gozo ma /

A. gozo /

B. *oui / mo yí mo tene mbi te kóbe ape /

A. mo te kóbe, *mais na ndó tí téné tí ngása tí mbi só
fadé mo sára tongana yé /

B. [3amε]
*jamais, tongana mbi mú ngása tí mo ape, mbi pé titene
[pε]
mbi goe na ^{gbé lé} gbele^e tí *juge ape /

A. tongana mbi te kóbe pepe, mo ngá mo te ape /

B. ngbanga tí yę /

A. tenetí mɔ hinga ngása tí mbi óko agirisa /

B. ngása óko só, *bon mɔ eke vɔ nginza óke, mɔ vɔ ngása ní
na nginza óke /

[trwa mil frã]

A. mɔ hinga ngása fadesó ake *trois milles francs /

B. *trois mille tí yę / [mil sɛnk sã] *mille cinq cents / *mille cinq cents /

A. ake kóli ní /

B. *mɛm^e wále ní, *mille cinq cents / kóli ní ake *mille francs /

A. wále ní ake *deux mille /

B. *jamais, só vene /

A. mɔ hinga fadesó ake tong² só /

B. mbi hinga fadesó ake *mille cinq cents / lá kóé aká

gí ngása na *mille cinq cents /

A. *mais fadé mɔ sára na kɔa tí ngása tí mbi ní tongana yę /

B. mbi eke má / mbi eke vɔ gí ngása mbi wú na mɔ / *mais mbi

yí títene mbi *payer^[paye] na nginza tí mbi [...]

A. *oui mbi yí da /

B. *bon fadesó í goe na kótóró /

A. *oui í goe /

- A. kóli só, lo eke ^[Kamarad] *camaradetí mbi só mbi yí lo míngi / na 1
lá kóé, tongana kété kóbe aeke na da tí mbi, mbi éré lo mbi tene 2
lo gá í te kóbe / tongasó, bírí só mbi hó mbi goe ká na Yaloke, 3
tongasó mbi goe mbi sí ká / na ^[vɛlo] *vélo tí mbi afutí mbi kírí / mbi 4
kírí ndo avokó mbi na lége / tongasó, mbi kírí mbi sí, / tongana 5
mbi píka yángá da tí mbi, lo gá lo lí na yá tí da na pekó tí mbi / 6
lo eke na yá tí da na wále tí mbi / lí tí ála óse / tongasó, mbi 7
^{ya ti,} lungúla yángá tí da mbi lí, na mbi yí tí báa aeke lo / sí mbi ^[tɛ] hé / 8
tentí yé mɔ báa mbi eke na sése pepe na mɔ gá na pekó tí mbi na yá 9
tí da na wále tí mbi ngbanga tí yé / tongasó sí mbi sára téné na lo, 10
na pekó ní lo mú zembe lo kpɔ mabóko tí mbi na ndo só / na tongasó 11
sí, mbi gá tí fa téné ní na ^[azuzɛ] *ájuge / tongasó téné tí mbi awe / 12
- B. téné só lo tene só, aeke taá téné pepe / lá só tongana mɔ 13
na zo mɔ te lá lóé na ^[tabale] *table / na fadé mɔ língbi tí kpé da tí lo 14
tongana yé / aeke téné só, sí aeke dá só í na lo í sára ngiá lá kóé / 15
na mbi gá bíaní lo eke pepe / mbi goe mbi éré wále tí lo, tí mú na 16
mbi ngú / na tongasó tongana lo gá awe, lo sára vene atene, ^[potetɛ] *pet- 17
stre mbi goe só, mbi na wále tí lo, mbi sára mbéni téné / *mais 18
só aeke ngbére téné tí lo / aeke mbéni finí téné tí fadésó pepe / 19
aeke nzoní mɔ língbi tí ^[kɔte] *compter téné tí lo só pepe / 20
- A. aeke vene pepe / Yakoma André aeke / tenetí da tí lo aeke 21
ndurú na téré tí da tí mbi / tongasó, mbi éré lo na ^[timoyɛn] *témoing ní / 22
na Yaguerandji aeke / tongasó ázo óse aeke *témoing tí mbi / na lá 23
ní só ála gá na bí, zo alíngbi goe na dá tí mbéni zo tí yó ngú 24
na ^[liɛr] l'heure tí ^[midi] *midi tí bí pepe / tenetí zo alángó awe / na tongasó 25
mbi yí lo mú gí wále ní, na lo kírí na mbi nginza tí mbi / téné awe / 26
- B. tongana mɔ yí wále pepe, mɔ sára téné bíaní / ^{ti} só yángá 27
tí mɔ *mais, mɔ mú Yakoma André só, na *témoing tí mbi pepe / 28
ngbanga tí í na lo giriri-í tiri *mais bé tí lo ayí mbi pepe / mbi 29

yí téné tí *témoine^é tí Yakoma André só pepe / tongasó mǎ gí mbéni 1

*témoine^é ndé / 2

A. mbi língbi tí éré mbéni zo séngé pepe / gí ázo só abáa 3
na lé tí ála / sí fadé ála sára *témoine^é / 4

B. tongasó, mǎ na Yakoma ní kóé, ála eke zo tí nzi / 5

A. tongasó fadé^{so} mbi yí tí báa gí *gendarme^[zāndarme] / 6

B. *gendarme^e álingbi tí fáa mbi ngbanga tí wále lá wa / mǎ vo 7
wále na nginza tí yé / mbi ^{béle báa} bere ngbá mǎ yí tí mǎ pepe, *mais, yí 8
só mǎ yí tí sára yé / 9

A. tongana mǎ sára yí pepe, mǎ língbi tí téné mǎ kpǎ mbi na 10
zembe lá wa / mǎ bá^{so} só aeke ká tí zembe ape / tongasó mbi hinga mǎ 11
fuyí yí tí mbi / na mǎ yí tí fáa mbi na ndó ní ^[ākōr] *encore / fadé mbi 12
báa gí *gendarme / 13

B. tongana mǎ yí í goe mǎ / í goe na *gendarme mǎ / 14

A. *bon í goe fadesó / 15

B. mbi yí da ape / mbi eke kpé lá wa / 16

A. téné awe, í goe góéngó na ^[devā] *devant tí ^[zuze] *juge / fadé í má 17
téné ní ká / 18

[akupãh]

B. *bon fadesó mbi mú mérengé tí lo / *acompanier na mbi / na

[vatir]

[sofer]

[tra.po]

*voiture ní / lo vení aêke *chauffer ní / í na lo í goe *transporter

[otu]

lége óko, na lége tí Bobanga / í gá / na pékó ní í gá í zía *auto ní aêke

[bɔ]

séngé / *bon na pékó ní akírí atambéla na ní, agoe na lége tí kótóró

[trwaizw]

tí í ká na Bobanga / agá lége óko / *bon troisième ní ála yí tí goe,

[ã pã]

zuzuka

*auto ní aêke *en panne / ngbii *jusqu'à ála trika na ní ngbii /

[dɔkɔsas]

amú *auto ní agá sí na ní na kótóró / *donc *chassis ní agá fáa / í

[pusɔ] [dusmã]

[komɛ]

*pousser doucement í zía / *bon mbi tene *comment, nginza aêke ape só

*mais, *chassis ní afáa awe / *mais fadé mbi sára na ní tongana ye /

a, í mú *doucelement, í zía gí na téré tí da tí babá só / *bon na pékó

[byɛ]

ní, *bon, lo vení abáa *bien comment chassis ní afáa / na mérengé tí lo

[alɔr]

tout / mérengé tí lo vení aêke *chauffeur ní / *alors, nginza tí

*réparer na ní aêke ape / í mú *doucelement í zía títene *bon í hinga

ape fadé í sára tongana ye / fadé í hinga / ní láa na pékó ní lo gá,

lo húnda mbi / atene a mbi ma / mo língbi tí zía nginza tí mo agoe na

ngonda séngé pepe / mo língbi tí zía nginza tí mo na goe na ngonda séngé

[rɛpɛrɛ]

pepe / mo eke na nginza tí ^s*réparer na *chasis só afáa pepe / mo mú na

mbi *auto só mbi vo / mbi kírí na mo nginza tí mo / mbi kírí na mo

[sɔsãntimi]

*soixante mille só mo vo / mbi kírí ní na mo / fadé mbi mú *auto só mbi

(.....)

lêke^{re} / ^z*allez mbi tambéla na ní / *mais tongana angbá gí na mo, mo eke

wara yí tko da pepe / nginza tí mo só aake futi / yángá tí lo só lo tene

na mbi laá babá / ^[bɔ]*bon, mbi tene ^[dɔkɔr]*bon, mbi eke *d'accord / na mbi kẹ

tongana yẹ / ká yí só ahọ ndó tí mbi awe só ká mbi kẹ tongana yẹ / mbi

wara nginza na ndo wə, tí ^[sude]*sute na ní kóé ^[tu]*tout só / ^[mayer]*manière aake na mbi

ape / ^[i/fo]*il faut, lo kírí na mbi nginza tí mbi / ^[ɛ pi]*et puis lo mú, mbi na lo

í gá sára ngéré í na lo í sára ngéré / gí lo vení agoe pika mbéti na

mabókó tí lo [#]*tout / agá na ní na mbi ^[siyɛ]*signer tí mbi gí ^e*signé ngó /

*eh bien, bon, na pekó ní ála gá mú *auto ní, ^[zɛzuka]*jusqu'à lo gá lo zía ^[moteɪ]*moteur

ní, azia na téré tí mbení *chasis ndé / lo sára na ní ngbii *jusqu'à /

[sɛ]
*mais mo *sana nginza ní, *soixante mille só lo tene lo eke kírí na

[zame]
ní na mbi só *jamais / bángó lé ní ake ape / ngbii *jusqu'à lágó míngi /

*jusqu'à lá só / *eh bien ní láá mbi gá mbi hunda lo ngbá / mbi hunda

lo só yí vení ahó ndó tí mbi / mérengé tí mbi *excuser mbi sí / mbi

[kōme]
tene a, *comment só ála ké babá tí í, í na ála kótóró óko / na mbi língbi

[fɔrsɛ]
tí tene mbi *forcer lo ape / fadé lo gí *doucement lo mú mbi / ngbá yí

[mobilette]
ní ahó ndó tí mbi awe / ní láá mbi tene *bon, lo kírí lo goe mú *mobilette /

[nɔ̃] *mais [kōme]
ní láá mbi tene *non / *comme só lo mú *mobilette / tongana nginza tí kírí

[anɔ̃kɪr] [il fɔ]
na ní, *amanquer lo *il faut lo mú na mbi *mobilette ní / téné awe na

[miye]
*milieu tí í na lo / *mais justement bien lo ké pepe / *mais *mobilette

[eta] [asa]
ní só, amú na mbi só *étaté ní mbi báa *étaté ní *aça va pepe / báa

[peti frɛv]
*comment yí só afutí na téré ní / lá ní mbi mú na *petit frère mbi tene

[ta]
agá na ní na ála ndo só, sí ála eke na *temps ape, ála eke na kóo míngi

sí lo kírí na ní / mbi tene *non, *comme mobilette ní así tongana aake

(...)
nzoni ní tí kpé ká mbi mú ní bíaní na *place tí nginza só awe / *mais

mobilette ní abuba / ayí tí téré ní míngi míngi só / *mais, mbi mú só

[owa d+pu]

[ga]

dévisser?

akírí lángó na da // báa *deouis / só angbá gí ngbángó só *mais mbi eke sára

[iləfo]

o na ní tɔngana yɛ / *il faut í na lo í gá, ní láá mbi gá mbi sára *pleinte

[plen]

ní títene lo gá tongana lo yí títene lo leke^{re}, lo mú nginza títene lo leke^{re}

na mbi *mobilette ní sí amú na mbi / sí tongana lo yí da só, lo leke na

ní amú na mbi, ~~sí tongana lo leke na ní amú na mbi~~, sí tongana lo yí pepe,

[ɛ bɛ]

[ɛ pi]

[soisantemil]

*eh bien mbi mú na lo *mobilette tí lo, *et puis lo kírí na mbi *soixante

mille tí mbi /

A. ita, Martine mo goe ndo lá só, sí mbi gí mo titene í goe

sukúla ngú gbá só /

[Ka.vɔ]
kángé

B. mbi goe tí [kángé] [Kafɛ] [marʃɛ]
*café na *marché /

A. mo hinga ngú só í goe sukúla lá só / í eke míngi míngi / í

sára ngiá na yángá tí ngú ní, í kírí taá na [trwɛzɛr]
*trois heures na kótóró /

B. lá só mbi ngbá tí sárángó kpa mbi gá na [lɛr]
*l'heure ape /

A. mbi gá só babá asúku na mbi alíngbi ape angbá kété, apíka mbi /

mbi kpé mbi (...) lí na gbé tí gbogbo /

B. mbi lónḡó mbi gá mbi ^{gámbi} té kóbe awe, mbi hḡ na [Kadiʒɛ]
*quartier, tí

áturúgu / mbi goe tí báa aú tí mbi /

A. na tongana ngonzo tí babá ní adé awe [...] lo mú na mbi mápa

[...] mbi té /

B. mbi gá mbi gí mo gbá andáa mo hḡ na [lɛkɔl]
*l'école awe /

A. [ɛvɔʒɛ] [metat mɛ ma]
*eh bien mbi lónḡó, mbi súku na ita tí mbi ngbanga tí lo láá atene

téné ní na babá sí asúku na mbi /

B. mbi gá, zo tí tene na mbi aake ape /

A. na wále tí babá kóé alóndó na finí kótóró agá, asúku na mbi alíngbi

ape /

B. mbéni aú tí mbi alóndo na Bouar agá, mbi goe zía lo na lége /

A. na wále tí babá ní agoe atene téné ní na mamá tí mbi, na angbá

[madam]
kété mamá tí mbi asára téné ní na *madame tí *écloe tí mbi /

[apase]
B. téné só *apasser na pekó tí mbi, mbi hinga óko pepe /

[me]
A. *mais taá ngiá ní só í sára lá só alíngbi ape /

[ygu tí]
B. kékéréké mbi goe tí sukúla ní tí mbi /

[osi]
A. mbi ngá kóé kékéréké í na mó í goe *aussi /

B. mbi goe, tongana mo sára búbá mbi pika mo /

A. mo gá mo pika mbi kóé / mbi pika mo /

B. ngú akono míngi /

A. akono / gbé ní kóé gí mbutu /

B. ngú só lá ní mbi goe da, kóé gí témé /

A. ɛɛ / gbé ní gí mbutu / vene tí mɔ /

B. ɔɔ / ngú ní anzere ape /

A. ngú só mɔ goe yá ní ^[aʃ, fɛ] *achauffer anzere míngi só /

B. témé ní akpaka lí tí mbi ná ká /

A. yí atene mbunzú ato mbutu fadé só (...) atúku da kóé só /

B. ^[bʃ] *bon mbi eke goe ná mɔ kékéréké tó báa /

A. na tongana kékéréké í goe sí mɔ koto mbi / mbi kóé mbi koto mɔ /

B. tongana mbi goe sukúla awe, mbi goe tí mbi ná ^[misyɔ] *mission /

A. na mbi kóé, mbi goe ná *la mission ngá kékéréké /

B. tongana mbi goe tí mbi awe, mbi eke gá tí mbi ná ^[üt ɛr ɛt#demi] *huit heures et demi /

A. mbi eke kírí tí mbi ná ^[nũv ɛr] *neuf heures /

B. kékéréké só, mbi línga yí só mbi yí tí sára ^[ãkɔr] *encore pepe ná pekó ní /

A. ⁹ kékéréké mbi eke goe na aú tí mbi na finí kótóró / ngbanga tí

lo lóndó na Bangassou, lo gá bírí /

B. *dimanche fadé mbi goe tí mbi na aú tí mbi tí bángó lo /

A. mbi hinga ape, lo gá na mbi kóndo mbi eke goe ngbanga tí mungó ní /

B. lo gá tí lo na yí sko na mbi ape / mbi goe tí baa méréngé /

A. tí mbi méréngé tí aú tí mbi kóó, mbi baa ála lá só awe / *mais

aú atene kékéré^{KE} mbi goe mú kóndo tí mbi /
^

A. o mbi wara kóli awe, ita /

B. kóli tí mọ ní zo wa /

A. éré tí lo ake Robert /

B. e, Robert láá, mọ mú lo /

A. ẹẹ ma / mọ yí ape /

B. a, lo eke sára yí nzoní ape o /

A. yẹ láá lo sára nzoní ape ní /

*crapule

B. a, lo eke zo tí ^[Krapil] ~~Grapil~~ /

A. e yí só lo eke ^[instituteur] *instituteur só /

B. e mbibáa lo láá ní lo tí ^{povre} *pouvre awe o /

A. báa vene tí lo ní / yí só lo eke ^ε *instituteur / wále tí lo

^[monitrice só]
ake *monitrice só /

B. a, ála gá ndurú títene ála gá na pekó tí mbi ^o ge na kótóró awe /

A. báa yí, mọ eke kótá zo tí mbi / mbi eke méréngé tí mọ, *et puis

mbi mú kóli zia mɔ só / téné ní aso bé tí mɔ /

B. ⁹ita aêke séngé o / mbéni lá o /

A. mbéni lá tí yɛ / ní láá kóli tí mbi agá na pekó tí mbi awe, aso

gí mɔ só ape /

B. kóli tí mɔ agá fadé mbi goe mbi yɔ ngú^{hi} séngé /

A. mbi tomba mɔ na yá tí da tí kóli tí mbi, mɔ goe tí yɔ ngú tí

[pa]

báa? [mbye]

kóli tí mbi ngbanga tí yɛ / só mɔ paa lo na mbi awe só /

. mbi eke kótá zo tí mɔ ape / mɔ tomba mbi ngbanga tí yɛ /

A. ngbangati mbi da mɔ na mbi titene mbi eke kóli tí mbi, mɔ mú lo /

B. mbi hánda mɔ ape / mbi eke kótá zo tí mɔ tongana mbi sára téné

[pasa]

tongasó mɔ *penser ape /

A. vene tí mɔ / ábabá tí mbi ayí tí lo da awe, mbi yí tí mbi da awe /

mbi yí tí mbi téné tí mɔ ape / vene tí mɔ /

B. mɔ mú lo, mbi kɛ pepe ^{me} / mɔ mú tí tí mɔ lo o /

tí

A. a a ma / mbi mú, ya mbi lo ape, aso mo /

ámbení yama éré tí ála bíanga, na kótóró tí ála, gí lí tí ála bale 1
 óko, ála ápendere kóli / lí tí ála bale ókó / ála goe tí tomba yama / 2
 tongasó, mbéni ^[viyo ko] *vieux óko atene, wa hánda ókó aake na *place tí yama ní / 3
 *mais tongana mo goe mo fáa yama tí mo, lo hánda mo tí mú yama ní / *mais 4
 mbi yí tí goe na í / na ápendere kóli só atene, lo ^[viyawé] *vieux awe, fadé lo goe 5
 pepe / lo tene *non, fadé mbi eke goe na í / tongasó ámbení ayí da / ámbení 6
 ayí da / na ^[viye] *vieux só agoe na ábíanga só, agoe tomba yama ngbii, ála fáa 7
 yama tí ála awe / ála zía yama na sése, ála dutí na téré ní tí hú téré tí 8
 ála / tongasó, *vieux só atene na ála o, fadé wa hánda só así tí mú yama 9
 só na mabóko tí ála / tongasó lo ngbá títene wa hánda só así awe / lo tene 10
 na ála, wala lo sí awe / ála tene fadé ála sára tongana yé / *vieux só 11
 atene na ála, ála dutí, fadé ní hinga lége tí tene na lo / ála dutí / wa 12
 hánda só agá awe atene kóya / yama tí mbi só agirísa, mbi gí lo ngbii, sí 13
 mbi wara lo awe, ála fáa lo awe só / *vieux só atene na lo kóya / yama tí 14
 a mo mo gí gíngó tongana yé / ákóya tí mo afá yama tí mo awe / *mais ála 15
 tomba yama ngbii bé tí ála aole / goe mó gá na ngú na ála / tongana ála yó 16
 ngú só awe, mo goe na da tí mo, mo mú yí, sakpá, zembe, mo gá ^[Kubu Kubu] *coupe-coupe 17
 mo gá gá ákóya tí mo adoroko na yama só / fadé mo mú yama tí mo, mo goe 18
 na ní na kótóró / mo mú mbéni na ákóya tí mo / tongasó lo mú yí, lo goe 19
 tí tóngó ngú awe / *vieux só awa ápendere kóli bale óko ábíanga só atene 20
 na ála o, ála lágó óse óse óse ála gbó téré tí ála / *bon ála lágó óse 21
 óse óse na yá tí péré / (...) wa hánda só agoe tí tó ngú awe / *vieux só 22
 atene na ála o, tongana lo *commencer tí gá na ngú ní, sí ní sára téné na 23
 ála, ála súku téré tí ála ngangó / ála sára téné pepe, fadé í hinga téné 24
 tí tene na lo / tongasó lo goe na ngú, lo tó ngú lo kírí awe / *vieux só 25
 atene na ábíanga, ála súku téré tí ála / ála lágó óse óse óse na yá tí 26
 péré / ála súku téré tí ála, lé tí ála kóé así gígí, mabóko tí ála, géré 27
 tí ála, yá tí ála, kóé asúku ndó ní tongasó / lo gá na ngú ní awe, lo éré 28
 [hírí] bíá só / lo éré *vieux só, atene na lo, ázo ní agoe na ndo wa / 29

*vieux só atene, a mo *pousser ge sí ma / mbi yí tí sára téné na mo ape /
kúi óse óse así ndo só / afáa ála óse óse / angbá gí mbi óko / mbi kú mo
tongana mo gá, sí í na mo óse, í kúi / wa hánda só amá tongasó awe /
tongana wa hánda só amá tongasó awe, ayí tí báa ndo na gbé tí péré, abáa
ábianga só asúku alíngbi pepe / ábianga só asúku alíngbi pepe / (...)
*vieux só atene na lo, kúi óse óse así na pekó tí mo / ála óse óse akúí
awe / mbi angbá tí kú mo tongana mo gá mbi na mo óse í kúi / wa hánda só
amá tongasó, lo^{la}kpé awe / azía ála dəroko yama tí ála, ála goe na ní na
kótóró /

*bon yí tí kózo ní ake só ábabá tí áni afa na áni giriri / atene 1
 mbéni zo ake / atene éré tí lo ake Seto / tongasó mbéni éré tí lo ake 2
 [Zugurugbako] / tongasó Zurugbako só, ake zo só ake lo vení afa ndá tí yí kóé 3
 na zo / tongasó Seto só amú ámbó tí lo míngi, lo tambéla na ngonda tí gí 4
 yama / tongasó lo tambéla na ngonda lo gí áyama, [Zusaka.midi] *jusqu'à *midi, tongasó 5
 nzala ahó ndó tí lo míngi, lo gá, awara mbéni yá tí gbakó, lo dutí da / 6
 tongasó lo wara kóbe óko pepe tí te / tongasó mbéni zo ake na dó tí kéké 7
 na ndúzú, lo leke mbéni kété kóbe tí lo tongana mápa / na kóbe ní anzere 8
 [nzala] míngi / tongasó lo dutí ká, na lo báa *place só ámbó ake da, [plazi]
 tongasó lo bi kóbe só atí na sése / na lá kóé ámbó só amú ate / amú ate / 9
 zo só lo eke na nzala míngi, lo eke lágó, tongasó lá kóé ámbó ake tiri 10
 na *place só ála eke te kóbe / tongasó zo tí mbo só atene, yí só mbo asára 11
 ake yé / tongasó lo lóndó lo goe abáa tanga ní kóbe só, amú, atara / a, 12
 anzere míngi / tongasó yí ní akirí agá atí / na ndá ní lo mú lo te / 13
 anzere míngi / [alo] [Kumã] *alors, lo *commencer tí pika ámbó tí lo / lo tomba ála kóé / 14
 tongasó, abi kóbe / yí só atí, atí / lo mú, lo te / lo te / tongasó, lo te 15
 míngi áwe, nzala tí ngú akirí asára lo míngi / tongasó lo *penser, atene, [pãzi]
 fadé awara ngú na ndo wa / tongasó tongana lo dutí kété, tongasó Zurugbako 16
 só agá, lo tene, atene mo goe, mo dutí na téré tí ngú ká, mo sára téné na 17
 téré tí mbéni hótó ake / só abáa tongana *place só li tí ngú ake da / 18
 tongasó lo goe dutí ká / tongasó atene tongana mo dutí ká, mo sára téné, 19
 mo tene ngú agá / [binyó] ngú agá [mbinyó] fadé ngú agá 20
 ngú agá Gbagbaso ayó / ngú agá Gbagbaso ayó / tongasó zo só lo goe dutí na 21
 Wan To [wanto] só agoe dutí na téré tí ngú só, lo zía éré tí Gbagbaso awe, 22
 lo eke sára téné na éré tí lo, atene, ngú agá Wan To ayó / ngú agá Wan To 23
 ayó / tongasó ngú ní agá ape / tongasó lo kirí ási na *place tí lo, atene, 24
 mbi wara ngú óko apé / [me] *mais só atene, mo goe, na mo goe mo dé éré tí zo wa 25
 atene adé éré tí mbi Seto vení / sí ngú ní agá ape / tongasó Zugurugbako 26
 [ozi] *aussi atene, [nã] / ake téné só pepe, mbi tene, ake nzoni mo tene, ngú 27
 28
 29

agá Gbagbas? ayó / fadé ngú agá / tongasó, lo kírí lo goe, dutí na téré tí 1
hótó só mbéní / na lo sára téné só lége óko, atene, ngú agá, Gbagbas? ayó / 2
fadé fadé, ngú ní ^[a.kuma-se] *acommencer tí gá / tongasó lo yó ngú só ngbii kóé awe / 3
tenetí yé kózo ní atene ngú só agoe [...] #agbé tí ngú kóé só, lége ní ake, 4
lége ní ake, *mais ngú ake na yá ní pepe / *mais ake gí na yá tí témé só / 5
tongana lo yó ngú só kóé awe, ^{ape,} lo eke na mbéní kéké na téré tí lo / tongana 6
lo yó ngú só kóé awe, ndá ní lo mú kéké só awe, lo pika yá tí témé só awe, 7
^[a|en] *allez ngú ní afáa ta tí ngú só awe / tongasó, ngú *acommencer tí sí gígí / 8
*allez amú ndókóé, mbéní amú lége só, mbéní amú lége só, mbéní amú lége só, 9
lo kpé tí goe tí kánga, a, lége ake pepe / tongasó ngú ahó na mbáge kóé, ^[la-fo] 10
na lége ^[tínqu] kóé / na dú tí ngú só, tongasó lége ake pepe, ake tenetí só ngú a. 11
age na ndo ndé ndé ndé ndé ndé ndé ndé *jusqu'à lá só, sí ngú ake sí zo 12
^{ake} ayó fadé só / tongasó ákótará tí áni ake s ara téné tongasó na lége tí 13
tere, tongana abóngbi áni ámérengé lo eke fa na áni / tenetí mo hinga na 14
kótóró tí í zo vakó giriri / lá só tongana í eke na kótóró só, fadé mbéní 15
zo óko tongana Wiko, lá só lo éré mbi na aéré ázo kóé atene, lá só fadé í 16
gá áni sára téné tí Tere / tongasó tongana zo agá awe, lo leke kóbe (...) 17
míngi míngi awe, wala ató mbéní mará tí kóbe / tongasó áwále ake na mbáge 18
ákóli ake na mbáge / tongasó alíngi tí sára téné tí Tere, áni eke sára bíá 19
na mú ndá tí téné tí Tere, ake fa na áni ndé ndé ndé ndé ndé ndé ndé / 20
tongana Wiko asára téné kóé awe, tí mbi ake / mbi *commencer ngá / áni fa 21
ngbii tongana tí mbi awe, ^[misyé] *Monsieur afa tí lo ngá tongasó / áni sára 22
*jusqu'à, tene tí ndá adé, só lo língbi tí fa na áni, sí áni língbi tí 23
hinga yí só ake téné tí Tere / só ake téné só ákótará tí áni afa na 24
áni giriri ake só / 25
26
27
28
29

[malad]
 Fadesó bamara ake *malade / téré tí lo aso lo míngi / mbéni 70
 óko ake na téré tí lo ake ape / fadesó, lo to kóo na pekó tí áyama
 kóé kóé, na yá tí ngonda / tí gá tí *^[rune] ála da, tí má téné tí lo /
 fadesó, áyama gá kóé kóé kóé *^[tuřutu] tout tout mbéni yama óko *^[aman] amanquer ape /
 angbá gí *^[lièvre] lièvre óko, lo ngbá na *^[place] place tí lo / *^[et puis] et puis fadesó, bamara
 alóndó (...) ahúnda b'ongó / atene "b'ongó (...) *^[est ce que] est ce que áyama
 ní agá kóé awe laá?" / b'ongó ayí da atene áyama ní agá kóé awe / *et
 puis fadesó, bamara {ndo ngbii} atene "yí só ake na ndo wa / (...)
 "ndandi ake na ndo wa" / lo tene ndandi, ní báa lo ape, lo ngbá gí na
 kótóró tí lo" / *^[bon] bon bamara atene fadesó lo kpé na pekó tí "ndandi /
 b'ongó akpé ngbii sí ká awe / atene " "ndandi, kóya tí mbi ake éré mo" /
 "et puis "ndandi ahúnda lo, atene "kóya tí mo ní {ázo} wa" / "kóya tí
 í bamara" / e ndandi atene na lo atene lo goe, atene na lo [#] níeké tí ní
 na mbéni yoró tí goe tí sára na téré tí kótá zo só *^[vieux] vieux awe ape /

ní eke sára koa tí yáká tí ní, ngbangatí ámérengé tí ní, ní goe ape" /

fadesó bámará agoe sí ká / [...] fadesó b'ongó agoe sí, abáa bámará /

bámará ahúnda lo, atene [...] " " ndandi aeke na ndo wa" / lo tene na lo,

" " ndandi angbá na kótóró atene, ní eke na mbéni yoró tí sára na

[viyu]
téré tí *vieux zo ape o" / *et puis fadesó, bámará ahúnda yí só....

é
ahúnda ngundé, atene "ngundé, *est-ce que lo eke na mbéni yoró" /

ngundé atene lo atene "lo, lo {te} yama míngi, pémbé tí lo afutí kóé na

yángá tí lo awe" / *et puis lo hinga tí sukúla ngú ape sí téré tí lo aso

[aygar]
lo só / *et puis lo kírí *encore, ahúnda yí só..., akírí ahúnda...(....)

[panteɾ]

*panthère, atene " " mǔrú, lo eke na mbéni yoró" / " mǔrú atene lo "lo

[osi]
eke te yama ní *aussi / tongana ní eke te yama, ní eke na mbéni yoró ape

[o.ɛ]
tí sára na téré tí ákótá zo ape / *eh bien lo húnda ngbó, atene "ngbó

[kuvrɪrə] [puseɾ]
lo eke na yoró" / ngbó atene lo "téré tí lo *acouvrir gí na *poussière

só míngi sí lo hinga tí sukúla ngú óko ape, sí téré afutí fúngó só" /

akiri *encore ahúnda (...) makáko / atene "makáko, lo hinga yoró" / makáko

atene, "oui, lo eke te ní téngó *aussi / ⁹ká ní hinga yoró ní tongana ní

mú na lo, lo te ní téngó" / fadesó akiri *encore, ahúnda b'ongó / atene

"b'ongó o, lo na yoró wala tongana yé" / b'ongó atene na lo, b'ongó auru

na ndúzú atí na sése / atene lo "kobéla só asára lo só, tongana Nzapá ayí

(.....)
sí, lo lóndó, sí *même lo kúi kúingó / pémbé tí lo kóé afutí na yángá tí

(.....)
lo awe / *même, lo eke na mbéní yí óko ape / ní hinga téngó yí na lo

awe, fadé lo kúi kúingó / ní eke tí ní ná yá ní ape" / [...] fadesó

^d
bamará alóngó ngá atene lo, lo tene "ní kótá zo ní *vieux awe só / lo

griffe

[griffe]..
*pousser kété tongana ní koto lo na *grief, tí ní, tongana ali da pepe,

(...) fadé ní gá ndurú tí kúi awe" / *et puis fadesó, b'ongó alóndó agá

(.....) búba míngi
sí na lo / atene na lo, "lo hinga títene mbéní téné óko ape, aake ní

laá ní tene lo ape / "ndandi alóndó ká, sí atene "ní atene ní tene,

mo eke búba míngi" / sí ndá ní só ní gá tí tene lo laá / atene "mais [me.]

[pre ?] [pre. we]

fadé lo gá lá wa" // ní eke kú lo kúngó / tongana lo gá lo sí *prét awe,

ní zia gí mabóko tí ní óko awe, lo kúí awe / ní mú lo ní te lo awe,

(sí finí ní dutí) / *et puis fadesó ° ndandi agá así awe / afá² tí tene

tongasó / *et puis bámará ahúnda lo, atene "pour qoi áíta tí mo agá kóé,

sí mo ugbá tí mo ká só?" / *et puis, ° ndandi alóndó atene lo, lo húnda,

[nu]

[duktor]

lo goe tí báa mbéni kótá *docteur só aake na mbéni kótóró, li tí ála

aake óse / amú taá yoró tí sára na téré tí ákótá makunzi tí kótóró / ní

gá sára na téré tí lo óko fadé lo [sa. va] [memiya lu dipasa]
*ça va / *même lo *dépasser ámakunzi

kóé tí kótóró, lo eke *encore *brave ahó ndó ní / fadesó agá húnda lo, [brav]

atene "yoró ní aake yé / ° ndandi atene lo, lo, amú gí, *adépendre¹ tí [adipa] gí

mú gí póró tí b'ongó, afáa (...) ní, *et puis afú ngbii, asára na bongó / [ε pi]

tongana ayí na téré tí lo awe, lo gá taá mbéni kótá makunzi awe / fadesó

déchiser

agá, bámará *asauter gí na ndó tí b'ongó, afáa b'ongó awe, agá *désirer¹ [suti] [disire]

tí b'ongó mbi agá [trên] bi afa na b'ongó

téré tí b'ongó / bámará agá tí li gbé ní tongasó, *malade tí lo awe / [ma'd]

fadesó lo dutí {kpó} / (...) [...] adutí na *place tí lo / fadesó akirí

*guerir

ahúnda "ndandi atene lo "est-ce que só ní dutí só fadé ní ^[giɾɛ] _[gere] /

"ndandi at^ε _{nɪ} na lo "lo lóndó kété, atambéla tongasó, fadé lo wara

ngangó" / bamara ayí tí lo, tongasó, fadesó agá wara ngangó awe / *et puis

"ndandi laá, *même tongana ato mo na pekó tí zo, tongana makunzi ato

mo na pekó tí zo, atene, mo goe mú zo ní na kamba, mo goe mo mú lo ape /

(...) tongana atene mo goe mú zo só, mo gá mo píka lo pikángó, mo mú lo

ape / fadé (...) gí tenetí lo só mo píka lo só, fadé ^[aturnɛ] *atourner na li

tí mo / "ndá ní só b'ongó alóndó, agá amú ^[gi tɛnti] yángá tí "ndandi, agá tene

*malin

lo tongasó awe / "ndandi alóndó na ^[male] ~~male~~ tí lo *aussi / agá bi téné na

li tí b'ongó awe / bamara agá fáa gí b'ongó, *et puis "ndandi angbá

tí lo, gí ndá ní laá /

[istupwar] [parabole]
 só aake mbéni kété *histore, aake tongana *parabole, tí kótóró giriri / 1
 [me]
 *mais aake taá *parabole bianí-pepe / tenetí aake yí só asára na pópó tí 2
 ázó / aake mbéni hánda títene só ázó aake hánda ámérengé ná ní / giriri 3
 ala tene, mbéni ndeke aake, ^{aladi} adé éré tí lo, só aakena yángá: tí Sara Madjingai, 4
 atem koro/ tongasó, ála tene, ndeke só aake na póró tí pendere míngi / 5
 póró tí lo aake pendere míngi / tongasó, tenetí lá ní ká giriri ámérengé 6
 aake kánga póró na ngbundá tí ála / na tongana mbéni lá só, lá asú ngangó 7
 míngi / na lá ^[asofe] *achauffer na sése ngangó míngiawe, tongana ázó kóé abóngbi 8
 na gbé dé tí kéké na yá tí kótóró ndé ndé awe, na ayi tí hánda ámérengé 9
 só lé tí ála aake tongana búba / tongasó mbéni óko atene na mérengé, atene 10
 mérengé tí mbi, mo báa, ázó agá na póró tí koro só na ndo só, aake pendere 11
 míngi / na mbi yí tí vo na mo, *mais mo eke pepe / tongasó mo báa, ála 12
 [mbede]
 d hó na ní, fadé fadé aake goe na ní na mbáge só ká / títene ála yí tí vo na 13
 ita tí mo ká / tongana mo yí, mo kpé fadé fadé, mo éré ála na ní, ála gá 14
 na ní, fádé mbi vo na ^g mo / tongasó mérengé akpé ngangó míngi na lá só, 15
 [si]
 así ká, ahúnda kótá zo só adutí ká atene ála tene na mbi, atene ála gá na 16
 póró tí koro na ndo só, aake na ndo wa / tongasó ákótá zo ní ahínga ká awe, 17
 aake téné tí hánda / tongasó, ála tene, a, mérengé tí mbi, mo báa, ála hó 18
 na ní fadé fadé na pekó tí da ká / ála goe na ní gbé dé ká / tongasó mo 19
 kpé fadé míngi fadé mo wara ála na lége / na mérengé só akpé ^[juska] *jusqu'à así 20
 na mbéni dé ká, awara ázó / atene a, *mais póró tí koro só ála gá na ní 21
 na ndo só
 fadé fadé aake na ndo wa / ála tene ahó gí fadé fadé na ndo só / ^{mo} ^Λ tomba 22
 ála fadé mo wara ála / na ála eke hánda mérengé só, tí kpé na lé tí lá 23
^{la}
 só, *jusqu'à ^{la} azó lo / *jusqu'à sí tongana zo só andoé lo awe atene, 24
 mérengé tí mbi, mo hú téré tí mo / só aake téné tí hánda séngé / *mais 25
 mérengé ní ahínga kózo ní pepe, tongana ^{atene} lo má aake yí tí nzoni míngi na 26
 aake póró tí nzoni míngi / tongasó bé tí lo adó ngangó míngi, lo yí tí 27
 wara yí ní, *mais lo tomba gí pupu séngé / *jusqu'à lá azó lo / sí tongana 28
 zo só andoé lo awe, afa na lo ndá tí téné ní, atene ála hánda mo tenetí 29

lá azó mo séngé, na ndá ní mérengé só akírí na téné só, aake téné tí
kótóró /

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29

[istwar] (...)
t náála mú mbéni *his/aire tí ámbéni ndeke, afa na ála / atene, báa

tongana Nzapá asára ándeke kóé, tongasó ándeke kóé abóngbi / na ámbéni

a lóndó
óko óko kóli ála lóndó / mbéni_^atene, mbi lóndó na ngangó tí Nzapá / na

a lóndó
lo lóndó, agoe / na mbéni_^atene, mbi lóndó na ngangó tí Nzapá, na lo lóndó

[jujuka] [mem]
agoe / *jusqu'à mbéni ndeke óko só, eke kótá ndeke ahé ála kóé, *même

fadesó áni báa mbunzú aeke bata ála / na yángá tí kótóró tí mbi aéré lo

[hó]
gau / tongasó, tongana ndeke kóé alóndó awe, na lo tene *non, ní só eke

kótá míngi, ní língbi tí lóndó na ngangó tí Nzapá vení pepe / tongasó

[bó]
(...) Nzapá atene na lo atene *bon, tongana mo yí tí lóndó na ngangó tí

báa ó ó
mbi pepe, mbi yí tí ~~na~~ mo lóndó_^ na ngangó tí mo vení / fadé mbi báa /

tongasó ndeke só atára tí lóndó na ngangó tí lo, *jusqu'à na ngangó tí

Ke
lo, awe, na lo_^kpé gí na sése séngé, na lo língbi tí lóndó pepe /

[b3]

*bon fadesó, mbéni kóli aake, éré tí lo Tere-Tere / lo eke fadesó

na ngonda tí gí ngása tí te / *bon fadesó lo goe ngbii atí mbéni wále

pendere pendere, alingbi ape / na yá tí ngonda eke pika bódó / ^[e pi] *et

puis fadesó, lo gá tene ála, mbi gá titene mbi mú mbéni wále só, ála eke

pendere míngi o / *et puis fadesó ^[Komandemā] *commandement tí áwále ní atene ála,

mo yí titene mo mú wále só, mbéni ^{si} tongana mo yí lo, mo pika (...) bódó

tí 'í' só ahunzi awe, fadé mo eke mú mbéni / *et puis tongana mo te yí, yá

tí mo así / tongana.... mo sára purú ndurú na kótóró tí í ní ape / mo goe

[ziska]

*jusqu'à tongana Bambari sí mo sára purú ní / *et puis fadesó Tere-Tere

agá dutí / apíka bódó ngbii ahunzi awe / *et puis lo gá, atene nzala

ⁿ ahó ndó tí lo awe / amú kóbe na lo, kóbe tí susu, lo te, yá tí lo así /

[akomasi]

*acomencer tí so / yá tí mbi aake so / yá tí mbi aake so / yá tí mbi

aake só / atene yé sí aso yá tí mo / atene purú ahó ndó tí mbi awe /

ála mú mbi na ^[oto] *auto, agoe zía mbi na Bambari, mbi sára purú ma / atene,

na kítóró tí í, *auto aeke apz / *bon, fadesó^s atene lo goe na géré tí lo /

[...]

Tere-Tere agoe ngbii, gi ndurú na yángá[/] tí mbéní ngú / [...] *bon, fadesó

agá adutí asára purú ní awe / álonó agá awe / aninga kété awe / adutí

ngbii / atene^{mon(.)} "hiĩ^{de} ya kongbá^{de} kongbá^{de} Tere" / "hiĩ^{de} ya kongbá^{de} kongbá^{de} Tere" /

áwale ní adutí ngbii, atene Tere-Tere, mo goe^{na} purú ní na ndo wa sí /

[...]

*encore aeke dé kóngó atene kongbá^{de} kongbá^{de} Tere kongbá^{de} kongbá^{de} Tere só /

Tere-Tere atene yá tí ní aso ní goe tí ní yongóro tongana Bambari, sí ní

gá

só / atene kongbá^{de} dé kongbá^{de} dé tongana yé / *bon fadesó, Tere-Tere

agá dutí, ayí tí má *encore, atene "hiĩ^{de} ya kongbá^{de} kongbá^{de} Tere"

na zia kongbá^{de} mo "hiĩ^{de} ya kongbá^{de} kongbá^{de} Tere" / mo gá mú kongbá^{de} tí mo /

#

*bonfadesó áwale ní atene na Tere-Tere, yí só mbi tene mo, goe yongóro

yongóro

yongóro[/] tongana Bambari, *mais mo goe gi ndurú ndo só, mbi má téné só

tenetí yé / Tere atene ní goe na Bambari / *bon fadesó, ayí tí má *encore

"hiĩ^{de} ya kongbá^{de} kongbá^{de} Tere / *bon Tere-Tere atene ní goe tí má tene só

aéré ní só / agoe fadesó así ká amú kugbé amú purú ní abi *encore yongóro /

agá adutí anínga kété / ayí tí má *encore "hiř yá kongbá dé kongbá "ere /

hiř yá kongbá^{de} kongbá Tere kongba Tere" / *bon fadesó' agá ngbii, así na

kótóró awe / *et puis^{si} áwále ní atene *bon Tere-Tere lo gá tí mú wále ní

sí tongana lo dutí kpó, lo sára [Kɛpɪl] *crapule ape, lo mú pendere wále éré

tí lo laá Elizabeth / *bon só lo gá lo [dɛzobɛr] *désobeir ngbii / fadé só wále ní

agá na purú na kótóró awe só, lo eke mú wále ní ape / fadé "ere-Tere

agoé na kótóró^{si} / fadesó sí, tongana mo gá tí mú wále, pendere wále,

pendere míngi, [ifo Ka] *il faut que mo *désobeir ape / mo sára gí nzoní yí /

*et puis fadé mo mú wále / só zo kóé agá títene mú wále, *il faut mo sára

gí nzoní yí, na lé tí ákógará tí mo sí mo mú wále ní /^{te} tere tí mbi awe /

mbi bara ála ápendere zo tí kótóró ní kóé /

mbi ke tene na ála [tenála] tere tí Tere / Tere adu ngbii, nzala amú lo /

lo tene ní ke goe tí gi yama / agoe ngbii / tongasó, lo báa mbéni kéké

tí mbúrú na yángá [ngá] tí ngú / mbúrú ní abe míngi /^[bɔ] *bon, nzala ahó

ndó tí lo só, lo^[mɔtɛ] monter kéké tí mbúrú ní / lo fáa mbúrú ní, ^a [lɔndó atí

awe / atí na yá tí ngú fadesó / lo^[desɔ] *descendre / lo gá así / lo tene ^[koma] *comment
^[ɔnzera]

anzere

ní fáa yí tí ní ¹ [anzara] ahó ndó tí ní / ní fáa mbúrú títene ní ^ε tí / akirí

atí na yá tí ngú tongana yé" / lo toto ngbii / lo^{*}descendre fadesó n.

yá tí ngú ní / agí mbúrú ⁱ ní gbá / awara mbéni ^ε sembé / amú sembé ní, así

na^{na} ní / atene ^[me] "mais sembé, ní mú lo "séséngé koa tí lo aeke yé" / sembé

ní atene koa tí ní ² [pas] [pas] / lo tene lo passer kété í bá / apasser
^[pasɛ]

yá tí lo así [sɪ] / lo kirí atene,
na lo kóbe, {na ndo só} lo te ngbii / ~~ɛm mɔ lége agoe akkɛ akkɛ akkɛ akkɛ~~ ɛm

apasser na lo te ngbii /
~~ɛm ngbii~~ ɛ

lo mú lége agoe na kótóró / amú sembé ní agoe

na yá tí mbéni ^{ék} kélé / lá kóé áwále tí lo ⁵ ató kóbe, lo yí tí te ape / atene ,

áwále ní atene na lo, atene "mais kóli tí ní, tongana yé ^{ní} sí (...) tó (to ?)

kóbe na lo [...], lo yí tí t^ε fadesó tongana yé" / lo ke sára téné na ála

ape / lá kóé lo goe lo fono lo gá lo ^[mõte] "monter gi yá tí kéké ní ate ngbii /

áwalé ní agoe atí ngbii mbéni kóli ní só ake fa ndá tí tene na zo só /

atene na lo, atene tongana yé só, kóli tí ní, ála tó kóbe na lo, lo yí

tongana ayí tí hinga ndá tí kóli tí ála,
tí te ape só tongana yé / atene~~xxxxx~~, ~~xxxxxxx~~ape

[mbema kekete mape... é, aiso]

ála mú mbéni kété kété [kékékété] (mérengé tí ála) só, ála sára *charbon ^[šarbo]

na lé tí lo kóé / lé tí lo avokó, azia lo na ndó tí gbágbá só na ndó tí

kéké só, sí fadé ála [áa] ke hinga ndá tí kóli tí ála / fadé só, ála gá

sára yí ní kóé /^tbon, kóli ní alóndó na fono agá sí awe amonter yá tí kéké

ní / ahúnda sembé atene "sembé kóa tí ní yé" / sembé atene [te] "kóa tí

ní passe" / tene "lo passe kété, í báa" / passe kóbe na ndo só / ála te

ngbii / lo te ngbii / fadesó mérengé [mangé] abáa ngbii atene^ε andaá yí

só babá ayí tí te kóbe tí ámamá ^{ape} t^ε só laá ?"2/ ^[mõve] *mon vieut^{x[naqa]} agá mú ~~xxxxx~~ ^{lége}

agoe na kóa / mérengé adu na só ^[amõte] agoe amonter yá tí kéké ní, ahúnda sembé |

sembé ní atene "k^aoá tí ní gí passe" / atene "passe kété, í bá" / mērengé

ate (kóbe) só agoe sára téné na mamá tí pala awe / bon fadesó, (...) amamá

ní agá mú sembé ní / ahúnda sembé ní / sembé ní atene "k²oá tí ní passe" /

[invit]([invitazo])
apasse, ála te kóé awe / agá a-*inviter ázo kóé na yá tí kótóró ní, así /

bon atene "sembé, k^{3a}oá tí lo yé" / atene "k³oá tí ní passe" / apasse / tongasó

ála zo ní kóé ate awe / bon fadesó amú s^embé ní, afáa yá ní / "ere alóndó

afono agá sí / abáa yá tí sembé tí lo afáa só lo toto ngbii / amú lége

agoe tí gí yama / akírí agoe atíngbi así na yángá tí ngú ní, abáa kéké

tí mbúrú ^{só}sí / abá ^ambéní lé tí mbúrú na ndúzú, só ade tí be ape / lo fáa ní,

alóndó atí na ngú awe / lo ^[disā]descendre lo toto ngbii / lo descendre lo gí

gbé tí ngú ní gbá / lo gá wará ^{gí}mbéní zaza / lo mú así gígí na ní awe,

^úahúnda lo atene, "zaza k^aoá tí m^a yé" / lo tene "k^aoá tí mbi gí tí píka" /

atene "m^a píka kété, í báa" / apíka na ndo só ngbii / lo toto n^{gbii} / ^[e pⁱ]*et

^[vwala]
puis lo gá mú lége, agoe na ní na kótóró / atene, "voilà, só sí ní goe tí

sára na áwále tí ní só ála fáa yá tí sembé t́í ní só / ála ke báa lá só

agoe amú azia ká na ndúzú / lá kóé lo ke t́e kóbe tí áwalí ní ape / atene

"eḡ / lo ^[manke] *manquer tí wara mbéni yí só awe / sí, ayí tene, ate kóbe tí aní

apḡ só / ála gá du na só agoe amonter abáa zaza awe só / (...) agoe amú,

amú zaza ní agoe na ní a-inviter ázo ní kóé awe, agá sí atene "zaza

kóe t́í mḡ yḡ " / atene "kóe tí ní gípika" / ateni " lo pika kété í báa /

apika ála na ndo só ngbi ngbi ngbii ngbii ngbii / ere agá sí fadesó

awe / atene "ḡ, só ^[sus yaka] amú ála mbírimbiri / ^[paska] *parce que (...) ní gá ná yí tí

{ní awe} / ála gá amú {yí tí ní} afá yá ní / ál ke bá só / nḡ tene fadesó

ndá ní ^{laa} ^z ^[dwa] sí tongana zo agá nayí tí lo, agía, ála ke na *deiot [dwa]

títene amú yí tí lo awe, abuba ape / sí tongana ála mú asára yí ní kóḡ

(....) nzoní
awe, *eh bien, ála bata yí tí lo ḡ / tere tí mbi awe /

- mbéni lá, mbéni kóli adú mérengé tí wále, atene, wále tí mbi, baa 1
- é mérengé tí mbi só, ^{si} tongana lo kono, mbéni kóli tí kótóró tí mbi só alíngbi 2
- [marier] tí *marier lo ape / sí mérengé ní alángó ngbii, akono / mbéni kóli agá, atene, 3
- babá, (:::) mú na ^b myi mérengé tí mo só mbi *marier / sí kóli ní atene, babá, 4
- mbi língbi tí mú mérengé tí mbi na mo ape / sí kóli ní atene o, mo 5
- língbi tí mú na mbi mérengé tí mo ape ngbangatí yé / ní fáa mbéni zo tí mo / 6
- sí kóli ní atene, mo goe, mbi yí mo ape / alángó ngbii, mbéni zo agá *encore, 7
- atene, babá mú na mbi mérengé tí mo, mbi *marier / sí atene, mbi língbi tí 8
- mú na mo mérengé tí mbi ape / sí zo ní atene, mo língbi tí mú na mbi (...) 9
- mérengé tí mo só ape ngbangatí yé / sí mérengé tí mo só, alíngbi mbi míngi / 10
- mo mú lo mbi *marier / zo ní atene, mbi yí tí ní ape / asára ngú óse / 11
- mbéni zo agá *encore / atene, mú na mbi mérengé tí mo mbi *marier / sí zo 12
- ní atene, ^{si} *bon ^[repondra kes 5] tongana mo *répondre question tí mbi só, fadé mo *marier 13
- mérengé tí mbi só / sí zo ní atene, mo sára question ní, fadé mbi *répondre 14
- kóli ní atene, *répondre ní / sí tongana mo gá na kóngbá tí mú na pekó tí 15
- mérengé tí mbi só, mo gá na kóli ní na wále ní ape / sí kóli ^o atene, o 16
- babá, *question só alíngbi mbi ape o / mbi goe tí mbi o / kóli ^{hi} akirí na da, 17
- ahúnda babá tí lo / babá tí mbi baa mbi yí goe *marier mérengé wále tí zo 18
- só / sí atene, sí tongana mbi *répondre na *question tí lo ní fadé mbi mú 19
- mérengé ní / sí atene, babá tí lo ahúnda lo, atene *question ní aake yé / 20
- mérengé ní atene *question ní atene, sí tongana ní yí tí goe na kóngbá 21
- tí mú na pekó tí mérengé tí lo ní, mbi goe na wále ní na kóli ní ape / sí 22
- babá tí lo atene, mo máyángá tí mbi ape / só mbi língbi tí tene mo ape, 23
- ngbangatí mo (...) sára tí mo (...) gí ngangó bé / sí mérengé ní atene, 24
- babá tongana mo yí ape, mbi gí [#] ambéni wále / *et puis asára *encore ngú 25
- ótá / mbéni kóli agoe / atene, babá mbi yí tí *marier mérengé tí mo ní / 26
- sí kóli ní atene *encore sí tongana mo *répondre na *question tí mbi, fadé 27
- mo *marier mérengé wále tí mbi só, / sí atene, *bon *question ní atene 28
- mo yí tí gá na kóngbá tí mú na pekó tí 29
- yé / kótá kóli só atene, tongana mérengé tí mbi só, mó mo gá na kóli ní

na wále ní ape / sí méréngé ní *apenser ngbii / agoe na kótóró ahúnda babá 1
 tí lo / babá báá mbéni yí só kótá zo só atene na mbi / (...) babá tí lo 2
 ní ahúnda lo, atene, [...] kótá zo só atene tongana mbi yí tí goe na 3
 kóngbá tí mú na pekó tí wáli só, mbi goe na kóli ní na wále ní ape / sí 4
 babá tí méréngé ní ^[apase] *apenser ngbii, atene, méréngé tí mbi, mo goe gí taá 5
 kótá ndeke, só mo fáa, mo na wále tí mo na íta tí mo, sí tongana mbi te, 6
 fadé mbi *répondre question ní na mo / méréngé ní amú [#] ^[ark] *arc tí lo, agoe na 7
 ngonda / agí ndeke ngbii, afáa mbéni óko, sí agá amú na íta tí lo / íta 8
 tí lo wále ató na lo / amú ^{agoena azia agoe} ^Λ azia na *table, na babá tí lo ní / babá tí lo 9
 ate ngbii / yá tí lo así / ayé ngú na pekó ní sí atene, *question ní aake 10
 tóngana lo húnda mo *encore títene mo gá tí mú kóngbá tí méréngé tí lo ní, 11
 mo gá na ndá péréré ape, na lá kúí ape, sí méréngé ní agoe, akpé así na 12
 *place tí babá tí méréngé só / atene, babá, mbi sí awe / babá tí méréngé só 13
 atene, mo wara ⁰ ^Λ *répnse ní / sí lo tene, mbi wara awe / ^[e pwi] *et puis babá tí 14
 wále ní ahúnda kóli ní atene, [#] ^Λ *répnse ní akeyé / atene (...) na kóli só, 15
 sí tongana ⁰ ^Λ mbi yí [#] ^Λ tí goe tí mú kóngbá tí pekó tí méréngé tí mo só, mo goe na 16
 lá kúí ape, mo goe na ndá péréré ape / sí babá tí méréngé wále só *apenser 17
 ngbii / atene, mo gá mo dutí na sése / sí kóli ní aga adutí na sése / 18
 kóli só atene na wále ^{tí} ^Λ ^{ke} ^Λ lo, ató kóbe ^Λ ^{ke} ^Λ azia na *table / na kóli só ate 19
 ngbii yá tí lo así / sí atene, méréngé tí mbi, *question tí mbi só mbi 20
 kara na áíta tí ⁰ ^Λ mbi ngbii sí mo gá mo *répondre só, ⁰ ^Λ mú wále tí mo, agoe 21
 na lo / sí kóli só *amarier na wále só / tongaso áGbeya atene, ^{ke} ^[ilfo] *il faut 22
 mo má yángá tí babá tí mo / 23

na lége tí tare tí kótóró tí aní (...) ámbení masía aake, na íta tí ^{lo tí} _Λ

lo kóli ní / tongasó lo na íta tí lo tí kóli ní, ála eke goe na mbení

kótóró / (...) mbení así na mbení *place tí kótá témé / na tongasó, íta

^{lo tene}
tí lo tí kóli ní atene _Λ sí í goe só, tongana í goe sí ká na *place ní,

fadé í wara mbení zo ká / *mais mo sára lángó sioní na ála ká pepe /

tongana mo sára lángó sioní, kiringó tí áni tí sí gígí tí gá na kótóró,

fadé yá tí mo só mo mé ngo / só agá kótá awe, na fadé mo língbi wara lége

tí sígí ^{gi}ape / tongasó íta tí lo tí wále só amá awe, na ála goe / na tongana

ála *commencer tí goe, lo *commencer tí sára bíá na yánga tí Gbaya / lo

*commencer tí tene (sòng) tongana ála *commencer tí sára bíá tongasó,

téné só aake súru / téné ní aake súru / ^{ní E} téné _Λ aake súru / na _Λ ála lángó

^r
míngí / ála sá _Λ a ngú míngí kété / na tongasó, _Λ lo-bata só atene lo -giriri

só pepe / tongasó, lo sára lángó sioní na mbení zo ká, na fadésó lo mé

ngo awe / tongasó lóndóngó tí ála ká, tí-kirí tí sí gígí na gígí, ála _Λ sá

*jusqu'à na yángá ní, só aake kétékété só, wále ní awara lége tí sí

gígí pepe tenetí yá tí lo akono awe / na lége tí sí gígí aake pepe /

tenetí dú tí témé ní aake kété kété mingi / tongasó ita tí lo ní atene,

mbi tene na mo awe, giriri mbi tene, alingbi mo sára yí tí sioní pepe /

tongana mo sára yí tí sioní, fadé yá tí mo agá kótá, na fadé mo língbi

wara lége tí sí gígí pepe / *mais fadesó mo má yángá tí mbi pepe, mo

goe sára sioní awe, yá tí mo agá kótá awe / *bon fadé mo ngbá tí mo na

yá tí dú tí témé ní, na mbi, fadé^{fadé} mbi goe tí mbi / tongasó lo zía lo na

yá tí dú tí témé ní, lo sí gígí tí lo / só aake téné só tongana zo asára

téné na mo, mo kẹ yángá tí lo, mo bata téné tí lo pepe, na fadé mbéní lá

yí atí na li tí mo, ^{an} fadé lo hunda yángá tí mo / só ndá tí téné ní láá /

tí mbi awe /

HSF, Sango Project 190

masia^g só atene, só^{mo ma} eke kusára tí mbi / *ou bien mbi eke dutí na sése ndo

mérenge tí mbi eke na masia^{g m} híngi / (...) mo eke gí lége tí mérenge tí mbi /

ou bien mérenge tí mbi eke kpé mo, sí mbi eke dutí na place tí lo / mo eke

gí lége tí mbi gbá, sí eke tombá^g pekó tí ámérenge tí mbi, mbi goe sí / ndá

ní yé mo gá na pekó tí mbi ngbangatí yé / *oui mbi eke gá, tenetí mérenge

tí mo aake nzoni míngi / mo wese mo eke nzoni míngi / mbi eke gí lége[^]

bángó ní gbá / mbi gí^é lége tí mo tí báⁿgó ní / sí mo eke lóndó mo kpé na

pekó tí mérenge tí mbi^o / sí mbi gíⁱ lége tí mo, mbi gá / mbi eke *monter na

pekó tí mo na ndúzú / *non, sí mbi yí^o pepe / kótá ní, sí Wan^T to adutí place

tí lo ndé, *eh bien zonga, mérenge tí masia, adutí place tí ála ndé / Wan To

ayoro
ayeto mabóko tí sí na ála, lége tí lo ayo na ála / sí agá abáa ndo, sí azía

lé tí lo abáa ndo na place tí ámasia / ní láá^g / *bon /

téné só mbi yí tí tene só, aake téné tí tere tí deko aake na yá tí

ngonda, na kété kété ní aake ngá / tongasó téné tí deko na tí ngbó, lá

kóé téné tí ála aake lége éko pepe / mbéni lá tongana kété kété ndeko só

*malin [male]

ayí tí sála [male] (...) na lo yí gá tí kamáta da tí kótá deko ná só /

mbéni lá tongana kótá ní só alángó na dá tí lo, na lo eke gí lége tí

gá tí lánzó na yá tí da só / na ló gí bē tí lo, lo tene na mbi só wára

ngangó tí sára da pepe / na fadé mbi sára tongana yé, tí wara kótá da tí

lánzó da / na mbéni lá, tongana lo yí tí gá awe, lo kamáta kótá kugbá,

na yangó tí lo / tongana lo eke gá awe, na lo gá ndurú tí li na yá tí

da só awe, andaá kótá kugbá só aake toto na mé tí deko ká amá / na deko

só alángó na yá ní ká, amá atene "e, só yé láá" / na kété kété deko só,

lo tene, ^{na} éré tí lo na yángá tí kótóró tí ^{mbi} ~~mbi~~, atene "timuri / tongasó

awe, na kótá ní ^{só} ~~mbi~~ amá atene só / gó tí zo só mbi ^m ~~mbi~~ só aake gó tí

zo séngé pepe / *mais só aake ngbó láá sí ayí tí gá só / tongana awe, lo

zia lóró da / lo sí gígí na mbéni lége tí dú ká / na lo zia yá tí ɔ́a

~~ni ɔ́a~~ ^{só} ~~tonga~~ awe kété kété de^okó ^{óé} só agé na yá ní / tenetí só kótá ní

só aɛke na mbito tí ngbó / tongana lo báa atene^{gbó} ~~ngbó~~, só fadé ayí tí sára

mbéni yí na lo / tongasó awe, lo sí gígí na lo zia da só sí kété kété ní

agá alángó an y ^{malin} a ní / só aɛke mbéni ~~maie~~ tí tongana mbéni kótá zo aɛke,

sí mɔ yí tí mú yí na ^ambóko tí lo, na mɔ ^εke na ngangó pepe, mɔ gá na

lége tí hánda sí ^ɔmó língbi tí kamáta yí só aɛke na mabóko tí lo só /

[#]ténétí mbi laá awe / só aɛke ^εténé tí tere tí de^okó /

mbi yí tí sára tere tí kúí / mbéní zo aake óse / éré tí ála kóé gí 1

Jean, Jean / tongasó, mbéní itá tí lo Jean ní alángó na mbéní kótóró / 2

na mbéní alángó na mbéní kótóró / tongasó mbéní ókó só akúí awe / lo 3

eke na wále tí lo óse / ókó só akúí awe / tongasó, mbéní ndoé tí lo Jean 4

só, amá téné ní awe / lo {tene o,} ndoé tí mbi akúí awe, aake nzoní mbi 5

goe, tí báa kúí tí ndoé tí mbi, mbi dutí na áwále tí lo, na fadé mbi kírí / 6

*quand même, ála lú kóá, fadé mbi kírí / tongasó lo goe, lo yí tí sí, lo 7

wara kúí na lége / kúí *arrêter lo, ahúnda lo atene, Jean mo goe na ndo 8

wa / mbi má atene, ndoé tí mbi akúí ká, tongasó mbi goe na place tí kóá 9

ni / tongasó, lo tene ^[mō vɛ] *mon vieux, táá téné tí mo ? / mo yí tí goe na *place 10

tí kúí só ? / *mais mbi kúí só mbi fáa ázo / mbi láá, mbi gá mbi fáa 11

ndoé tí mo fáfadesó, sí mbi hý, mbi ke gá só / mo yí tí goe tí sára 12

yé / mo yí tí goe lágó, wala, mo goe tí báa kúí ní tí kírí ? / *bon 13

mbi (yí) goe tí báa áwále ní awe, tí dutí na ála, *quand même ála lú kóá 14

awe, fadé mbi kírí / kúí atene na lo, atene *bon, mbi tene na mɔ, góéngó 1

tí mɔ só mɔ goe só, tongana mɔ goe sí, na ndo tí kóá ní, ngú tí lé tí mɔ 2

ayuru pepe / mɔ toto óko pepe / báa, gí ála, áwále só, mɔ dutí na yángá 3

tí mɔ kpó, *mais l'heure alíngbi awe, mɔ lóndó fadé fadé / tí gá na kótóró / 4

*bon, *mais tenetí mɔ báa mbi fáa lo awe, *mais yí óko mbi mɔ na mɔ, lágó 5

tí mɔ, nze otá, fadé mbi gá tí mú mɔ, tí goe na pekó tí ndoé tí mɔ, tí gá 6

tí fáa mɔ, lége óko tongasó mbi, mbi fáa ndoé tí mɔ / *bon, goe fadesó, 7

mbi hɔ tí mbi awe, mɔ goe / tongasó, lo hɔ, lo goe sí na *place tí áwále 8

só / lo báa kúí tí ndoé tí lo ake lágó / ngú lé tí lé agá óko pepe / 9

lo báa gí áwále só *jusqu'à / lo tene ámamá, fadé só mbi báa ála awe, 10

*mais mbi língbi húnzi yí só na ála pepe / kúí só afáa ndoé tí mbi só, 11

mbi yí tí gá na *place tí kóá na mbi wara kúí ní na lége ngá / lo mú na 12

mbi yángá, lo tene, nze otá fadé lo gá tí fáa mbi tí goe, *mais ake 13

nzoní mbi lágó na *place tí kóá só pepe / ndá ní láá, tongana mbi zía 14

séngé, mbi goe, fadé ála {tense a, mbi} zia kóá tí ndoé tí mbi séngé, sí

mbi zia gí ála wále na téré ní, mbi mú gí lége mbi goe / *bon, mbi bara

ála, mbi kírí o / lo bara ála / lo kírí, lo gá lo sí na kótóró / lo

sí na kótóró awe, na lá kúí / kózo wále tí lo, lo eke na wále otá /

kózo wále tí lo ní agá-sára kóbe, atene, *bon, kóli tí mbi kóbe laá, mo goe

na *place tí kóá tí ndoé tí m^o, mo kírí awe, kóbe laá mo te / lo kẹ kóbe

só / kózo wále só atene, *comment, lá kóé tongana mo tambéla, mbi zia kóbe

na mo, mo kírí, mo kẹ kóbe ape / yí yẹ así na mo lá só, tongana mo goe

na *place tí kúí tí ndoé tí mo / lo tense, [we] *oui, mbi língbi hínzi ná pepe /

kózo wále tí mbi, ake nzoní, mbi tense mo yí só kóé só, awara mbi na

lége / mbi goe na *place tí kúí tí ndoé tí mbi, mbi yí tí goe, mbi sí na

[presande]
lége, mbi wara kúí só afáa lo / lo gá lo *présanter téré tí lo, lo tense

na mbi, mbi só mbi fáa ndoé tí mo laá / *mais goéngó tí mo s^o, mo goe mo

lángó na *place tí kóá ní pepe / *bon, nze otá, fadé mbi gá tí mú mo, tí

fáa mo, tí goe na pekó tí ndoé tí mo / tongasó, mo báa, mbi eke na nzara

(...)
pepe / *même nzara ~~tí te kóbe~~ tí te kóbe só, aake na mbi pepe / ndáhi

sí mbi kẹ kóbe tí mo láá / *bon, kózo wále só atene, *bon, kóli tí mbi,

mbi báa mo eke zo tí mosoro míngi / mo wára yí míngi / *mais, mbi yí mo, mo báa

ámérenge só mbi dú na mo, ála eke míngi só / fadé mbi sára yẹ / fadé ázo

tí mo, tongana mo kúí awe, lá ní só mo kúí awe, fadé ázo tí mo kóé, akamáta

ámosoro tí *place tí mo só kóé *tout, na fadé ála língbi tí mú na mbi mbéni

tí
yí bata ámérenge tí mo ape / kángbi yí ámosoro só, mo mú na mbéni fadésó, sí

tongana mo kúí awe, tanga ní angbá fadé ázo tí mo amú / tongasó, lo má

ó [dusmā]
gi tongasí ngbii, *doucement / lo sára téné pepe / lo lágó ndá adé /

[dezem] só
lo goe na pekó tí *deuxième wále ní / gi óko atene ~~dó~~, lo tene, *deuxième

ó
wále só *apréparer kóbe, lo tene, kóli tí mbi, mo te kóbe / lo kẹ kóbe

só / (question from audience) *bon, *deuxième wále só ~~apréparer~~ kóbe, amú

na lo / amú na lo, atene lo te / lo tene *non, wále tí mbi mbi língbi te

sko pepe / a teneti ye / biri, mo ke kobe ti samba ti mbi / *mais la so

mo ke ti mbi nga / yi ye asi na mo, tongana mo goe na *place ti kufi ti

ndoe ti mo / atene *oui, sko tene so mbi tene na samba ti mo, fade mbi

tene na mo nga / mbi goe, na mbi wara kufi / lo tene, mbi goe na *place

ti kufi so, mbi toto pepe / ngu ti le ti mbi aga pepe / *bon, mbi kiri,

nze ota fade lo ga ti mu mbi, ~~ti~~goe na pekso ti ndoe ti mbi / tongaso veni

be ti mbi aso mbi yi ti te kobe ti ala pepe / *deuxieme wale so, atene ~~ba~~

*bon, mo baa amereenge so mbi du na mo laa / mbi yi mo, mo kangbi mosoro

ti mo , teneti tongana mo kufi awe, fade ar ti mo amu yi koe, alingbi mu

na mbi ~~boeni~~ ti bata amereenge so ape / kangbi fadeso, mo mu na mbi ti mbi

biani o / lo ma ti lo, *doucement, lo sara tene pepe / lo lango, nda ade /

*bon, lo goe na pekso ~~ti~~, ti nda ni, so lo mu so / la akufi awe, lo yi ti

goe, wale so ~~afa~~ mu na lo kobe / atene kobe ti mbi, kobe laa, mo te ma /

lo tene *non, mbi yi ti te kobe ti mo ape / ^[preme] *comment, *premier samba ti

[meme]

mbi, mo kẹ kóbe ^{tí} y' lo / ^{*meme} *deuxième ní mo kẹ kóbe tí lo, lége óko m^o

yí ^{kẹ} ~~tí~~ tí mbi lá só / yí yẹ así na mo tongana mo sí na lége, na lége tí

goe na *place tí ndoé tí mo / lo tene *oui, óko téné só mbi tene na ásambá

tí mo kóé mbi tene na mo, mbi língbi húnzi pepe / mbi goe na mbi wara

kúí / lo tene na mbi, aake nzoní mo goe na *place tí ndoé tí mo / toto

pepe / nze otá, fadé mbi gá tí mú mo / yí só agí bé tí ^m mbi sí mbi kẹ kóbe

tí ála, aake só / *bon, *troisième wále só adutí kpó, atene *bon, téné

aake só mbi yí tí tene na mo / téné ní kóé aso bé tí mbi ngá awe / *mais

yí yẹ fadé mbi sára / *bon, mosoro tí mo, mo wara míngí / *mais yí óko,

mbi yí mo títene, mo mú na ásambá tí mbi ní ngá ape / téné só ála tene

#

na mo só kóé, aake mbéninzoní téné pepe / tongana ndá péréré, mo mú

bágara bale óko / ^o mo mú ngása bale óko / mo mú kóndo bale óko / áyí só

kóé, mo ^{fáa,} ~~tí~~ kóé na sése / mo to kpa na kótóró tí ámakunzi kóé, mo to kpa

na mbáge tí ámakunzi kóé *tout, ála bǎngbi kóé, mo kǎngbi kǎbe só na

áni áwále, áni sára kóbe só kóé *tout, x na tongana ázo só agá, *bon,

fadé áni mú ná ála kóbe só kóé / tongana ála te kóé, só agá tongana mbéni

yí só mbi ^{fa} na mo / *mais mbi hinga yí só mbi fa na mo pepe / (comment

from audience) *bon, *mais lo má yángá ví wále só, lo dutí kpó / lo tene

*bon, wále tí mbi, mo tene nzoní, fadé mbi sára yí só mo ^a fà na mbi /

tongana ndá péréré, lo mú bágara bale óko / lo mú kóndo bale óko / fáa

yí só kóé, ála sára kóbe kóé, lo to ² ko na mbáge tí lége tongasó, lo to

kóe na mbáge tongasó / ázo kóé, ² álingbi, ákótá zo só míngi, mérengé álingbi

ape / ^t *tous kóbe só na ála kóé tout / ála te kóbe só kóé awe / *bon lo

Jean só, lo ^{sí} gígí, lo ⁹ lútí, lo tene ábabá, ála dutí kpó / mbéni téné

ake só / mbi éré ála séngé pepe / tenetí mbi [^] eke zo tí wara yí, mbi wara

yí míngi, *mais yí óko mbi yí tí tene, yí ^{só} ~~áka~~ angbá kóé, tongasó, tongara

mbi zía mbi goe awe, sí agá mbéni yí tí séngé pepe / álingbi ála te

mbéni yí tí mabóko tí mbi awe, sí fadé ^{hó} ake nzoní / ndá ní sí mbi éré

ála eke só / *bon, fadesó ála te kóbe awe / má mbéní téné, mbi yí tí tene

na ála / ndoé tí mbi Jean akúí ká, ála má téné tí kúí ní ape, & *bon,

lá ní só mbi goe, mbi yí tí sí, mbi wara kúí na lége, lo ke gá / tongan^{só}

lo tene na mbi, Jean goéngó só mo goe na *place tí kúí tí ndoé tí mo, mbi

yí tí báa mo, tongana mo sí ká awe, ngú lé tí mo ayuru ókó pepe / dutí

gí na yángá tí mo / na mú² mú lége m⁹ó kírí / lán²gó na *place tí kó² ní

pepe / ~~nké~~ nze otá, ^fgáde mo gá tí mú mo, tí goe na pekó tí ndoé tí mo /

ndá tí téné ní aake só, babá, mbéní téné aake na yángá tí mbi ape / kótá

téné aake gí só / *mais^e mbéní yí tí ála tí tene, téné tí mbi aake ape /

*mais mo hinga yí tí kótá téné tongasó, akánga lége tí ála awe / mbéní

lége tí ála tí kírí na lo mbéní *question aake ape / óko gí *question tí

wále só, amú na lo na lo sára yí tí *place tí yángá tí wále só kóé awe só /

*bon, ála lán²gó lán²gó lán²gó *jusq'á *jusqu'à nze só ahó agá ake ndurú na

[Keze]

*quinze awe / ayí tí sí na *vingt awe, lo tene, *bon, wále tí mbi, *l'heure

tí mbi alíngbi awe / ⁿtenetí *l'heure só kúí adíko na mbi, aake ndurú

awe, aake nzoni, mbi *prépèrer í fadésó / lo goe lo vo ^[akot+m]*ácostume tí

[sulye]

coulrier

[raze | 35]

on the way

cravate

lo, tí nzoni, ^[kravat]*[kravat] tí nzoni nzoni ^[sulye] / *bon, aleke taá *caise

long tí lo, tí pendere, mbirimbiri / *bon, así ^ateng a tí lán^ogá angbá

coiffer

gí lán^ogó óse sèngé / lo goe sára ^[kwafɛ]*[kwafɛ] tí lo kóé, leke yí kóé téré tí

Ep lo / (question from Audience) *bon, lo tene *bon, wále tí mbi, mo hinga

kóé ape ? / kékéréke ape ? / fáa ngása, leke yí kóé *tout / tenetí lo fa

na mbi lá ní ká, lo tene, *bon aake nzoni fadé mbi ^Σleke kóbe, mbi leke

[table]

*table nzoni, lo gá lo na mbi ate awe, sí fadé lo kamáta mbi / yángá tí

lo, lo tene na mbi tongasó / *bon, ála lán^ogó, lo ^Σ*[kwafɛ] lo leke téré

tí lo kóé / na ndá péréré, lo ngbá, lo tene, wále tí mbi, mú *chaise longue

[tualet]

só mo zía ká na gígí / mbi de na yá tí da tí sára *toilette tí mbi / lo

[raze]

razer

*[raze] kóé kóé tout, lo leke yí kóé *tout, bongó tí lo só *arépasser

[pantal]

cravate

kóé *tout, *costume só na *pantalon kóé *tout, *[cravat] só aleke, azia

na ndó tí mbéni ^[se] *chaise / *bon, lo sukúla ngú kóé / agá ayú bongó só.

ayí tí sí ^[set] *sept heures, kúí así awe, aake lútí na gígí ká / ahúnda wále

só, atene, Jean aake na ndo wa / wále só alutí abáa lo, ngbii, atene í,

*mais kóli só ahúnda lo só, lo tene *l'heure agá ndurú awe só, *mais,

[petetre]

*peut-être kóli só láá kúí ní láá así só / lo tene, lo eke na da / lége

tí wále tí húnzi *encore aake ape / tenetí lo báa lo, lo eke zo ndé awe /

*bon, Jean ayí ká na da, atene, *oui, mbi ngbá tí yú bongó / lo yú bongó

cravate

[sulye]

soulier

[suset]

chaussette

*[kravat] kóé *tout, lo yú *[sulye] tí lo *[suset] kóé yí kóé *tout awe /

*bon, lo sí gígí na yángá tí da, alutí, abáa lo, abara lo / atene *bon,

mbi síawe / *bon, atene, m[#] dutí na sése / lo fa na kúí atene, dutí na

*chaise long^{ue} só / *kúí adutí / *bon, lo kírí *encore, lo lí na da / lo

sí gígí, lo tene *bon, *l'heure só m^{fa} na mbi alíngbi awe / *bon, ána

goe na *table fadesó / ála goe na *table / te kóbe / wále só adutí ká

kúí adutí ká, lo dutí tí lo na ndo só / *bon, ála te kóbe ngbii /

(question from audience) *bon, fadesó, ála te kóbe kóé awe / *bon, sukú^{le}la

mabóko awe / kúí así gígí, adutí na *chaise long^{ue} ká *encore na gígí / *

*bon lo, Jean alutí na da ká atene, *bon, kúí fadesó *l'heure alíngbi awe /

fadesó *huit heures ah^e away, aake gá ndurú na *neuf heures bon asára yé /

mú mbi fadesó, í h^e, tenetí mbi yí tí kú mbéni yí *encore, mbi leke yí

kóé awe / lo tene *bon, ake ngbanga tí m^o tí *forcer^{[force]m} mbi pape / aake mbi

só leke téné na m^o kózo ní tí kamáta m^o / ngbangatí[#] m^o tí *forcer mbi aake

ape / m^o dutí / mbi vení, fadé mbi hinga *l'heure na ndo só / dutí ngbii

ngbii ngbii *jusqu'à / na pekó ní, lo éré ndo *encore, lo tene *mais, mbi

kú yé encore / *l'heure aake yí tí h^e só / *mais mbi vení mbi sára téné

tí mú m^o, ngbangatí[#] m^o eke da tí *forcer mbi ape / gí na yángá tí lo k^e

tongasó / na pekó ní, lo gá, lo linda da, lo dutí na *table / kúí agá linda

da *encore adutí na *table / wále só adutí, na Jean adutí tí lo / atene

*bon, Jean, m^o má mbi, kúí / aake mbi só aake téné tí kamáta m^o giriri /

kózo téné tí kózo wále tí mo só lá ní agá akírí téné atene, mo kángbi

masoro, mo mú tí mbi na mbi tí bata áméréngé tí mo tenetí ^{fa} ~~fa~~ *áfamille

tí mo agbanzi só, mbi má só awe / ndá adé, tí *deuxième só, atene lége

óko tongana tí kózo wá^e só, mbi má téné só kóé awe / mo tene mbi má ape /

mbi eke zo só leke téné tí kamáta mo, mbi má téné só kóé awe / ^{*mais mo} ~~améme~~

[pauvre] ^a baa * pauvre lo só mo mú lo na pekó lo hinga ndará^a tí mo, lo hinga ^[mayer] ~~[mayer]~~ ^{manière}

tí mo pepe / na lo vení ahinga téné só tí kírí só / *bon, fadé só, mbéni

yí tí mbi tí sára ^{tenetí} ~~tenetí~~ mo aake ^{pepe} ~~ape~~ / mo baa wále só / tenetí yé /

tenetí lo só lo leke só, tongana mo sára ^a *place tí yángá tí mo pepe, sí

mo ke léke óko, mbéni lége aake ape, tí mbi tí *arrêter tenetí mo lá só /

[merci] ^ó *mais merci tenetí wále só, akírí téné só, na mo sára kébe só, mo mú na

ákótá zó ála te kóé awe só / mbi yí mo fadesó, Jean, áwale só kóé *tout

na áméréngé tí ála kóé kóé, mbi yí mo tí batam ála óko pepe / mbi hinga

mo eke na mérengé na ála míngi, na *deuxième só ade adú mérengé na ^ó ~~mo~~

pepe, kú fadé mo báa / *bon, ^fsadesó, zía ála kóe ála goe na ^c*plage tí

*famille tí ála kóe *tout tout tout, mbéni angbá éko pepe / wala ^ymó húnda

mérangé tí wále, wale ^osó [/]mó dú na lo, tí wara mbéni nginza da, wala tí

mú mbéni mosoro na mbáge tí ála ^otóngasó, mbi yí mo tí mú pepe / zía ála

kóe / *bon, fadésó, lo só angbá na mo só, fadé mo hinga, fadé mo dú na lo,

ahó ála só kóe ^{+tout} / mbi hinga lo dú pepe / máis, fadé mo dú na lo, ahó ála

só kóe *tout / *mo má mbi ^yawe ? / Jean, na mbéni téné, tanga tí téné mbi

yí tí kírí na mo, kúí tí mo aake pepe, *jusqu'à jusqu'à, mo *vieux /

mo sára ⁹puru na [/]téré tí mo, mo na wále tí mo kóe / wále só ^omó na lo ála

[afatige]

*vieux, ámérangé só *afatiguer, tí tambéla tí mú mo, fadé ámérangé ní x

sóngó

ahinga pepe / fadé mbi mú na mo kobéla tí ^{sóngó}li, na fadésó mú kobéla

^o na mo na
tí ^osóngó lo ~~hoxox~~ mbi mú na wále tí mo / *bon, na ámérangé ní agoe x

tongana ayí tí goe x tí gí tongana mbéni yoró, ála yí tí kírí, mo hó awe /

hóra

^[ara]
só mo *vieux awe, mo ^s^h[ara] na sésé ^hárángó / *bon, tongasó sí / fadé mo

dú gí na wále só míngi / *bon, áíta, ^alége tí téné só, tongana babá

tí mo vení adú mo awe, mo kpingba mo gá kóli awe, sí mo yí tí mú wále,

dó téré tí mo pepe / mo gí, mo bá^a, mo má téné tí yángá tí lo / kózo ní

mo de má³ mú nginza pepe, má téné tí yángá tí lo, hinga téné tí *fam¹pile¹

tí lo, sí fadé ála mú mbéní yí tí fúti mo pepe , sí fadé lo má yángá tí

mamá tí lo, na mbéní téné só alíngbi pepe, tí fú^trí mo pepe / na tongana

mo dó téré tí mo, mo mú mo *mar^urier awe, lége tí [mariye²z] *marriage aske ngangó

míngi / na mo hinga yí só ayí tí sí ^{na} ~~am~~ mo na pekó, lo [sáze] *changer yángá tí

lo awe, ^{fa} ^alo fúti lége tí mo / tongana mo vení mo eke mérengé tí Nzapá

tongana mo mú wále awe, lége tí lo nzoní, bá^a lége tí aú tí lo nzoní, bá^a

lége tí ^o koo tí lo nzoní, sí, tongana mo hinga lége tí ála kóé awe, f^aadé

siriri aske da, na mo dutí na yá da tí mo na wále tí mo nzoní, na kusára

só mo eke na ní fadé lo má' yángá tí mo lége tí yí kóé / tere tí mbi awe /

tongasó, mbéni téné só mbi yí tí tene na pekó ní aske, téné tí

^e
*parabol^e tí kótóró tí áni / ákótá zo tí kótóró tí áni atene, yángá^{a-awu} ahú [Lawú]

ahó^e tí ngo só zo apíka / tenetí yé, ngo aske yí só ála ^{na a} leke^a pika atoto

míngi / *même ázo amá / tongana ála eke yóngóro , na yángá aske kété yí

só / na atene yángá^h ayú^o ahó ngo só zo apíka / tenetí tongam yángá asára

tene, *amanquer pepe, fadé mbéni amá, na lo mú^{na} lo tene na mbéni, na mbéni

amú atene na mbéni, na fadé téné só agoe *jusqu'à ndurú tí sí ndá sése

kóé / tenetí *même, tongana zo' ahónde yí na ndó wa na lo sára, na lo tene

na mbéni zo, lo tene yí só mbi sára aske gí mo só mbi hínga mo só vaní

mbi yí tí fa na mo / fadé mbi fa na mbéni zo. pepe / *amanquer pepe mbéni

zo ní só zo ní só ahínga lo^a eke / fadé lo fa na mbéni zo tí lo ngá / na

fadé lo hó tí tene na mbéni, na fadé agoe tongana^{só}, aske tenetí só / mbi

tene, ^{ngo} yángá^h ayú^h ahó ngo / só tene óko tí mbi awe /

Tere na ^o pude / mbéni lá, Tere agoe tí sára kamba tí lo / tongasó,

[griy5]
grillon

Tere atingbi / mbéni wále aeke zia *~~[griy]~~, ^o dingo, na yángá tí gbanu,

na ndó ^{la kére} / na tongana Tere así na ndo tí wále só, na lo báa *~~[griy]~~

só awe, lo tene, ^{la kére} zia sioní yí só na *~~[la kére]~~ tí sára na yé / só kóbe /

na wále so atene, *oui, só kóbe tí mbi / tongasó Tere atene, mú mbéni na

mbí kété, mbi báa, tongana aeke taá kóbe / mbi tara mbi báa / ^gtonasó, ~~xxx~~

wále só amú mbéni ^{grillon} *~~[griy]~~, só áni dí éré tí ní na yángá tí Gbanu ^o dingo /

na tongana Tere atara, o, anzere míngi, tenetí wále só akeke na yíngó /

tongasó, Tere atene, *bon, ^gwále só akeke nzoni míngi / mbi hý tí mbi fadesó

tí goe tí sára kamba tí mbi / na lo goe lo sára kamba / na lá kúí, lo kírí

na kótóró / *mais na lá ní só, lá asu míngi, sí ^o dingo só aole pepe /

sí ^{grillon} *~~[griy]~~ só aole pepe / tongasó, lo kírí na kótóró, na lá kúí lo goe

lo sára téné na ^o pude / lo tene, ^opude, ^[ɛdɛ]kékéréke mo gá, mo goe mo *aider

mbi, na kamba tí mbi só mbi eke sára / tenetí mbi eke sára ^o gburaga, na

nambi na
mbi yi mo ti goe ti saraⁿ gburara só / tongasó pude alóndó, na ndá péréré

agá ate lo / tongana ála lóndó ti goe, Tere akamáta kótá sakpá óse ti

áwale ti lo. / naⁿ pude ahúndalo atene, mo kamáta kótá sakpá óse ti sara

na yé / na lo tene ní áke an yá ti mbi, mo gá í goe, fadé mbi fa na mo

téné ní / na tongana ála tambéla na álagá ndurú ti sí na ndo ti wále só,

lo *commencer ti lungúla ndá ti téné só na wále ti lo, lo tene naⁿ pude

lo tene, mbéni wále na ndo só áke zia kóbe ti lo na ^{lakéré'} ~~[la kere]~~ / tongasó mbi hí

mbi hínga lá ade asu míngi sí aole pepe / fadé lo kírí ti zia lá só / *

só
3 tonga^{só} tongana í gá ndurú na ndo ti lo, fadé mo kú ti mo kété, na pékó,

na mbi vení mbi goe mbi tígbi lo, mbi sara téné na lo / na tongana mbi

[lakere]
lakéré
angbá ti sara téné na lo, fadé mo gá, mo ti na yángá ti ~~[la kere]~~ ká mo

*grillon
*commencer ti te (...) dingo só. / ^{na} fadé tongana mbi báa mo awe, fadé mbi

tene, mo gá, mbéni ndeke afutí kóbe ti mo / na tongana lo goe ti tomba

mo, mo kpé míngi pepe, *mais mo uru gí yété kété na yángá ní, na mo mú

mo eke te / fadé mbi tene na lo mbi tene lo tomba mo, ngbangatí ndeke só, lá

kóé na kótóró tí í lo fúti kóbe tí zo míngi / tongasó "pude amá téné ní

tongana ála sí na ndo só lo kú, na lo sí na ndo tí wále só, na lo baa

^{*grillon} wále sí azia ^{lakéré} ~~*[griq]~~ dingo só na ^{ti} ~~*[la kere]~~ kóé awe / na lo *commencer^{ti}

sára téné / wále só atene o, mo kírí awe na lége tí kusára tí mo só

mbéní / le tene *oui, mbi eke kírí / sí mbi tene mbi gá tí baa mo tí

[#] bara o mo kózoní sí mbi hý o / tongasó, tongana lo de tí sára téné na

^{lakéré} wále só, lo yí tí baa ndó, "pude atí ká na yángá tí ^{ti} ~~*[la kere]~~ ká, na lo

*commencer tí te, tongasó lo tene, o, wále, mo baa mbéní sioní ndeke

^{lakéré} vení, atí ká na yángá tí ^{ti} ~~*[la kere]~~ aake te, aake fúti kóbe tí mo só /

tongasó, tongana wále só ayá lé tí lo, o, bíangí ^{ti m} "pude aake te ngangó

míngi / na tongasó wále só *acommencer tí goe ^{ti m} ~~tonbá~~ lo / tongana lo bi

yí na mbáge só, lo uru lo tí na mbáge ká, lo eke te, na ^{Tere} ~~xxx~~ atene, mo

tomba lo ngbangatí ndeke só aake sioní míngi / tongana mo sára búbá fadé

lo fúti kóbe tí mósó kóé lá só / tongasó wále sí angbá, na tere tí lo tí

tomba lo / tí tomba lo / na lo kpé, agoe kamáta.... Tere akpé, agoe

grillon
kamáta sakpá só, lo gá así, amú ^{grillon} ~~grillon~~ só, así sakpá ní, lo mú só, lo

goe zía ká, akírí *oncore, lo mú así, lo kírí lo ~~zía~~ zía ká, na ndá ní

lo mú bozó tí lo só ake na ~~má~~ mabóko tí lo, ló sí yá ní, na ndá ní lo

kpé / tongasó tenetí lo leke téné ní na "pude kózo ní awe, na tongana

lakéré
"pude abáa, lo eke *encore na ndo tí ~~fla-keret~~ ^{lakéré} ká pepe, lo hinga yí

kóé así awe, na lo kírí na ndo tí lo / lo uru lo uru tí lo, lo hý tí lo,

lo tí Tere ká / na tongasó, tongana wále só ayí ~~tíkírí~~ [#] , o, abáa Tere

pepe / sí atene *comment, kóli só alutí na ndó só ake na ndo wa / *mais

ló hinga lége tí lo pepe / lo *penser lo hý tí goe sára kamba awe / tongasó

"pude akírí atí lo ká, na ála mú sakpá óse só / "pude amú tí lo ^e ~~sko~~ ,

amú sakpá ní sko, na ^e ~~ere~~ amú tí lo sakpá ní sko / na só na yá tí bozó

tí lo só / ála eke kírí na kótóró / ála tambéla / afáa ngú sko / ála goe

na así na ^e sangbi lége só agoe na kótóró tí / pude / tongasó ^e pude atene

*bon, mo lutí mbi bara o mo tenetí mbi yí tí hó tí mbi fadesó / na Tere

atene, *oui, mo zía sakpá só na lí tí mo só, na ndó ní tí mbi só, sí mbi

goe / tongasó lo tene, ho, mbi zía na lí tí mo tongana yé / só ake

tí mbi ape / ake tí mo tongana yé / mo goe tí mo yí tí mo pepe, mo sára

gí ngiá , mo te tí mo na yángá tí mo ká / na só kóé, mbi vení mbi mú yí

tí mbi tongasó, mbi língbi tí kírí na yí tí mbi na kótóró, na *famille

tí mbi / [#] pude atene, o, téné[#] ake tongasó / lo tene *oui, gí só, mbi

língbi tí mbi zía sakpá só na mo pepe, só tí mbi / tongasó ^e pude agí

mbéni téné só lo língbi^{tí} tene gbá / tongasó lo tene⁺ bon, mo tene ake yí

tí mo ake nzoni míngi o / tongasó^{só} lo mú sakpá só, lo zía na ndó lí tí

lo só Tere ake yó / na Tere atene *bon, mo goe tí mo, na fadé mbi eke

goe yí⁺ tí mbi / tongasó, lo eke tambéla / *mais ^e pude *apenser, alutí

na ^e sangbi lége só, atene a, mbi sára yé, sí mbi língbi tí wara kóbe só /

^{aεke}
 tenetí tongana mbi pepe, fadé lo língbi tí wara kóbe só pepe / *mais
 tongana yε, mbi sára yí tí nzoní na lo, ^k / lírí lo ngbanzi mbi tongasó ngbanga
 tí yε / *bon fadé mbi hinga / tongasó, ^[mayer] pude só aεke na *manière tí sára

[mira kəle]

*miracle tí lo / *manière tí hánda aεke na lo / tongasó lo uru lo hó na

*devant tí Tere ká, lo *tourner pendere likongó só aεke pendere míngi /

[#]
 kékéaεke da, alutí ká na lége / tongasó Tere agá ká ngbii / agáabáa / [#]

abáa likongó só atene *bon, mbi gá na ndá péréré só, mbi ^{dim} báa likongó na

ndo só pepe / tongasó lo ké só, lo hó / lo mú likongó só pepe / *bon,

[apāsye]

pu^e pude *apenser, atene *bon, mbéní yí aεke yε / *bon fadé mbi goe ká mbi

*tourner mbéní yí / mbi gá mbéní yí ká na *devant *peut-être fadé lo mú

só / na lo kpé lo goe ká lo [#] *tourner pendere ^{zεmbe} ~~zεmbe~~ tí áwále só ála leke na

yángó tí giriri / tongasó lo ⁰ *t^uurner aεke lángó na lége / na tongana

Tere así abáa, atene, só kóé aεke mo ^e pude vení mo sára *manière na mbi /

lo hó hóngó / agoe [#] *atourner ^{ngáfo} só aεke mú na wále giriri / aεke

masoro tí wále só ála mú na ní giriri / aake ká na sése / na mbi tene yé,

mbi tene yí só aake "pude, ma "pude vení sí, ma sára *manière só na

mbi / ^{mbi} ~~mm~~ gá na ndá ^{péréré} ~~mké~~ só mbi de mbi báa yí só na ndo só pepe / e,

aake gá ngangó míngi na "pude / "pude atene, *comment, *mais lo hinga

*manière kóé / fadé agá tongana yé / mbi wara lo tongana yé / tongasó "

pude aake *penser mbéni yí, lo bi bé tí lo na mbéni yí lo tene, aa, mbéni

~~yí~~ yí só Tere ayí ^gmbí, aake só / lo yí tí wále míngi / yí tí wále / tongana

mbi tene yí tí wále, ma hinga téné tí ee / yí tí kóli na wále ee / *bon

tongasó, tongana lo fáa ^émbéni ngú óko awe, aake tí goe na da tí lo / tongasó

lo goe na yángá tí dú ngú só, Tere aake yó, na lo *tourner téré tí wále,

lo zía ká / na yángá tí ngú ní só / tongasó "ere agá afáa ngú / tongana

lo fáa ^éngú, na lo ^{zía} ~~gá~~ ^{sakpá} na sése, lo tene lo goe tí yó ngú / tongana

lo goe tí sí na yángá tí ngú só, o, lo báa téré tí wále aake / na yángá

tí ngú só na ndo só / na lo tene; andaá mbi *penser mbi tene wále tí mbi

y ahinga yí, lo eke búbá tongasó / wále akpa tí girísa mará tí sǐ só / *bon

téné pepe / fadé mbimú mbi goe mbi sí ká na kótóró sí í na lo í sára kótá

[parab]

*palabre / tongasó lo mú lo mú téré tí wále sí, lo goe lo zía na ndó tí

ti grillon
sákpá tí ^{ti grillon} *gríp só, ɔ dingo só / *bon, lo goe lo sukú^{la} ngú kóé / na

[debiyur]

lo gá lo mú sákpá ní, lo *débruir lo zía na lí tí lo tongasó, tongana lo

eke *monter awe, tí goe na kótóró, ɔ pude só, *acommencer tí sára *miracle

grillon
na ndó *gríp só / lo tɛ só na ndúzú kóé lo sára purú así sákpá ní / lo

tɛ só na gbé ní, lo sára purú así kóé / na tanga tí dingo só (...) anghá

Tere
na ~~teré~~, aake gí só na yá tí bozó sóawe / tongasó Tere aake yɔ, agoe na

ní / agoe na ní / tongana así ká na yángá tí kótóró, wále tí lo abáa lo,

[wala] i
na ámérengé tí lo abá lo / atene *voilà, kólé / tí mbi awara kóbe lá só awe /

babá awara kóbe, ámérengé adé kóngó / ála kpé na *devant tí lo / na tenetí

ane míngi lo tene ála kú / tongasó tongana lo goe lo sí ká na yángá da

awe, na ála mú an lo tí zía na sése / tongasó wále ní ayí tí báa ndo, gí

purú tí ndeke vení sí' [...] así sakpá só / na abáa "pude, ndeke só,

aake dutí na ndó tí purú só / sí atene na Tere, atene, hó amú purú só

tí sára na yę / amú purú só tí sára na yę / tongasó Tere abáa bíaní, aake

taá "pude vení só aake dutí na ⁿndó tí purú só / lo vení te yí só kóé sí lo

dutí na ndó ní / na tongasó yángá tí lo akáí / lo *tourner lé tí lo, lo

ake gi mbéní yí / na lo báa ^kkéle aake ká na sése / tongasó lo tene na

mbéní mérengé tí lo atene, mo mú na mbi kéké só / tongasó, mérengé só amú

~~ké~~ kéké amú na lo awe / *bon, tongasó ^{só} lo gá lo *placer li tí lo mbírimbí

tí píka lo na ndó tí purú ní / tongana atara tí goe tí píka lo tongasó awe /

na ndá ní, "pude só auru awe, na tongana auru awe, agoe lí na yá da tí

Tere / tongasó adutí na yángá tí kótá ta tí ngú, só ²áláyó na ngú / lo dutí

da / tongasó lo lí da língó na pekó tí lo / ayí tí píka lo, na yángá tí

ta só, lo uru na mbáge ká lo fá ²ta só / na ndá ní, lo *commencer tí dutí

na yángá tí ámbení yí tí lékéngó kóbe tí ála na da / tongasó Tere afúti

yí só kóé kóé kóé / na ndá ní lo sí gígí awe, lo gá, lo dutí na lí tí wále

tí Tere / tongasó Tere atene na wále tí lo, atene, wále ^[bužɛ] *bouger téré tí mo

pepe, dutí kpó, fadé mo báa yí só, mbi yí tí sára na lo / na tongana^{so}, u,

lo (...) lo yí tí pika ndeke ní, *máís lo pika lí tí wále tí lo / *bon

ndeke ní auru na^e lí tí mbéni mérengé tí Tere na mbáge ká / tongasó ^{Tere} ~~xx~~

*acom^emencer tí pika ámérengé tí lo kóé na sése awe, na pude auru agoe na

pekó tí da / tongasó lo língbi tí wára lo pepe / tongasó lo kírí lo báa

wále tí lo, na ámérengé tí lo, só ake toto tenetí ponó tí pikángó só /

na ndá ní, tongana lo dutí na ndo tí mbáta', lo eke lo eke *penser só

kété / ayí tí báa ndo, *pude auru ká ^[ženu] encore agá adutí na ndo^{*genou} tí ~~gr~~

tí lo na ndo só / tongasó lo báa lo ngbi / lo tane *bon, *genou tí mbi

mo ^{yí tí} yingi éko pepe / dutí kpó, fadé mo báa yí só mbi sára / tongasó^ó

lo mú kéké só, lo zía na téré[^] tí lo, na lo tí na sése awe / tongasó

*pude awoko ála kóé awe na ndá ní, akírí / (...) na kótóró tí lo / mo báa

yí só, Tere aake zo tí *manière míngi / lo tara tí hó hánda tí "pude só /

*mais alíngbi tí hó hánda ní kóé pepe / ~~lo tí na hánda ní kóé pepe~~ / lo

tí na hánda, na ^{ya nísó} yí ~~xi~~ lo yí míngi / tongasó, tongana zo ayí mbéní yí

míngi, bé tí mo báa yí ní tonga ^{na} yí tí nzoní sí mo ~~xi~~ yí yí ní míngi /

bé tí ^{mo} ~~xi~~ aake da / mbéní ^{la} yí só mo yí míngi akírí asára mo sioní / fadé

amú kóá na mo mbéní / só aake ndá tí ~~téne~~ tí tere /

ála dutí kpó / ála má tere tí mbi, ^Nngafo Pierre / tongasó mbi yí tí
tene tere tí mbi na pópó tí ála / *mais, tere ní, fadé mbi tene ndá ní kóé,
na pekó ní, mbi hé biá ní / *bon, tongasó, Tere, lo goe na mbéni *devant tí
⁹zo, ⁹éré tí zogní Guenewęę / tongasó lo goe {nzaze} mērengé tí lo / *mais na
pekó ní, tongana lo goe sára (kógará tí wále ní ngbii), lo bá ^amamá tí wále
ní aske ^epndere míngi, na kóá tí devant tí lo aske nzoní míngi / tongasó, ^s
bé asára lo / na lo tene "mbi sára tongana yę, sí mbi ^bkóngbi na kógará tí
mbi ^{só}só" / na tongana ^{só}lo sára, lo gí mbéni lége ndé / tongasó lo mú kótá
kobéla, lo tene "ní sára (bon manière) ^εtítne kótá kobéla asára ní sí / bon
ní wára lége tí bóngbi na kógará tí ní" / tongasó lo wára kobéla tí kate /
lo so alíngbi óko pepe / mais tongasó yángá tí kógará ní aolè, atene "tenetí
yę" / na tongasó, lo ^r*commencer tí gí yofó da ngbii ngbii, o akara lo /
tongasó lo goe na *place tí mbéni ⁹mo nganga ⁹éré tí lo Yakongo / tongasó lo
tene, "Yakongó, mbéni yí vení akára mbi, sí mbi gá na place tí mo / ^rTere agá

[porte]

ngbangati mérengé tí mbi / tongasó lo "porter malade mingi / tongasó mbi ^

húnda mo mo goe gi mbéni mo báa / tongasó Yakongo abáa ngbii, atene lo "yí

só aake mbéni ngangó yí pepe" / lo, tongasó lo goe, lo sí lo mú kété kété bóndó,

lo zía na yá tí ngú / bon, tongana agoe na yá tí "dimanche óko, ⁱ ^{ní} gadé ⁿⁱ goe

tí báa ndá ní / bon tongana só, tongana kótará tí Tere akírí na kótóró, amú

bóndó azía na yá tí ngú awe / na pekó ní tongana así na "l'heure ní, bon,

Yakongo ago^e / bon, tongasó lo commencer tí gi ndá tí só ^{ng} ⁿⁱ ngbii, lo tene "oui,

aake nzoni / kobéla só aake mbéni kobéla ndé pepe / bon, Guenewye o, tongana

lo yí da, lo goe lo fáa mbéni kugbé só, aake na yá tí ngú / éré ní atene "ombe

tongasó, lo gá lo zía na devant tí.... "pese tí lo ge / tongasó lo koro yí

só, fadé kobéla ní ahúnzi / mais tongasó bé tí "ere asó / atene, "o só aake

téné tí kamelá mingi, taá zo só ní gá tí mú wále na devant tí lo, sí

a-"démerder tongasó" / tongasó Guenewye ní atene "ákógará tí mbi, mo báa

yí tí ngangó veni asára mo / téné pepe / tongana mo sár^at, aake yí tí kúí

vení sí asára mo / na bé tí mbi alángó pepe / na m^bi eke na vundú / tenetí

tongana mérengé agá na place tí zo yá yí tongasó a-*passer lo, mbi eke na

ngiá pepe / tongasó, mo kánga bé tí mo, mo sára o / na lo tene "oui, tongana^{só}

fadé mbi kúí" / na kógará ní atene "mo^{*non}, kógará tí mbi aake nzoní mo sára

tongana mo *ça va, mbi báa mo nzoní / na fadé mbi eke na ngiá tenetí mo eke

mérengé tí zo / tongasó, ^rtee ahá gbá / alóndó na tongasó tongana lo zía

pese tí lo, na téré tí kógará tí lo awe, na kobéla tí lo ahúnzi / mais na biá

tí Tere ní atene / (song) tongasó lo commencer tí hé biá só, (...) tí goe na

ní ngbii / tongasó na pekó ní atene "oui, ndá tí kobéla só asára kógará^s tí

mo laá / tongasó, Tere alóndó awe, awara ça va / [...] só atene "ngbaⁿgatí

yé Tere abáa^a káá tí kógará tí lo, ^{na} ⁱⁿ lo eke na nzara mⁱⁿgi tongasó / lo sára

bon *maliⁿh, lo wara kótá kobéla tí ngangó / tongasí vení, tongana lo bóngi

na kógará^áatí lo awe só, na nzara ní ahúnzi awe / só aake ndá tí téné tí

Tere ní laá /

Ze₂

ae na wále tí lo, ála goe tí leke bobo / na pekó ní, ála goe así ká

na li tí bobo, ála wara bobo ukú / tenetí ze aeke na wá^ele tí lo ukú, na

ámérenge tí lo ukú / na lo leke tí lo óko, na tí áwale ní kóé ukú / na

tí mérenge ní ngá ^{óse} / tongasó ála leke bobo ní kóé / ála goe tí gí

anda tí goe tí ^{zia} na ^obbbo ní / [#]napekó, mbéni yama éré tí lo atene

kpan, na yánga tí ⁿGbaⁿ / na pekó ní lo fáa kugbé míngi míngi na tenetí

áwale tí lo ukú / na tenetí ámerenge tí lo ng^á ^áóse / na tí lo ngá / na

pekó ní ála gá, a-*commencer pika na ^ésáse tí ^{nda}hám na ze ní / bíá ní

atene (song) tongasó, na mérenge só amé téné ní kózo ní, alóndó na li tí

bobo tí lo ní akpé, agá así na mbéni ⁿmérenge ní atene lo, mbéni yí aeke

zonga babá tí ní, atene mbora be dua nu gok / *mais só aeke tí lo nzoni

ape o / mbéni mérenge ⁱna atene só vení, ⁱdutⁱ ⁱmá ní sí / na pekó ní

ⁿkpaⁿ a-commencer na ámerenge tí lo / azia mbéni na li tí bobo tí kózo

ní / azia yángá tí lo na bíá ⁱna *encore / (song) na pekó ní mérenge ní,

ála commencer tí kpé ála gá sí na mamá tí ála / na pekó ní mamá tí ála

atene ála, o yé / ála tene mbéni yí láá ake zonga í na babá tí í na ála

¹
kóé o / sí wáte ní atene, o búbá tí ála míngí / *mais ála eke ámérengé^é

kóli ape / ámérengé óse ní atene, *bon mamá tongana mo tene ní eke búbá,

^t
dufí, fade mo má ní o / na kpan azía yángá tí lo da encore na ámérengé ní

^é
kóé / (song) na wále ní a-commencer tí kpé, agá así na mbéni / na ála sí,

ála dutí na pekó ní, kpan a-commencer tí zía yángá tí lo da / a-commencer

tí hé bíá ní ahé / (song) na agá sí na wále ní, na ála otá kóé na ámérengé

ní a-commencer tí kpé / na agá así na ^{na}gonk^{na} atene, ála dutí, kóé

¹ ¹ ^t ^{pikó ní}
gá mbito ¹saá asára ála / ála ^tdufí ¹fadé í báa yí ní / tongasó^a ála commencer

tí hé bíá ní / (song) na tongasó, gonk, na áwále tí lo ní kóé, akpé / na

kpan azía ámérengé tí lo na lí tí bobo ní kóé / na agoe adutí na ^atongax

ní ká / na ála mú bobo ní ngbii na ndá péréré, mérengé tí gonk, agoe tí

kó¹ ngunza / na pekó ní, mérengé tí kpan agoe / atene búbá tí ála, í na

^{mbi}
 ábabá tí í ^{an} ámamá tí mbi láá í hánda ála na bí só, títene í wara bobo

na *place tí ála / mais só búbá na ála / mo báa bobo ní láá mbi eke te

só / na pekó ní mérengé tí gonk amá téné só, agá na ngunza ní ⁿngbii /

agá atene na babá tí lo atene, babá o, ála só ahánda í na bí só, ^aake akpan

laá ahánda í na ámérengé ní o / na pekó ní, bon, mérengé tí ze atene na

mérengé tí kpan, dú tí ála ^εa/ke na ndo wa / ála tene da tí í aeke ká /

na pekó ní mérengé tí ze agá fa dú tí kpan na ^εz/ ní awe, kpan afa papa

na yá tí dú ní ngbii na ^ráméngéngé tí lo / na pekó ní, ze agá tí zía wá na

pekó ní kpan ní, a-commencer tí ^opempe pempe pempe, tongana papa ní atoto

^okpuí, lo tene ^ofai, mi dea ne me ^{an}pekó ní a-commencer tí toto,

acommmencer

pempe pempe pempe ngbii / tongana atoto kóé awe, na ze ^{akuma} [kuma] tí zía

papa ní / tongana azí, amú atene, o lo láá mbi mú lo awe ^ua/ na amú na

[laná]
 *langue

mérengé tí ngbii / tongana agá tí te, na afáa ⁿ[langar] tí ála, só sí

tongana mo eke kóli *il faut mo sára yí só alíngbi na kóli tí sára /

Subject Zs, Wives and Children

Code F 47 Page 4 (4)

mais mo sára yí tongana wále wala zo tí mbito pepe /

*bon, mbi yí tí tene Tere tí mbi / mbéni zo aake, mbéni kóli aake,

lo dú mérengé tí lo míngi / tongasó, ákóli agoe ngbangatí masía tí lo ní /

na tongana ála goe, ála lángó, tongana ndá adé, ála mú ^ákpóka, ála ^ágoe

tí fáa yáká, / tí sára yí tí kógará ní / na kógará tí lo atene, *non, ^{kógará}

mo goe mo fáa yáká pepe / mbi yí tí tene mo fáa yáká pepe / *mais yí óko
[fatigue]
mo *fatiguer

[bezuẽ]
mbi *besoin, ngbangatí ze amú ngása tí mbi kóé, ahunzi awe / da tí ngása

ní fadesó aake séngé / yí aake na yá ní pepe / tongana mo yí tí mú wále

na *place tí mbi, aake nzoní mo goe mo gí ze / *jusqu'à tongana mo mú lo,

gá na ní na mbi / mo mú lo na finí / títene mo fáa lo fángó pepe / mú lo

na finí, mo zía kamba na gó tí lo / ^{*jusqu'à} ^{ka} mo gá na lo / mo sí na kótóró, mbi

báa lé tí lo mbi fáa gó tí lo, mbi te / fadé mo mú wáte ^l tí mo, mo goe /

só, taá nginza tí ká na pekó tí wáí ^e ní aake gí ze / tongasó ^{na} mo sára

kusára ^{mo} *fatigué pepe ngbangatí mo fáa géré tí mo séngé pepe / tongasó ^{na}

kógará tí lo *apenser téné ngbii / atene o, kógará, mo hinga téné tí ze

kóé / ze ^ε a^ε ke mbéni zo tí goe tí mú lo na finí tí gá na ní na kótóró, aake

mbéni ngangó yí / tongana mo yí mbi tí mú mérengé tí mo pepe, mo sára téné

tí ze na mé tí mbi pepe / ze aake mbéni zo só awara mbi kózo ní / angbá

kété lo yí tí fáa mbi / *mais tongana mbi ^{gá} ⁹ ' tí sára kógara tí wále mo

sára téné tí ze na mé tí mbi pepe / tongasó lo mú lége logoe / tongasó,

ní,
Tere amá téné tí wále ~~na~~ na lo lóndó lo goe kógara tí wále ní / lo goe

lo lángó ngbii ndá adé awe, na lo mú ⁹ ³ *kpóka lo goe tí sára yáká tí gozo

tí fáa gbé tí gozo / na ákógara tí lo ⁹ [ade fá] *adevant lo atene *non, mo goe mo

fáa yáká pepe / ngbangatí ze afáa ngása tí mbi kóé / ngonzo ní ade tí gbó

bé tí mbi / tongana mo yí tí mú wále tí mo tí goe na ní, aake ² n²oní mo

goe mo mú ze mo gá na ní na mbi na finí, mbi fáa lo mbi te / tongasó,

nginza tí ká na pekó tí wále ní. láá / tongasó, Tere atene kógara ^ε mbíni

yí aake ^y ^ε sí mo toto / ze aake mbéni yí tongasó mbi goe mbi sí na yá ^{tí} ^y

ngú só, mbi mú ze mbí ^ε sígígi na ní fadé, mbi mú wále tí mbi, mbi goe /

mbení yí só mó eke toto aake ze e / tongasó, lo m¹ zembe lo mú likongó,

lo mú lége lo h¹ / lo goe lo ^[desa] *descendre na yá tí gbakó, na lo *commencer

tí báa ndo / lo báa ndo / lo báa ndo / lo goe na ní ngbii / na tongana lo

goe lo sí na mbení ndo tí kéké ní, kéké akungbi, ¹ náake su na ndó tí kéké ní /

tongasó ze agoe ^[monde] *monter ndó tí kéké ní, alángó / tongasó Tere agá así,

*acommencer tí zingo lo / atene, ze / ze / ze aake lánzó / na lo *commencer

tí éré ndo / ze/ze/ na ze alóndó na lánzó, ní atene só yé / sí mó éré

mbi tongasó / na ze ayí tí sára ngangó na lo / na lo tene, ^ho, ze, tenetí

yé mó sára tongasó / só ángasa láá así síngó na gígí na ndo só, tongasó

mbi gá tí tene na mó, títene í goe na mó ngbiii, ^{tongana} ^{goe} ¹ ¹ sí na pekó tí da / *bon

mó hunzi té¹ ² ¹ mó, ^{na} mbi goe tí mbi na kótóró ká / *bon, tongasó na ^{fadé} ¹

lungúla
mbi ¹ ¹ yángá tí ángasa ní, tongana ála sí gígí, agoe tí te yí, na

fadé mbi ¹ ¹ pekó tí ála / tongana ála goe tí ³ ¹ y¹ ngú, *eh ¹ ¹ bon mó tí na

pekó tí ála mó fáa ála / tongasó mú hínza tí goe na ^{kótá lá} ¹ ¹ kátará só aake

ngangó téné / * mais áⁿgása a^eke mingi / tongasó, mo zia mbi goe mbi fáa

péré só na sése ngbii / tongana ahunzi awe, mbi fáa kamba, mbi zia na gbé

ni / tongasó mo gá mo lángó na ndó ni, mbi ^[cuvre] *coucrer mo na péré só kée /

mbi kanga li tí mo na géré tí mo kóé, na tongana mbi mú mo mbi gá na ní,

mbi tene, só péré tí kpo da tí mbi láá, mbi goe mbi zia na sése / tongasó

tongana bí asára awe, fadé mbi gá na ángása tí kógará tí mbi na yá tí da

ni pepe / tongasó mbi lungúla péré na téré tí mo tongasó mo tí na téré tí

ángása mo fáa ála kóé / tongaso fadé mbi wara mbéni tí te / ngbangatí só,

kása fadé só aake pepe / tongasó ze ama téné só ayí da / na Tere agoe tí

fáa péré / na ze *acommencer tí fáa kamba / tí lungúla téré tí kamba ní

na sése / na tongana ere afáa péré ⁿⁱ kóé awe, lo gá lo goe lo zia ^{éé} péré

na sése, lo yoro kamba na gbé ní kóé, na ze agoe lángó na ndó ni / tongasó

Tere amú mbéni azia na ndó tí lo, akanga géré tí lo, akanga lo kóé atene,

o ze / ze ayí da na yá tí péré ní ká / na lo tene ^{mo} andaa ^h laana / mo láá

mo fúti ngasá

mo fúti ngása tí ákógará tí mbi kóé / ngása tí ála aake *encore pepe /

*bon buba asára mo lá só awe / mo te ngási ní ngbii / mo gá mo lángó na

*place ní, na kéké só, mbi wara mo awe / fadé *zazbara amú mo lá 1

fadé ála te mo na kóbe lá só bíani / mbi wára nginza tí ká na pekó tí wále

tí mbi awe / tongasó Tere ayó lo azia na ndó gá tí lo á *acomencer tí goe

na kótóró / lo goe ngbii lo sí na kótóró lo bi na sése / lo éré ákógará tí

lo, atene *bon, mbi gá na ze tí awe / tongasó ála mú likongó agá kpo na

yá tí péré só ze aake na yá ní o / na ákógará na atene O T tere, mo hánda

mbi, tí gá tí mú méréngé tí mbi séngé / mo goe mo fáa mbéni péré tongasó mo

gá mo bi an sése mo tene mbi goe mbi kpo yá ní / mbi tene mo mú ze na

finí mo gá na ní mbi ~~xxxxxxx~~ baa lé tí lo sí mbi fáa gó tí lo mbi te / *mais tenetí

yé mo goe mo fáa péré tongasó mo kánga mo gá tí hánda na mbi / mbi goe

tí fáa yá tí péré ní tí baa sí / na ákógará tí lo amú zembe agá tí fáa

kámba na téré tí péré ní na Tere atene na ála o, tongana ála yí tí fáa

yá tí péré ní, *bon, ála zía mbi kpé tí mbi sí^o / ngbangatí ze aake mbáí^é

z^op tongasó, ála hinga kusára tí ze kóé / na tongana ála yⁱ tí fáa, ála

zía mbi kpé tí mbi ngbii pekó tí mbia^o ayoko sí / fadé ála fáa o / n^a

tongasó Tere azía lóró da awe / na ákógará tí lo afáa kámba só, na ze

alóndó, ze alóndó atene, *bon, ála fa gí lége tí Tere na ní / ní yí tí

sára mbéni yí óko, ála fa gí lége tí Tere na ní / tongasó lo kú pekó tí

Tere / lo tomba Tere ngbii, lo goe lo sí na mbéni yá^kjá ní / Tere abáa m

mbéni *vieux wále aake^g ^[saretí] ábító *saleté na gbé tí karako tí lo / tongasó^é Tere

agoe ayó (...)^o mbakodo (...) na yá tí ngonda ká / agbító, ^gabi lo akánga⁷ ~~tongasó lo commencer~~ agbító

bongó tí lo akángaⁿ / tongasó lo *commender^c tí ^{hara} [ar] na sése / tí lungúla

*saleté tí karako só / na tongana ze akpé ngbii agá así awe, ze *acomencer

tí éré ndo / lo *commencer tí éré ndo, lo tene, diya, diya / { Wan^T tó

langa moi di e nde} / na^o mbakodo só atene, Wan To ahó na ndo só o / na

lo tene, Wan^k To asára yé / na ze atene, Wan^k To asára yí na mbi ála yí

tí fáa mbi, sí mbi tomba pekó tí lo o / na mbokodo só atene / andaá Tere

atene ^{lo} báa Tere laá ake pika mbokodo gidi ká só / lo má toto tí mbokodo gidi ake

toto na li tí Tere ká / lo hinga Tere kóé, tongana mbokodo gidi tí lo ake te

lo mingi tongana lo goe na kótá lá tongasó, lo hinga Tere ake sion ^f

mingi / tongana lo goe lo sí na ^t féré tí gidi ní / sí ála eke te Tere

mingi só / fadé ála lóndó tí fáa lo, lo sára búba pepe / tongana lo yí ^{ti}

^{ε ε} téné, ^{his} tí mú Tere ^{his} ní eke na da tí Tere / tongana lo yí, ^{hi a} lo fá ^e péré

só ngbii, na ndo tí (...) yáká só / ní fáa ^p féré na sése / na tongana í

kánga lo ⁱ goe mú í zía na féré tí da tí ní, tí tene da tí ní afúti awe /

Tere agá aleke na da só o / na tongana Tere agá tí fáa yá ní, tí leke na

da só / bon, lo lóndó lo mú ze o / tongasó ze alutí ngbii atene m, ake

yí só awara mbi kózo ní / Tere asára yí tongasó ngbii, amú ^{na} mbi, angbá kéké

kété ála fáa mbi / mbi yí tí sára *encore tongasó pepe / na lo tene, a,

mo goe ma / mbi sára nzoni téné na mo awe / Tere ake mérégé tí mbi /

tongana mbi sára yí tongasó mbi goe mbi zía na téré tí da, tongana tere

agga tí lungúla tí leke nna da ní, tongasó mo lóndó^d mo mú lo / tongana

mbi sára téré ní na mo mo kẹ / *bon mo goe na kótá lá tongasó fadé,

ála eke te Tere ká míngi fadé mo hinga ndá ní ká o / na ze amá téné só,

^{utí} alutí
atí ^ ngbii, atene *bon (Gbanu) *bon, tongasó, Tere *acomencer tí (...)

fáa péré na s^eese / só atene, (...) Tere agoe tí fáa péré ní *encore / ní^a

ze agoe ká na ngú tí fáa kamba tí gá tí gánga lo *encore / tongasó, lo^k

sára yí só kóé awe / lo fáa péré só kóé awe, Tere agoe f^{ze} agoe² fáa kamba

na ngú ká, así gígí na ní / tongasó, tere^T aleke yí ní ngbii, lo báa tí lo

atene aeke pepe / andaá Tere láa *atourner só / (...) na lo zía péré ní na

s^S ése, tongasó (...) ze agoe lóngó na ndó ní / ze agoe alóndó na ndí^ó

ní na amú mbéní azía na ndó tí ze ngbii só, lo *com^mencer tí kánga ze

*encore / lo kánga lí tí lo kóé / lo kánga géré tí lo kóé / atene a,

So atene
ozok (Gbanu) (...) ze mo kpé gbá / mbi wára mo^{encore} awe / fadé mo sára tongana

ye / mbi wara nginza tí mú na wále tí mbiawe /

fadé mo sára búbá ,

lá só mbi gbó mo awe /

fadé mo kpé mbéni *encore na ndo wa / tongasó (...)

Tere ayó lo azia na ndó gó tí lo awe / lo *commencer tí kíri na ní na ákógará

tí lo ká / ákógará tí lo atene, hinga pepe lo goe bíani {mo lo ngbá tí}

[Konde]

*compter ze / tongasó lo yó ze ngbii lo goe lo bí ká na sése / lo tene

*bon, ála sára tí kózo ní ngbii, tongana mbi sára yí pepe / ze afáa mbi,

tongasó mbi sí na lo *encore / tongasó ála gí yí agá kpó na yá yí yí só,

ákógará tí lo amá téné só awe, ála tene ake taá téné / tongasó
afáa lo bíani / tongasó ála só ála mú likongó agá, akpó yá tí péré só ngbii,

ze *acommencer tí dé kóngó / tongasó ála fáa ze / tongasó ála lungúla péré

só na téré tí lo, ála *commencer tí doroko lo / ála fáa lo *acommencer tí

te na *place tí ngása tí lo só / ^{tongasó} ~~fa só~~ mérengé tí wále só, ála kánga

kóngba ngbii na lo, amú lége agoe, lo goe na Tere / tongasó ndá tí téné

ní láa /

téné tí mbi só mbi yí tene aeko wángó téné / tí báta mérengé / na

*l'heure só, mbéni yama aeko na yá tí ngonda, ^ééré tí yama ní aeko bákoyá /

na lo dú mérengé tí lo ^{óse} / mérengé ní kóé aeko mérengé kóli / na lo

*commencer tí mú na ála wángó tí tambéla / lo tene tongana í tambéla, í báa

ndo na yá dú pepe / ámérengé ní ^éamá téné ní nzoni / na tongana ála *commencer

tí tambéla awe, mbéni akáng, ^émí tí lo, na mbéni abáta téné só babá tí lo

afa na lo ^{awe} / na ála ^ccommencer tí te lé kéké tí tambéla na ní / ^aan tongana

ála goe sí na téré tí mbéni kótá ngú, mbéni zo asára kété dú tí lo / dú ní

aeko *long otá / na lo zía péré na yama tí dú ní kóé / na tongana ála gá

tí sí da, mbéni ze atí na yá dú ní / lo lágó na yá ní lo nge kóé / lo

sára *dimanche óko na yá ní, lo eke na kóbe tí te pepe / na mbéni só abata

téné só babá tí lo atene na lo kózo ní, lo kpé lo hý na ndo tí dú ní /

na tongana tí pekó ní agá tí sí, lo hý, ^a*mais lo kpé ngángó pepe / na ze

^bagáa lo, aére lo / na lo kírí na pekó tí lo, lo ^ytí tí báa ze aeko na yá tí

dú ní / na lo húnda ze, lo tene, ze tenetí yé, mo éré mbi / na ze só atene.

[Kamarade]

n

[ede]

*camarade, mo hó séngé pepe, mo *aider mbi / tenetí mbi eke na pási na ndo

só / zo tí ^{*}adder mbi na yá ní aake pepe / tongasó mo zia dambá tí mo, mbi

mú, mbi *monter na ní / na bákoyá só amá téné só ze aten^ε na lo, lo ké /

ngbangatí lá kóé ze ayí téré na bákoyá pepe / na bákoyá sí ayí tí ké tí

[pard5]

goe, ze akirí amú *pardon na lo / na ndá ní, bákot^y á só a-*tourner dambá

tí lo, ^{na} ze só amú dambá tí lo amonter, adutí na yángá tí dú / na tongana

bákoyá ahúnda lo, sí lo língbi tí zia mabóko tí lo tí goe pekó tí ita tí

lo, na ze só ayí dá pepe / ze akirí asára ngangó na lo / atene, tongana mbi

zia mo, fadé mbi wara yí tí bata téré tí mbina^{*} ndo wa / ngbangatí mbi ng^ε

míngi na yá tí dú só / na ndá ní ze agbó bákoyá só ngangó míngi / na agí

légeptí fáa lo / *jusqu'à na anínga kété, na mbéní kété kété yama, éré tí

lo ndarangba / lo gá lo sí, ze amú dambá tí bákoyá só ^{on} sire ngangó míngi /

na ndarangba atene, *oui, bákoyá, mbi gí mo ngbii mais lá só, camarade ^{tí}

mbi awara mo awe / fadé mbi te mo na kóbe lá só / ita ze mo sára na ló

nzoní mingi / gbó lo ngangó / na ndá ní ndarangba agá ndurú na ze, at^εne ze,

aake nzoní í hé ngiá / sí í língbi tí te bákoyá lá só nzoní / na òngana

ála yí tí hé ngiá ní, ndarangba amú m^abóko tí bákoyá, amú mabóko tí ze na

ndúzú / na nda ní bákoyá akpé / na ndarangba^gakpé tí lo ngá / na tongana ála

kpé agoe yongóro kété, ndarangba atene, bákoyá mo kpé ngangó sí lo língbiⁱ

am a
tí k^aátá mo mbéni pepe / na tongasó, kam^aéla^aamúbé tí ze awe / na ndarangba akpé

yí tí lo ayó / na bákoyá akpé yí tí lo ayó ngá / tong^asó ze awara yí tí y^{te}

pepe /

lo fáa yáka tí lo ngu ótá / lo lú bódó [...] ngu otá / [...] *bon,

b amú bódó ní abóngbi. / apíka na kóndó só na sésé ngu otá / aleke lo na

ngu otá / *bon apíka bódó só, asára fuku tí lo na ngu otá / agoe alú kóbe

tí bódó só, fuku só, kóbe só, na ngu ótá / lo mú kóbe ní lo yara na yá

tí bozó ní / lo hunda *camarade, lo tene [...] "wara *camarade na ndo wa" /

b'ongó

atene "mbi laá / atene mo gá í goe " / (laughter) ála mú lége ála

goe / (laughter) ála gá í goe / (,,,) b'ongó a-*accompagner lo ála goe /

(...) ála goe ála wara kótá ngu / amú kóbe só, otá só, mú kóbe óko, azí^a

na yá tí ngu ní / ^{agá} xix potopoto / atene "b'ongó mo yó" / b'ongó ayó kété /

ayó kété awe, atene "yá tí mbi así awe" / só síngó (yá tí yé laá, lo gá lo

yó kóé / susu angbá na gígí / atene "b'ongó mo te" / b'ongó ate susu

ótá awe, atene "babá, yá tí mbi así awe" / yá tí mo así / lo gá lo sára

(sound like that of sipping hot soup), lo te susu ní kóé ahúnzi / (laughter)

ála hý / angbá kóbe óse ape ? na yá tí bozó tí lo / [...] k^{ót}á ngu / *encore

ála túku (...) kóbe óko na yá tí ngú ní / agá potopoto *encore / atene

"b'ongó mɔ yɔ" / b'ongó ayɔ kété, atene "yá tí mbi así" / só sɔngó yá tí

mɔ ! / atene "ɛɛ" / kírí encore lo yɔ kóé / atene "mɔ te susu" / b'ongó

ate susu óse / atene "yá tí m^bí así" / sɔngó yá tí yɔ láá / atene *p^{ou}asser

ká, agá te susu só kóé" / ála hɔ tongasó *jusqu'à kóbe otá kóé ahúnzi /

atene "bon, fadesó b'ongó, mɔ eke *camarade tí mbi, nzara ahɔ ndó tí mbi /

mɔ goe gⁱ na mbi yama " / b'ongó a-*passer / agoe, agoe wara *biri

ngbangbu ^{u u} ɛkɛ / atene "babá, yama láá" / atene "só yama ?" / agoe wara biri

S2C

[saki] / atene "babá yama láá" / atene "só yama ape / mɔ goe mɔ gí mbáí

mbéni" / agoe awara biri saki bale óko / (laughter) b'ongó atene, "bon,

bon mɔ goe tene ála ngonda só ake tí babá tí ála wala tí mamá tí ála / mɔ

gá lí na hɔ tí mbi" / hɔ tí lo só gí yama na yá ní / yí kóé na hɔ tí lo

só ake na hɔ tí lo só / b'ongó agoe da / atene "e duri/ e duri / e duri /

b
babá tí mbi atene ála, atene ála, ngonda só ake tí babá tí ála wala tí

tí mamáx tí ála" / akpé lóró bata^kbara^kbata^kbara^kbata^{k r b}bara^batata-

^kbara^kbata^kbara^kbata^kbara / agá alinda hó tí [...] agoe ká só a^wara

b'ongó ahó ^[mily] "mille na yá li tí lo / ake ngonda / (...) agá así awe / lo

te ála kóé ! / atene "b'ongó mo sí gígí" / b'ongó atene "mm" / babá mbi

[#] sígígí ape" / [...] atene "mbi vení mbi tene mo [#] sígígí" / mbi língbi tí

sí gígí ape babá / atene " --" / (sound of blowing one's nose) b'ongó

ní atí ká / (laughter) b'ongó ní atí ká / bon, atene "s⁹ara ino tí mo,

mbi báa" / b'ongó adutí asára ino tí lo kété / atene "só ino tí kóli ?" /

atene "ẹẹ" / atene "pousser kété mbi sára ino" / mo kpé lóró húnzi téré

tí mo yongóro ndo mbi sára ino / b'ongó akpé yongóro agoe ahúnzi téré tí

lo / lo dutí lo sára ino tí lo / agá *mer / amú b'ongó na ndúzú / a,

babá, babá o, babá o / asára mabóko tí lo tongasó, amú b'ongó na ndó

ino tí lo / ino tí lo agá mer awe / ino tí lo agá mer / (laughter)

atene "b'ongó" / ẹẹ / pousser kété, mbi sára purú / b'ongó a-pousser kété

^{ape,ape}
 agoe ape ^{ape} lango bale oko agoe ahunzi / ⁿ hunzi tere ti lo na pekó ti

kéke / lo yi ti sara puru só, bió ti biri só asi gigi oko na ngbonda ^u ti lo /

uuuuu / tongana teme tongaso agoe apika b'ongó whaat / ^{onomato} (onomapoetic

word describing b'ongó getting hit / atene "babá {adé{ mbi yi ape / adé

mbi yi ape / mo kú kété, mo kú kété / zia mbi yongoro ndo / pika ahó

ndó ti b'ongó / agoe mú b'ongó / sara puru ti lo ahunzi awe / atene [#] "bon

{fadésó i bara tere mo goe} / b'ongó akiri agá / lo kóé lo yi ti sara

tongana babá ti lo asara só, lo gá afáa ^k yálá ti lo / lo fáa yáká ti lo

awe, lo sara kóbe ti lo ⁹ otá / { lo gá lo tene mbi wára } camarade na

ndo wa / mbo atene ^{la} "mbi [#] b'á" / atene [#] "mo gá i goe" amú mbo azia na

*devant ti lo, [?] ála eke goe / ála ke goe / ála goe / jusqu'à ála wara ngu /

atene ^m "mo duti na ndo só sara kóbe ti te si / amú kóbe oko só /

azia na yá ti ngu susu, ^[nasz] ála *ramasser / ála sara, ála sara (...) na yá

ti ngu ní / susu amú ^m mbáge, ála mú mbáge / jusqu'à kóbe ní ^u ahunzi kóé /

"nzara ahô ndô tí mbi, mo goe gí na mbí yama / mo gá mo lí na hô tí mbi /

bon nzoní" / mbo akpé agoe wara biri bale ôko / atene "babá, yama laá" /

^aztene {ndá taá mo, só yama}" / ^gagoe wara biri bale uku / babá {só yama

laá} / bon, mo boe mo x zonga [zungá] ^oála, mo tene ngonda só aêke tí babá

tí ála, wala tí mamá tí ála, mo gá mo ⁱlé na hô tí mbi / agoe amú kótá

potopóto, adó na hô tí mbi / tongasó agá tongana taá wá / adutí x

adorowate [^]tí mú lóró tí kpé mbírimbiri / bon, mbo gá kpé / agoe wara

biri / atene ^{*}"a, só camarade tí mbi, camarade bíríbába tí mbi atene [#]

ngonda só aêke tí babá tí ála wala tí mamá tí ála ["] / amú lóró

batakarabatakarabatakarabatakarabatakarabatakara / b'ongó adutí

mbírimbiri ahín ^éa lége tí lo tí kpéngó ní / (laughter) kótá yí aêke gá na

[soté]
pekó / a-*sauter, mbo a-sauter, [^]ali na hô tí lo na yá tí potopóto só /

(...) potopóto kóé atúku na sése / b'ongó agá mú lóró / ahô / ahô bíanix /

(...) tere só akai awe /

mbéni zo aake / éré tí lo na yángá tí kótóró tí mbi atene yorakonagere /
yángá tí baya atene na yorakonagere, na yángá tí Kare atene ndainagbaon /
na yángá tí Sango atene, dódó aake séngé / tongasó yorakonagere, lo dutí
lo leke ngo tí lo, kózo yí lo eke na mbéni mérengé wále / na lo goe dutí
lo hunzì téré tí lo, eke ngo tí lo / mamá ní óko na mérengé ní óko / ngo
kóé aake omana / na lo leke kalangba da / na tongana lo eke leke yí só
kóé, lo leke téné na bé tí lo , lo tene, nginza tí mú mérengé tí mbi só
aake / yí só mbi leke / na tongana lo leke yí só kóé awe, lo tene na
mérengé tí lo tí mána ndúzú na lí tí hótótí báa, sí tongana zo aake pepe,
lo língbi tí tara ngo só na yí só kóé lo leke, tí báa kózo ní, sí lo fa
téné ní na ázo / na Tere vení ahunzì na téré tí lo, lo má yí só kóé
lo eke tene / na tongana mérengé tí lo afono amá ká na ndúzú abá² ndo
aake séngé na akirí afa téné na babá tí lo, atene babá tí mbi o, ndo
aake séngé mo piká ngo tí mo / tere aake dutí na téré tí lo, na yorakonagere

ahinga pepe / na lo pika, na lo goe lo *commencer ti tara ngo só / ngo

omana / na " kalangba da só / lo pika kóé, na " kalangba eke da, na bía

na " ndili kóé , na dódó aake da, na *l'heure óko / na Tere adutí amá yí

só kóé, lo eke tara na yángá / tí zo tí ngo só, só aake pika, lo eke tara /

na toto tí ngo ní, tongana lo *commencer ti pika awe, atene (song) na t

tongana lo má yí só, Tere aake má yí só lo tara yí: só kóé, na kótá zo

ní akirí, abóngbi yí só kóé agá / na lo gá na kótóró, lo lungúla zuru

tí lo, lo [#] zía / na ngú, na lo pika fuku tí sambá tí lo, na lo tó / sambá

kóé, lo bóngbi ázo kóé / lo tene, lo fa téné só na ála, na tongana

ála gá na bóngbi tí lo awe, lo tene nginza tí ^v mérengé wále tí mbi só, mbi

yí mbéni yí pepe / gí ngo só, yí só mbi leke kóé, tongana zo apika, na

alíngbi na mabóko [#] tĩmbi só mbi yí, fadé zo ní amú mérengé wále só / na

azo kóé atara ngo só, óko na óko alíngbi ála kóé / mbi língbi díko

*nombre tí azo ní pepe, tenetí ála hó mbi / na ála tara ngo só alíngbi

na zo óko *agagner pepe / na tongana Tere agá, lo lóndó lo gá lo *commencer

tí pika yí só, ázo kóé atene e, *mais ání tara yí só ngbá *mais gí mo

Tere mo língbi lá wa / na Tere agá / tongana lo eke tara yí só, kózo ní

lo *toucher na tara tí lí mē tí wa tí ngo ní / lo tene e / tongana yé /

na tongana lo *commencer tí pika awe, (...) wá tí ngo ní ahínga ake ngo

só lo yí láá / na lo pika lége óko tongana wa tí ngo ní apíka / (song)

[...] (...) ndá tí bíá só / ˆ prupru só / atene tí pika ngo ní láá /

ˆ prupru prupru só atene pika ngo / ngo só óse / alutí / *bon, budaibudai

só atene mbéní só, azía na kéké na yángá ní, ake tongasó / zo tí mamá ní

eke óko, na zo tí mērengé ní eke óko, sí apíka / *bon, na kpandiriri só

atene, mbéní só ála zía gí na goe tí ála, na yángá ní ake mbáge óse na

ála mí gí kéké sí apíka na noi / *bon na yililili só ake tí sára ˆ ndililil /

só áwale asára / *bon, na woyowoyo só ake tí mú yángá tí bíá ní só zo ake

mú/

WJS. mo kiri mo he mbéni (...) anzere /

[...] (...) na dengeredengere só, atene mbéni ngo ní óse " anga na ála

mú gí kéké sí apíka na só tongasó / na mbéni só apíka dengbendengben,

só ála yoro gí na géré tí ála, sí apíka na ní tongasó tongasó / *bon,

na tongana Tere apíka ngo só, alíngbi na mé tí zó tí ngo ní awe / na ázo

kóé bé asára ála tenetí nzoní méréngé wále só / na ázo kóé aeke ngangó

ngbangatí ní, na wa tí ngo ní alóndó lo mú kótá kangpí tí lo, lo tó

sambá lo mú na Tere ayó / tongasó lo píka ngo ní na ázo kóé ayí da,

*meme wa tí ngo ní amú ngiá na lo míngi ahó / na tongana ála bá lége só,

Tere amú wále só awe, bé *acommencer tí sára ála ngbanza tí ní / na

Tere lo eke na ndará ngá / lo kiri sáya téné na kógará tí lo, (...)

fade só, agá kógará awe aga " wande mbéni pepe / na tongana Tere lo eke

na ndará lo báa lége só, bé aeke na bé tí mbéni zo, tí gí lé e tí fáa

lo tí m u wále só / na lo tene, lo kiri lo gá na kógará tí lo, lo tene

- bóngbì tí ázo míngi sò mbi báa ámbéní zo a báa mbi (...) na kotí, na ^{mbi} ~~mbi~~ 1
- hínga téné ake na yá tí ála / (...) tí báa na gbé tí lé tí mo, tonga^{na} 2
- alóndó fadé mo wara lo na ténéⁿ na pékó ní / na lo tene na kógará tí lo 3
- lo tene tongana mbéní kótá kangú ake, í fà téné na mbi / na kógará tí lo 4
- atene *oui, kótá kangú ake / na lo tene *bon, gá na ní / na kógará tí lo 5
- aga na kangú ní, na lo kóro yángá ní, lo leke / lo lungúla *saleté tí 6
- yá ní kóé na gígí / lo tene kógará, ake nzoní mo zía mbi na wále tí mbi na yá 7
- kangú sò, na mo kánga yángá ní / yí sò mo yí tí mú na mérengé tí mo, kóé 8
- mó zía áa / na mo kánga yángá ní, na mo zía na lége, fadé awe / na tongana 9
- kógará tí lo asára lége óko, tongana Tere afa na lo / lo zía Tere na ya 10
- (...) kangú ní, na lo zía na lége / tongasó, bámará ahó awe / dole ahó 11
- aye^w / ze ahó awe / b'ongó ahó awe / gógóá ahó awe / ála sò leke téné 12
- tí fàa Tere / tí mú wále ní láá / (...) na kózo yí ála goe ála zía 13
- b'ongó na yángá ní na mbábe tí kógará ní / na ahó kété, azía ze / na ahó 14

kété azia yí só, gógóá / ahó kété azia bámará / na zia dole na yángá

tí kótá ngú ká / an tongana azia kangú só na lége awe, Tere amú mbéni bíá

aake (ak song) só atene / ndá tí bíá só atene / biriwiri só atene / lure

ne mo kom só atene goe / kimbako só atene, tí mbi / na tongana lo goe lo

, b'ongó

sí na b'ongó atene, tongana lo yí tí sí, b'ongó así gígí awe / na ~~ime~~

lo hunda biriwiri lo tene, mo báa Tere na wále tí lo aake gá / lo tene

e, (...) aake yí kóé na lo na mo báa pendere tí wále ní alingbi óko pepe /

na mo hinga kóé tambéla tí mbi, *arreter pepe / tenetí só mbi hó kózo ní

*mais ála eke gá / mo zia mbi lége kété mbi hó / lo hó tí lo awe / lo Tere

laá atene só lo tí lo awe / tenetí lo ^keje na ^ak₁ngú só lo *tourner

gó tí lo, aake ndé tí Tere / gó tí lo walinga na gó tí Tere pepe / na

tongana lo hó lo goe ~~im~~ wára ze / tongana ze así gígí, agágbanzí lége

na lo / na lo tene biriwiri mo báa Tere na wále tí lo eke gá wala yé /

na biriwiri atene, e, mo bá^a pendere tí ála, alingbi óko pepe / ála eke

ndurú tí sí awe / *même bá^a yángá tí péré só, ála eke na pekó tí péré

só / * mais yí óko mo zía mbi lége kété mbi hý tene^e tí tambéla tí mbi *

*apresser pepe / na tenetí só mbi gá / na lo hý tí lo awe / (song) na

tongana lo wara gógóá^{awe, gógóá} así gígí *acomencer tí sára ngangó / lo pika, lo

gá na líⁱ tí lo tongana tí pika kangú ní / na biriwiri[#] (...) *aarreter

awe / gógóá ahúnda lo atene, mo báa^{Tere} ~~XX~~ agá, wála x yé / na lo tene e /

[#] biriwiri atene, mo báa ála eke ndurú na pekó tí mo awe / na yí óko tambéla

tí mbi *apresser mbi pepe / aeke tenetí só mbi gá / na tongana ála sí na

bámará, bámará^r asála lége óko / na tongana así na dole awe, lo sára lége

óko / *mais yí óko tí dolé^o aeke ndé / tenetí lo eke na yángá tí ngú

na lége tí hý tí Tere tí gýe^o ma bé ngú^f aeke ape / na tongana lo sí na

dole awe, dole agá tong^a na tí dó kangú ní tí fáa / na lo *arreter awe /

dole ahúnda lo, lo báa^e Tere na wále tí lo, lo eke gá wála yé, / lo

tene *oui ála gá / ála gá ndurú tí sí awe / yí óko mo hín^agá tambéla tí

mbi aeke *presser pepe / yí só, mbi hó tí mbi kózo ní / ála eke gá na

pekó tí mbi / tongasó dole *acomencer tí kírí na pekó tí lo, ^{ngónzo} ~~ngonzo~~

tí lo adé awe / na ^tere atene, aú mo hínga kóó, lé tí mbi tí sá ngú

aeke pepe só, mo ^mmbi mbi mbi na bé ^{ngú} ~~ka~~ ká sí tongana mbi hó awe, ála ~~na~~

eke gá na pekó sí mbi gbanzi lége na mo ape o / na mo dole, mo gá

mo yá ^s Tere na kangú só / na mo yí tí bí na bé ngú ká / kangú afáa awe,

Tere na wále tí lo ahó awe / na dole atara tí ⁱ ló na ngú ní ~~ngbá~~ tenetí

aeke kótá ngú lo hínga tí sá ngú pepe / *mais, mo báa, (...) mbéní yí

só tongana (...) dole na kangú aeke wato tenetí téné só / *mais tongana

kangú aeke na ndo ^w ~~na~~ / [^] ~~meme~~ aeke na yá tí da sí dolé ayí tí hó na yángá

da / sí ^{fáa} ~~ábáa~~ kangú na yá da / *amanquer pepe, fadé lo ^{fáa} ~~da~~ só tenetí

kangú ní / aeke tenetí só vení lo gá wato na kangú ^{ní} / só aeke ndá

téné tí mbi láa /

vení sí asára mo / na bé tí mbi alángó pepe / na m^bi eke na vundú / tenetí

tongana mérengé agá na place tí zo yá yí tongasó a-*passer lo, mbi eke na

ngiá pepe / tongasó, mo kánga bé tí mo, mo sára o / na lo tene "oui, tongana^{só}

fadé mbi kúí" / na kógará ní atene "mo^{*non}, kógará tí mbi aake nzoní mo sára

tongana mo *ça va, mbi báa mo nzoní / na fadé mbi eke na ngiá tenetí mo eke

mérengé tí zo / tongasó, ^rtee ahá gbá / alóndó na tongasó tongana lo zía

pese tí lo, na téré tí kógará tí lo awe, na kobéla tí lo ahúnzi / mais na biá

tí Tere ní atene / (song) tongasó lo commencer tí hé biá só, (...) tí goe na

ní ngbii / tongasó na pekó ní atene "oui, ndá tí kobéla só asára kógará tí^s

mo laá / tongasó, Tere alóndó awe, awara ça va / [...] só atene "ngbaⁿgatí

yé Tere abáa^a kóá tí kógará tí lo, ^{na} lo eke na nzara mⁱⁿígi tongasó / lo sára

bon *maliⁿh, lo wara kótá kobéla tí ngangó / tongasí vení, tongana lo bóngi

na kógar^áatí lo awe só, na nzara ní ahúnzi awe / só aake ndá tí téné tí

Tere ní laá /

vení sí asára mɔ / na bɛ tɪ mbi alángó pepe / na m^bi eke na vundú / tenetɪ

tongana méréngé agá na place tɪ zo yá yɪ tongasó a-*passer lo, mbi eke na

ngiá pepe / tongasó, mɔ kánga bɛ tɪ mɔ, mɔ sára o / na lo tene "oui, tongana^{só}

fadé mbi kúí" / na kógará^{non} ní atene "mɔ, kógará tɪ mbi ake nzoní mɔ sára

tongana mɔ *ça va, mbi báa mɔ nzoní / na fadé mbi eke na ngiá tenetɪ mɔ eke

méréngé tɪ zo / tongasó, ^rtee ahá gbá / alóndó na tongasó tongana lo zía

pese tɪ lo, na téré tɪ kógará tɪ lo awe, na kobéla tɪ lo ahúnzi / mais na biá

tɪ Tere ní atene / (song) tongasó lo commencer tɪ hé biá só, (...) tɪ goe na

ní ngbi / tongasó na pekó ní atene "oui, ndá tɪ kobéla só asára kógará^g tɪ

mɔ laá / tongasó, Tere alóndó awe, awara ça va / [...] só atene "ngbaⁿgati

yɛ Tere abáa^a k^asá tɪ kógará tɪ lo, ^{na}ɪb lo eke na nzara mⁱⁿɪgi tongasó / lo sára

bon *maliⁿh, lo wara kótá kobéla tɪ ngangó / tongasí vení, tongana lo bóngi

na kógará^átɪ lo awe só, na nzara ní ahúnzi awe / só ake ndá tɪ téné tɪ

Tere ní laá /

Ze₂

ae na wále tí lo, ála goe tí leke bobo / na pekó ní, ála goe así ká

na li tí bobo, ála wara bobo ukú / tenetí ze aeke na wá^ele tí lo ukú, na

ámérenge tí lo ukú / na lo leke tí lo óko, na tí áwale ní kóé ukú / na

tí mérenge ní ngá ^{óse} / tongasó ála leke bobo ní kóé / ála goe tí gí

o tanda tí goe tí ^{zia} na b^opbo ní / na[#]pekó, mbéni yama éré tí lo atene

o kpan, na yánga tí Gbaⁿhu / na pekó ní lo fáa kugbé míngi míngi na tenetí

áwale tí lo ukú / na tenetí ámerenge tí lo ng^á óse / na tí lo ngá / na

pekó ní ála gá, a-*commencer pika na sá^ése tí há^{nda} na ze ní / bíá ní

atene (song) tongasó, na mérenge só amá téné ní kózo ní, alóndó na li tí

bobo tí lo ní akpé, agá así na mbéni mérengeⁿ ní atene lo, mbéni yí aeke

zonga babá tí ní, atene mbora be dua nu gok / *mais só aeke tí lo nzoni

ape o / mbéni mérengeⁱ ná atene só vení, ⁱ dutⁱ í má ní sí / na pekó ní

kpaⁿ a-commencer na ámerenge tí lo / azia mbéni na li tí bobo tí kózo

ní / azia yángá tí lo na bíá náⁱ *encore / (song) na pekó ní mérenge ní,

ála commencer tí kpé ála gá sí na mamá tí ála / na pekó ní mamá tí ála

atene ála, o yé / ála tene mbéni yí láá ake zonga í na babá tí í na ála

¹
kóé o / sí wáte ní atene, o búbá tí ála míngí / *mais ála eke áméréngé

kóli ape / áméréngé óse ní atene, *bon mamá tongana mo tene ní eke búbá,

^t
dufí, fade mo má ní o / na kpan azía yángá tí lo da encore na áméréngé ní

^é
kóé / (song) na wále ní a-commencer tí kpé, agá así na mbéni / na ála sí,

ála dutí na pekó ní, kpan a-commencer tí zía yángá tí lo da / a-commencer

tí hé bíá ní ahé / (song) na agá sí na wále ní, na ála otá kóé na áméréngé

ní a-commencer tí kpé / na agá así na ^{na}gonk / ^{na}gonk atene, ála dutí, kóé

¹ ¹ ^t ^{pi kó ní}
g¹ mbito ¹saá asára ála / ála ^tdufí fade í báa yí ní / tongasó ¹ála commencer

tí hé bíá ní / (song) na tongasó, gonk, na áwále tí lo ní kóé, akpé / na

kpan azía áméréngé tí lo na lí tí bobo ní kóé / na agoe adutí na ^atongax

ní ká / na ála mú bobo ní ngbii na ndá péféré, mérengé tí gonk, agoe tí

kó ¹ngunzá / na pekó ní, mérengé tí kpan agoe / atene búbá tí ála, í na

^{mbi}
 ábabá tí í ^{an} ámamá tí mbi láá í hánda ála na bí só, títene í wara bobo

na *place tí ála / mais só búbá na ála / mo báa bobo ní láá mbi eke te

só / na pekó ní méréngé tí gonk amá téné só, agá na ngunza ní ⁿngbii /

agá atene na babá tí lo atene, babá o, ála só ahánda í na bí só, ^aake akpan

laá ahánda í na ámérengé ní o / na pekó ní, bon, méréngé tí ze atene na

méréngé tí kpan, dú tí ála ^εa/ke na ndo wa / ála tene da tí í aeke ká /

na pekó ní méréngé tí ze agá fa dú tí kpan na ^εz/ ní awe, kpan afa papa

na yá tí dú ní ngbii na ^ráméngé tí lo / na pekó ní, ze agá tí zía wá na

pekó ní kpan ní, a-commencer tí ^opempe pempe pempe, tongana papa ní atoto

^okpui, lo tene ^ofai, mi dea ne me ^{an}pekó ní a-commencer tí toto,

acommmencer

pempe pempe pempe ngbii / tongana atoto kóé awe, na ze ^{akuma}akuma tí zía

papa ní / tongana azí, amú atene, o lo láá mbi mú lo awe ^ua/ na amú na

[laɲaɪ]
 *langue

méréngé tí ngbii / tongana agá tí te, na afáa ⁿ=[langar] tí ála, só sí

tongana mo eke kóli *il faut mo sára yí só alíngbi na kóli tí sára /

Subject Zs, Wives and Children

Code F 47 Page 4 (4)

mais mo sára yí tongana wále wala zo tí mbito pepe /

*bon, mbi yí tí tene Tere tí mbi / mbéni zo ake, mbéni kóli ake,

lo dú mérengé tí lo míngi / tongasó, ákóli agoe ngbangatí masía tí lo ní /

na tongana ála goe, ála lángó, tongana ndá adé, ála mú ^ákpóka, ^ágoe

tí fáa yáká, / tí sára yí tí kógará ní / na kógará tí lo atene, *non, ^{kógará}

[fatigue]

mo goe mo fáa yáká pepe / mbi yí tí tene mo fáa yáká / pepe / *mais yí óko

[bezuẽ]

mbi *besoin, ngbangatí ze amú ngása tí mbi kóé, ahunzi awe / da tí ngása

ní fadesó ake séngé / yí ake na yá ní pepe / tongana mo yí tí mú wále

na *place tí mbi, ake nzoní mo goe mo gí ze / *jusqu'à tongana mo mú lo,

gá na ní na mbi / mo mú lo na finí / títene mo fáa lo fángó pepe / mú lo

*jusqu'à

na finí, mo zía kamba na gó tí lo / ^{ka} mo gá na lo / mo sí na kótóró, mbi

báa lé tí lo mbi fáa gó tí lo, mbi te / fadé mo mú wáte ¹ tí mo, mo goe /

só, taá nginza tí ká na pekó tí wáí ní ake gí ze / tongasó ¹ mo sára

mo kusára ¹ *fatigué pepe ngbangatí mo fáa géré tí mo séngé pepe / tongasó ^{na}

kógará tí lo *apenser téné ngbi / atene o, kógará, mo hinga téné tí ze

kóé / ze ^ε a ke mbéni zo tí goe tí mú lo na finí tí gá na ní na kótóró, aake

mbéni ngangó yí / tongana mo yí mbi tí mú mérengé tí mo pepe, mo sára téné

tí ze na mé tí mbi pepe / ze aake mbéni zo só awara mbi kózo ní / angbá

kété lo yí tí fáa mbi / *mais tongana mbi ^{gá} ⁹ / tí sára kógára tí wále mo

sára téné tí ze na mé tí mbi pepe / tongasó lo mú lége logoe / tongasó,

ní,
Tere amá téné tí wále ~~na~~ na lo lóndó lo goe kógára tí wále ní / lo goe

lo lángó ngbii ndá adé awe, na lo mú ⁹ ³ *kpóka lo goe tí sára yáká tí gozo

tí fáa gbé tí gozo / na ákógára tí lo ⁹ [adefā] *adevant lo atene *non, mo goe mo

fáa yáká pepe / ngbangatí ze afáa ngása tí mbi kóé / ngonzo ní ade tí gbó

bé tí mbi / tongana mo yí tí mú wále tí mo tí goe na ní, aake ² naoní mo

goe mo mú ze mo gá na ní na mbi na finí, mbi fáa lo mbi te / tongasó,

nginza tí ká na pekó tí wále ní laá / tongasó, Tere atene kógára ^é mbíni

yí aake ^y ^ε sí mo toto / ze aake mbéni yí tongasó mbi goe mbi sí na yá ^{tí} ^y

ngú só, mbi mú ze mbi ^ε sígígí na ní fadé, mbi mú wále tí mbi, mbi goe /

mbení yí sɛ mɔ eke toto aake ze e / tongasó, lo m̃ zembe lo mú likongó,

[desɛ]
lo mú lége lo h̃ / lo goe lo *descendre na yá tí gbakó, na lo *commencer

tí báa ndo / lo báa ndo / lo báa ndo / lo goe na ní ngbii / na tongana lo

goe lo sí na mbení ndo tí kéké ní, kéké akungbi, ¹h̃ake su na ndó tí kéké ní /

[monde]
tongasó ze agoe *monter ndó tí kéké ní, alángó / tongasó Tere agá así,

*acommencer tí zingo lo / atene, ze / ze / ze aake lágó / na lo *commencer

tí éré ndo / ze/ze/ na ze alóndó na lágá, ⁶ní atene só yɛ / sí mɔ éré

mbi tongasó / na ze ayí tí sára ngangó na lo / na lo tene, ^ho, ze, tenetí

yɛ mɔ sára tongasó / só ángása láá así singo na gígí na ndo só, tongasó

mbi gá tí tene na mɔ, títene í goe na mɔ ngbii, ^{tongana}_{goe} ¹í sí na pekó tí da / *bon

⁹ ^ɛ ^í
mɔ hunzi tér / tɔ mɔ, ^{na}mbi goe tí mbi na kótóró ká / *bon, tongasó na ^{fadé} ^ɔ

lungúla
mbi ^{lámá} yángá tí ángása ní, tongana ála sí gígí, agoe tí te yí, na

³
fadé mbi ⁶m̃u pekó tí ála / tongana ála goe tí y / ^íngú, *eh bɔn mɔ tí na

pekó tí ála mɔ fáa ála / tongasó mú h̃nga tí goe na ^{kótá lá} ^{kítárá} só aake

ngangó téné / * mais áⁿgá^esa a^eke míngi / tongasó, mo zía mbi goe mbi fáa

péré só na sése ngbii / tongana ahunzi awe, mbi fáa kámba, mbi zía na gbé

ní / tongasó mo gá mo lángó na ndó ní, mbi ^[cuvre] *coucrer mo na péré só kée /

mbi kánga lí tí mo na géré tí mo kóé, na tongana mbi mú mo mbi gá na ní,

mbi tene, só péré tí kpo da tí mbi láá, mbi goe mbi zía na sése / tongasó

tongana bí asára awe, fadé mbi gá na ángása tí kógará tí mbi na yá tí da

ní pepe / tongasó mbi lungúla péré na téré tí mo tongasó mo tí na téré tí

ángása mo fáa ála kóé / tongaso fadé mbi wara mbéni tí te / ngbangatí só,

kása fadé só aske pepe / tongasó ze ama téné só ayí da / na Tere agoe tí

fáa péré / na ze *acomencer tí fáa kámba / tí lungúla téré tí kámba ní

na sése / na tongana ere afáa péré ^{ní} kóé awe, lo gá lo goe lo zía péré ^{éé}

na sése, lo yoro kámba na gbé ní kóé, na ze agoe lángó na ndó ní / tongasó

Tere amú mbéni azía na ndó tí lo, akánga géré tí lo, akánga lo kóé atene,

o ze / ze ayí da na yá tí péré ní ká / na lo tene ^{mo} andaa ^h laáma / mo láá

mo fúti ngasá

mo fúti ngása tí ákógará tí mbi kóé / ngása tí ála aake *encore pepe /

*bon buba asára mo lá só awe / mo te ngási ní ngbii / mo gá mo lángó na

*place ní, na kéké só, mbi wara mo awe / fadé *zazbara amú mo lá 1

fadé ála te mo na kóbe lá só bíani / mbi wára nginza tí ká na pekó tí wále

tí mbi awe / tongasó tere ayó lo azia na ndó gó tí lo á *acomencer tí goe

na kótóró / lo goe ngbii lo sí na kótóró lo bi na sése / lo éré ákógará tí

lo, atene *bon, mbi gá na ze tí awe / tongasó ála mú likongó agá kpo na

yá tí péré só ze aake na yá ní o / na ákógará na atene O tere, mo hánda

mbi, tí gá ti mú mérengé tí mbi séngé / goe mo fáa mbéni péré tongasó mo

gá mo bi en sése mo tene mbi goe mbi kpo yá ní / mbi tene mo mú ze na

finí mo gá na ní mbi ~~xxxxxxx~~, sí mbi fáa gó tí lo mbi te / *mais tenetí

yé mo goe mo fáa péré tongasó mo kánga mo gá tí hánda na mbi / mbi goe

tí fáa yá tí péré ní tí báa sí / na ákógará tí lo amú zembe agá tí fáa

kámba na téré tí péré ní na tere atene na ála o, tongana ála yí tí fáa

yá tí pére ní, *bon, ála zía mbi kpé tí mbi sí^o / ngbangatí ze aeke mbáí^{éni}

z^op tongasó, ála hinga kusára tí ze kóé / na tongana ála yⁱ tí fáa, ála

zía mbi kpé tí mbi ngbii pekó tí mbia^o ayoko sí / fadé ála fáa o / n^a

tongasó Tere azía lóró da awe / na ákógará tí lo afáa kámba só, na ze

alóndó, ze alóndó atene, *bon, ála fa gí lége tí Tere na ní / ní yí tí

sára mbéni yí óko, ála fa gí lége tí Tere na ní / tongasó lo kú pekó tí

Tere / lo tomba Tere ngbii, lo goe lo sí na mbéni yáí^k ní / Tere abáa mⁱ

mbéni *vieux wále aeke^g ábító [sareti] *saleté na gbé tí karako tí lo / tongasó^e Tere

agoe ayó (...)^o mbokodo (...) na yá tí ngonda ká / agbító, ^habi lo akánga⁷ tongasó lo commencer agbító

bongó tí lo akángaⁿ / tongasó lo *commender^c tí [ar]^{hara} na sése / tí lungúla

*saleté tí karako só / na tongana ze akpé ngbii agá así awe, ze *acomencer

tí éré ndo / lo *commencer tí éré ndo, lo tene, diya, diya / { Wan^T tó

langa moi di e nde) / na^o mbakodo só atene, Wan To ahó na ndo só o / na

lo tene, Wan^k To asára yé / na ze atene, Wan^t o asára yí na mbi ála yí

tí fáa mbi, sí mbi tomba pekó tí lo o / na mbokodo só atene / andaá Tere

atene ^{lo} t baa Tere laá ake pika m gidi ká só / lo má toto tí m gidi ake

toto na li tí Tere ká / lo hinga Tere kóé, tongana m gidi tí lo ake te

lo mingi tongana lo goe na kótá lá tongasó, lo hinga Tere ake sionⁱ

mingi / tongana lo goe lo sí na ^t téré tí gidi ní / sí ála eke te Tere

mingi só / fadé ála lóndó tí fáa lo, lo sára buba pepe / tongana lo yí^{ti}

^{ε ε} t^{hís}né , tí mú Tere ^{hís} ~~hís~~, ní eke na da tí Tere / tongana lo yí, ^{hi a} lo fá^a pére

só ngbii, na ndo tí (...) yáká só / ní fáa ^p téré na sése / na tongana i

kanga loⁱ goe mú i zia na téré tí da tí ní, tí tene da tí ní afúti awe /

Tere agá ake na da só o / na tongana Tere agá tí fáa yá ní, tí leke na

da só / bon, lo lóndó lo mú ze o / tongasó ze alutí ngbii atene m, ake

yí só awara mbi kózo ní / ere asára yí tongasó ngbii, amú^{na} mbi, angbá kíx

kété ála fáa mbi / mbi yí tí sára *encore tongasó pepe / na lo tene , a,

mo goe ma / mbi sára nzoní téné na mo awe / Tere ake méréngé tí mbi /

tongana mbi sára yí tongasó mbi goe mbi zía na téré tí da, tongana tere

agga tí lungúla tí leke nna da ní, tongasó mo lóndó^d mo mú lo / tongana

mbi sára téné ní na mo mo kẹ / *bon mo goe na kótá lá tongasó^e fadé,

ála eke te Tere ká míngi fadé mo hinga ndá ní ká o / na ze amá téné só,

^{utí} alutí
atí ngbii, atene *bon (Gbanu) *bon, tongasó, Tere *acommencer tí (...)

fáa péré na sésé / só atene, (...) Tere agoe tí fáa péré ní *encore / ní^a

ze agoe ká na ngú tí fáa kamba tí gá tí gánga lo *encore / tongasó, lo^k

sára yí só kóé awe / lo fáa péré só kóé awe, Tere agoe t' agoe^{ze} fáa kamba

na ngú ká, así gígí na ní / tongasó, tere aleke yí ní ngbii, lo báa tí lo^T

atene ake pepe / andaá Tere láa *atourner só / (...) na lo zía péré ní na

sésé, tongasó (...) ze agoe lágó na ndó ní / ze agoe alóndó na ndí^ó

ní na amú mbéní azía na ndó tí ze ngbii só, lo *com^mencer tí kanga ze

*encore / lo kanga lí tí lo kóé / lo kanga géré tí lo kóé / atene a,

So atene
ozok (Gbanu) (...) ze mo kpé gbá / mbi wára mo awe / fadé mo sára tongana^{*encore}

yẹ / mbi wara nginza tí mú na wáale tí mbi[#]awe / fadé mo sára búbá ,

lá só mbi gbó mo awe /

fadé mo kpé mbéni *encore na ndo wa / tongasó (...)

Tere ayó lo azia na ndó gó tí lo awe / lo *commencer tí kíí na ní na ákógará

tí lo ká / ákógára tí lo atene, hinga pepe lo goe bíani {mo lo ngbá tí}

[Konde]

*compter ze / tongasó lo yó ze ngbii lo goe lo bí ká na sése / lo tene

*bon, ála sára tí kózo ní ngbii, tongana mbi sára yí pepe / ze afáa mbi,

tongasó mbi sí na lo *encore / tongasó ála gí yí agá kpó na yá yí yá só,

ákógará tí lo amá téné só awe, ála tene aake taá téné / tongasó
afáa lo bíani / tongasó ála só ála mú likongó agá, akpó yá tí péré só ngbii,

ze *acommencer tí dé kóngó / tongasó ála fáa ze / tongasó ála lungúla péré

só na téré tí lo, ála *commencer tí doroko lo / ála fáa lo *acommencer tí

te na *place tí ngása tí lo só / ^{tongasó} ~~fa só~~ mérengé tí wáale só, ála kánga

kóngba ngbii na lo, amú lége agoe, lo goe na Tere / tongasó ndá tí téné

ní laá /

téné tí mbi só mbi yí tene ake wángó téné / tí báta mérengé / na

*l'heure só, mbéni yama ake na yá tí ngonda, ^éaré tí yama ní ake bákoyá /

na lo dú mérengé tí lo ^{óse} / mérengé ní kóé ake mérengé kóli / na lo

*commencer tí mú na ála wángó tí tambéla / lo tene tongana í tambéla, í báa

ndo na yá dú pepe / ^éámérengé ní ^éamá téné ní nzoni / na tongana ála *commencer

tí tambéla awe, mbéni akáng, ^émá tí lo, na mbéni abáta téné só babá tí lo

afa na lo ^{awe} / na ála ^ccommencer tí te lé kéké tí tambéla na ní / ^aan tongana

ála goe sí na téré tí mbéni kótá ngú, mbéni zo asára kété dú tí lo / dú ní

ake *long otá / na lo zía péré na yama tí dú ní kóé / na tongana ála gá

tí sí da, mbéni ze atí na yá dú ní / lo lágó na yá ní lo nge kóé / lo

sára *dimanche óko na yá ní, lo eke na kóbe tí te pepe / na mbéni só abata

téné só babá tí lo atene na lo kózo ní, lo kpé lo hý na ndo tí dú ní /

na tongana tí pekó ní agá tí sí, lo hý, ^a*mais lo kpé ngéngó pepe / na ze

^bagáa lo, ^yaéré lo / na lo kírí na pekó tí lo, lo ^ytí tí báa ze ake na yá tí

gú ní / na lo húnda ze, lo tene, ze tenetí yé, mo éré mbi / na ze só atene,

[Kamarade]

n

[ede]

*camarade, mo hó séngé pepe, mo *aider mbi / tenetí mbi eke na pási na ndo

só / zo tí ⁱaider mbi na yá ní aake pepe / tongasó mo zia dambá tí mo, mbi

mú, mbi *monter na ní / na bákoyá só amá téné só ze atene^ε na lo, lo kẹ /

ngbangatí lá kóé ze ayí téré na bákoyá pepe / na bákoyá sí ayí tí kẹ tí

[pardɔ]

goe, ze akirí amú *pardon na lo / na ndá ní, báko^yt á só a-*tourner dambá

tí lo, ^{na}ze só amú dambá tí lo amonter, adutí na yángá tí dú / na tongana

bákoyá ahúnda lo, sí lo língbi tí zia mabóko tí lo tí goe pekó tí ita tí

lo, na ze só ayí dá pepe / ze akirí asára ngangó na lo / atene, tongana mbi

zia mo, fadé mbi wara yí tí bata téré tí mbina^{*} ndo wa / ngbangatí mbi ng^ε

míngi na yá tí dú só / na ndá ní ze agbó bákoyá só ngangó míngi / na agí

légeetí fáa lo / *jusqu'à na anínga kété, na mbéní kété kété yama, éré tí

lo ndarangba / lo gá lo sí, ze amú dambá tí bákoyá só ^o sire ngangó míngi /

na ndarangba atene, *oui, bákoyá, mbi gí mo ngbii mais lá só, camarade ^{tí}

mbi awara mo awe / fadé mbi te mo na kóbe lá só / ita ze mo sára na ló

nzoní míngi / gbó lo ngangó / na ndá ní ndarangba agá ndurú na ze, at^εne ze,

aeke nzoní í hé ngiá / sí í língbi tí te bákoyá lá só nzoní / na tⁱongana

ála yí tí hé ngiá ní, ndarangba amú m^abóko tí bákoyá, amú mabóko tí ze na

ndúzú / na nda ní bákoyá akpé / na ndarangba^gakpé tí lo ngá / na tongana ála

kpé agoe yongóro kété, ndarangba atene, bákoyá mo kpé ngangó sí lo língbiⁱ

am a
tí k^aátá mo mbéní pepe / na tongasó, kaméla^aamúbé tí ze awe / na ndarangba akpé

yí tí lo ayó / na bákoyá akpé yí tí lo ayó ngá / tong^asó ze awara yí tí t^ε

pepe /

lo fáa yáka tí lo ngú otá / lo lú bódó [...] ngú otá / [...] *bon,

b amú bódó ní abóngbi. / apíka na / bódó só na sése ngú otá / aléke lo na

ngú otá / *bon apíka bódó só, asára fuku tí lo na ngú otá / agoe alú kóbe

tí bódó só, fuku só, kóbe só, na ngú otá / lo mú kóbe ní lo yoro na yá

tí bozó ní / lo hunda *camarade, lo tene [...] "wara *camarade na ndo wa" /

b'ongó

mí atene "mbi laá / atene mo gá í goe " / (laughter) ála mú lége ála

goe / (laughter) ála gá í goe / (,,,) b'ongó a-*accompagner lo ála goe /

(...) ála goe ála wara kótá ngú / amú kóbe só, otá só, mú kóbe só, azí^a

na yá tí ngú ní / ^{agá} ~~axix~~ potopoto / atene "b'ongó mo yó" / b'ongó ayó kété /

ayó kété awe, atene "yá tí mbi así awe" / só síngó (yá tí yé laá, lo gá lo

yó kóbe / susu angbá na gígí / atene "b'ongó^{b'ongó} mo te" / b'ongó ate susu

otá awe, atene "babá, yá tí mbi así awe" / yá tí mo así / lo gá lo sára

(sound like that of sipping hot soup), lo te susu ní kóé ahúnzi / (laughter)

ála hý / angbá kóbe óse ape ? na yá tí bozó tí lo / [...] k^{ót}á ngú / *encore

ála túku (...) kóbe óko na yá tí ngú ní / agá potopóta *encore / atene

"b'ongó mo yó" / b'ongó ayó kété, atene "yá tí mbi así" / só singo yá tí

mo / atene "éé" / kírí encore lo yó kóé / atene "mo te susu" / b'ongó

ate susu óse / atene "yá tí ^bngí así" / singo yá tí yé laá / atene ^{ou}*passer

ká, agá te susu só kóé" / ála hó tongasó "jusqu'à kóbe otá kóé ahúnzi /

atene "bon, fadesó b'ongó, mo eke *camarade tí mbi, nzara ahó ndó tí mbi /

mo goe ^fg na mbi yama " / b'ongó a-*passer / agoe, agoe wara *biri

ngbangbu ^{u u}ók / atene "babá, yama laá" / atene "só yama ?" / agoe wara biri

SAC

*[saki] / atene "babá yama laá" / atene "só yama ape / mo goe mo gí mbáí

mbéni" / agoe awara biri saki bale óko / (laughter) b'ongó atene, "bon,

bon ²mo goe tene ála ngonda só ake tí babá tí ála wala tí mamá tí ála / mo

gá li na hó tí mbi" / hó tí lo só gí yama na yá ní / yí kóé na hó tí lo

só ake na hó tí lo só / b'ongó agoe da / atene "e duri/ e duri / e duri /

^bbabá tí mbi atene ála, atene ála, ngonda só ake tí babá tí ála wala tí

tí mamáx tí ála" / akpé lóró bata^kparabata^kparabata^kparabata^kparabata^{k r b}batata-

^kparabata^kparabata^kparabata^kpara / agá alinda hó tí [...] agoe ká só a^wara

b'ongó ahó ^[mily] "mille na yá li tí lo / ake ngonda / (...) agá así awe / lo

te ála kóé | / atene "b'ongó mo sí gígí" / b'ongó atene "mm" / babá mbi

[#]sigígí ape" / [...] atene[#]"mbi vení mbi tene mo [#]sigígí" / mbi língbi tí

sí gígí ape babá / atene " --" / (sound of blowing one's nose) b'ongó

ní atí ká / (laughter) b'ongó ní atí ká / bon, atene "s⁹ara ino tí mo,

mbi báa" / b'ongó adutí asára ino tí lo kété / atene "só ino tí kóli ?" /

atene "çç" / atene "pousser kété mbi sára ino" / mo kpé lóró húnzi téré

tí mo yongóro ndo mbi sára ino / b'ongó akpé yongóro agoe ahúnzi téré tí

lo / lo dutí lo sára ino tí lo / agá *mer / amú b'ongó na ndúzú / a,

babá, babá o, babá o / asára mahóko tí lo tongasó, amú b'ongó na ndó

ino tí lo / ino tí lo agá mer awe / ino tí lo agá mer / (laughter)

atene "b'ongó" / çç / pousser kété, mbi sára purú / b'ongó a-pousser kété

^{ape,ape}
 agoe ape ^{ape} lango bale oko agoe ahunzi / ⁿ hunzi tere ti lo na pekó ti

kéke / lo yi ti sara puru só, bió ti biri só asi gigi oko na ngbonda ^u ti lo /

uuuuu / tongana teme tongaso agoe apika b'ongó whaat / ^{onomatopoeic} (onomanapoetic)

word describing b'ongó getting hit / atene "babá {adé} mbi yi ape / adé

mbi yi ape / mo kú kété, mo kú kété / zia mbi yongoro ndo / pika ahó

ndo ti b'ongó / agoe mú b'ongó / sara puru ti lo ahunzi awe / atene [#] "bon

{fadésó i bara tere mo goe} / b'ongó akiri agá / lo kóé lo yi ti sara

tongana babá ti lo asara só, lo gá afáa ^k yálá ti lo / lo fáa yáká ti lo

awe, lo sara kóbe ti lo ⁹ otá / { lo gá lo tene mbi wára } camarade na

ndo wa / mbo atene ^{lag} "mbi [#] bá" / atene "mo gá i goe" amú mbo azia na

*devant ti lo, {ála eke goe} / {ála ke goe} / {ála goe} jusqu'à ála wara ngu /

atene "mo duti na ndo só sara kóbe ti te sí / amú kóbe oko só /

[nase]
 azia na yá ti ngu susu, ála *ramasser / ála sara, ála sara (...) na yá

^m ti ngu ní / susu amú mbáge, ála mú mbáge / ^u jusqu'à kóbe ní ahunzi kóé /

mbéni zo aake / éré tí lo na yángá tí kótóró tí mbi atene yorakonagere /
yángá tí baya atene na yorakonagere, na yángá tí Kare atene ndainagbaon /
na yángá tí Sango atene, dódó aake séngé / tongasó yorakonagere, lo dutí
lo leke ngo tí lo, kózo yí lo eke na mbéni mérengé wále / na lo goe dutí
lo hunzi téré tí lo, eke ngo tí lo / mamá ní óko na mérengé ní óko / ngo
kóé aake omana / na lo leke kalangba da / na tongana lo eke leke yí só
kóé, lo leke téné na bé tí lo , lo tene, nginza tí mú mérengé tí mbi só
aake / yí só mbi leke / na tongana lo leke yí só kóé awe, lo tene na
mérengé tí lo tí máná ndúzú na lí tí hótó tí báa, sí tongana zo aake pepe,
lo língbi tí tara ngo só na yí só kóé lo leke, tí báa kózo ní, sí lo fa
téné ní na ázo / na Tere vení ahunzi na téré tí lo, lo má yí só kóé
lo eke tene / na tongana mérengé tí lo afono amá ká na ndúzú abá^a ndo
aake séngé na akirí afa téné na babá tí lo, atene babá tí mbi o, ndo
aake séngé mo piká ngo tí mo / tere aake dutí na téré tí lo, na yorakonagere

ahinga pepe / na lo pika, na lo goe lo *commencer ti tara ngo só / ngo

omana na ° kalangba da só / lo pika kóé, na ° kalangba eke da, na bíá

na ° ndili kóé , na dódó ake da, na *l'heure sko / na Tere aduti amá yi

só kóé, lo eke tara na yángá ti zo ti ngo só, só ake pika, lo eke tara /

na toto ti ngo ní, tongana lo *commencer ti pika awe, atene (song) na t

tongana lo má yi só, Tere ake má yi só lo tara yi só kóé, na kótá zo

ní akiri, abóngbi yi só kóé agá / na lo gá na kótóró, lo lungúla zuru

ti lo, lo [#]zína ngú, na lo pika fuku ti sambá ti lo, na lo tó sambá

kóé, lo bóngbi ázo kóé / lo tene, lo fa téné só na ála, na tongana

ála gá na bóngbi ti lo awe, lo tene nginza ti ^vmérenyé wále ti mbi só, mbi

yi mbéni yi pepe / gi ngo só, yi só mbi leke kóé, tongana zo apika, na

alíngbi na mabóko [#]tímbi só mbi yi, fadé zo ní amú mérenyé wále só / na

azo kóé atara ngo só, sko na sko alíngbi ála kóé / mbi língbi díko

*nombre ti azo ní pepe, tenetí ála hó mbi / na ála tara ngo só alíngbi

na zo óko *agagner pepe / na tongana Tere agá, lo lóndó lo gá lo *commencer

tí pika yí só, ázo kóé atene e, *mais ání tara yí só ngbá *mais gí mo

Tere mo língbi lá wa / na Tere agá / tongana lo eke tara yí só, kózo ní

lo *toucher na tara tí li me tí wa tí ngo ní / lo tene e / tongana yé /

na tongana lo *commencer tí pika awe, (...) wá tí ngo ní ahinga aake ngo

só lo yí laá / na lo pika lége óko tongana wa tí ngo ní apíka / (song)

[...] (...) ndá tí biá só / ˆ prupru só / atene tí pika ngo ní laá /

ˆ prupru prupru só atene pika ngo / ngo só óse / alutí / *bon, budaibudai

só atene mbéni só, azía na kéké na yángá ní, aake tongasó / zo tí mamá ní

eke óko, na zo tí méréngé ní eke óko, sí apíka / *bon, na kpandiriri só

atene, mbéni só ála zía gí na goe tí ála, na yángá ní aake mbáge óse na

ála mí gí kéké sí apíka na noi / *bon na yililili só aake tí sára ˆ ndililil /

só áwale asára / *bon, na woyowoyo só ake tí mú yángá tí biá ní só zo aake

mú/

WJS. mo kiri mo hé mbéni (...) anzere /

[...] (...) na dengere[#]dengere só, atene mbéni ngo ní óse " anga na ála

mú gí kéké sí apíka na só tongasó / na mbéni só apíka dengbendengben,[#]

só ála yoro gí na géré tí ála, sí apíka na ní tongasó tongasó / *bon,

na tongana Tere apíka ngo só, alingbi na mé tí zó tí ngo ní awe / na ázo

kóé bé asára ála tenetí nzoní méréngé wále só / na ázo kóé aake ngangó

ngbangatí ní, na wa tí ngo ní alóndó lo mú kótá kangó^{gú} tí lo, lo tó

sambá lo mú na Tere ayó / tongasó lo pika ngo ní na ázo kóé ayí da,

*meme wa tí ngo ní amú ngiá na lo míngi ahó / na tongana ála bá^a lége só,

Tere amú wále só awe, bé *acommencer tí sára ála ngbanta^a tí ní / na

Tere lo eke na ndará^a ngá / lo kiri sáya^r téné na kógará tí lo, (...)

fadé só, agá kógará awe aga " wande mbéni pepe / na tongana Tere lo eke

na ndará^a lo báa lége só, bé aake na bé tí mbéni zo, tí gí lé^e e tí fía

lo tí m^gu wále só / na lo tene, lo kiri lo gá na kógará tí lo, lo tene

bóngbi tí ázo míngi só mbi báa ámbéní zo a báa mbi (...) na kotí, na ^{mbi} ~~mbi~~ 1

hínga téné ake na yá tí ála / (...) tí báa na gbé tí lé tí mo, tonga^{na} 2

alóndó fadé mo wara lo na ténéⁿ na pekó ní / na lo tene na kógará tí lo 3

lo tene tongana mbéní kótá kangú ake, í fā téné na mbi / na kógará tí lo 4

atene *oui, kótá kangú ake / na lo tene *bon, gá na ní / na kógará tí lo 5

aga na kangú ní, na lo kóro yángá ní, lo leke / lo lungúla *saleté tí 6

yá ní kóé na gígí / lo tene kógará, ake n_zoní mo zía mbi na wále tí mbi na yá 7

kangú só, na mo kánga yángá ní / yí só m^o yí tí mú na méréngé tí mo, kóé 8

mó zía da / na mo kánga yángá ní, na mo zía na lége, fadé awe / na tongana 9

kógará tí lo asára lége óko, tongana Tere afa na lo / lo zía Tere na ya 10

(...) kangú ní, na lo zía na lége / tongasó, bámará ah^o awe / dole ah^o 11

^wawe / ze ah^o awe / b'ongó ah^o awe / gógóá ah^o awe / ála só leke téné 12

tí fāa Tere / tí mú wále ní laá / (...) na kózo yí ála goe ála zía 13

b'ongó na yángá ní na mbáñe tí kógará ní / na ah^o kété, azía ze / na ah^o 14

kété azia yí só, gógóá / ahó kété azia bámará / na zía dole na yángá

tí kótá ngú ká / an tongana azia kangú só na lége awe, Tere amú mbéní bíá

aake (ak song) só atene / ndá tí bíá só atene / biriwiri só atene / lure

ne mo kom só atene goe / kimboko só atene, tí mbi / na tongana lo goe lo

, b'ongó

sí na b'ongó atene, tongana lo yí tí sí, b'ongó así gígí awe / na ~~im~~

lo hunda biriwiri lo tene, mo báa Tere na wále tí lo aake gá / lo tene

e, (...) aake yí kóé na lo na mo báa pendere tí wále ní alíngbi óko pepe /

na mo hinga kóé tambéla tí mbi, *arreter pepe / tenetí só mbi hó kózo ní

*mais ála eke gá / mo zía mbi lége kété mbi hó / lo hó tí lo awe / lo Tere

laá atene só lo tí lo awe / tenetí lo ^keje na ^ak_^ngú só lo *tourner

gó tí lo, aake ndé tí Tere / gó tí lo walinga na gó tí Tere pepe / na

tongana lo hó lo goe ~~im~~ wára ze / tongana ze así gígí, agágbanzí lége

na lo / na lo tene biriwiri mo báa Tere na wále tí lo eke gá wala yé /

na biriwiri atene, e, mo bá pendere tí ála, alíngbi óko pepe / ála eke

ndurú tí sí awe / *même bá^a yángá tí péré só, ála eke na pekó tí péré

só / * mais yí óko mo zía mbi lége kété mbi hý tene^e tí tambéla tí mbi *

*apresser pepe / na tenetí só mbi gá / na lo hý tí lo awe / (song) na

awe, gógóá
tongana lo wara gógóá^{awe, gógóá} así gígí *acomencer tí sára ngangó / lo pika, lo

gá na líⁱ tí lo tongana tí pika kangú ní / na biri[#]wiri (...) *aarreter

awe / gógóá ahúnda lo atene, mo báa^{Tere} ~~XX~~ agá, wála x yé / na lo tene e /

[#]
biri[#]wiri atene, mo báa ála eke ndurú na pekó tí mo awe / na yí óko tambéla

tí mbi *apresser mbi pepe / aake tenetí só mbi gá / na tongana ála sí na

bámará, bámará^r asála lége óko / na tongana así na dole awe, lo sára lége

óko / *mais yí óko tí dol^o aake ndé / tenetí lo eke na yángá tí ngú

na lége tí hý tí Tere tí gýe^o ma bé ngú^f aake ape / na tongana lo sí na

dole awe, dole agá^a tong^a na tí dó kangú ní tí fáa / na lo *arreter awe /

dole ahúnda lo, lo báa^e Tere na wále tí lo, lo eke gá wála yé, / lo

tene *oui ála gá / ála gá ndurú tí sí awe / yí óko mo híngá^a tambéla tí

mbi aake *presser pepe / yí só, mbi hó tí mbi kózo ní / ála eke gá na

peko tí mbi / tongasó dole *acomencer tí kírí na peko tí lo, ^{ngonzo} ~~ngonzo~~

tí lo adé awe / na ⁱere atene, aú mo hinga kóá, lé tí mbi tí sá ngú

aake pepe só, mo ^{ngú} ~~mú~~ mbi mó bi mbi na bé ~~ngú~~ ká sí tongana mbi hó awe, ála ~~ere~~

eke gá na peko sí mbi gbanzi lége na mo ape o / na mo dole, mo gá

mo ^syá Tere na kangú só / na mo yí tí bí na bé ngú ká / kangú afáa awe,

Tere na wále tí lo ahó awe / na dole atara tí ⁱlò na ngú ní ~~ngbá~~ tenetí

aake kótá ngú lo hinga tí sá ngú pepe / *mais, mo báa, (...) mbéni yí

só tongana (...) dole na kangú aake wato tenetí téné só / *mais tongana

kangú aake na ndo ^w ~~wa~~ / [^] ~~meme~~ aake na yá tí da sí dolé ayí tí hó na yángá

da / sí ~~ábáa~~ kangú na yá da / *amanquer pepe, fadé lo ^{fáa} ~~da~~ só tenetí

kangú ní / aake tenetí só vení lo gá wato na kangú ~~nó~~ / só aake ndá

téné tí mbi láá /